

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
DİN SOSYOLOJİSİ BİLİM DALI**

**DİNİ SOSYALİZASYON SÜRECİNDE AİLE KURUMUNUN ÖNEMİ
Yetiştirme Yurtlarında Kalan Gençler ile Aile Ortamında Kalan Gençlerin Din
Algısı, Dini Tutum ve Davranışları ve Sosyal İlişkileri Üzerine Karşılaştırmalı Bir
Araştırma**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Fatih ÇELİK

Tez Danışmanı

Yrd. Doç. Dr. Ayşe CANATAN

Ankara-2010

ONAY

Fatih ÇELİK tarafından hazırlanan **DİNİ SOSYALİZASYON SÜRECİNDE AİLE KURUMUNUN ÖNEMİ, Yetiştirme Yurtlarında Kalan Gençler ile Aile Ortamında Kalan Gençlerin Din Algısı, Dini Tutum ve Davranışları ve Sosyal İlişkileri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma.** başlıklı bu çalıma,/...../..... tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda (*oybirliği/oyçokluğu*) ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından *Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı / Din Sosyolojisi Bilim* dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

[İ m z a]

.....
[Unvanı, Adı ve Soyadı] (Başkan)

Prof. Dr. Niyazi AKYÜZ

[İ m z a]

.....
[Unvanı, Adı ve Soyadı]

Yrd. Doç Dr. Ayşe CANATAN

[İ m z a]

.....
[Unvanı, Adı ve Soyadı]

Yrd. Doç. Dr. Hakan GÜNDOĞDU

ÖNSÖZ

Sosyal bilimlerde ve özellikle de sosyolojide aile ve din kurumları üzerinde sayısız çalışmalar yapılmıştır. Bu kurumların mahiyetleri, görev ve işlevleri, birbirleriyle olan ilişkileri çok yönlü olarak incelenmiştir.

Biz bu çalışmada dini sosyalizasyon sürecinde aile kurumunun önemi ve işlevini araştırmak amacıyla aile ortamından yoksun olan ve yetiştirme yurtlarında kalan gençler ile aile ortamında kalan gençlerin mukayeseli bir incelemesini yapmaya gayret gösterdik. Şüphesiz aile ve din kurumları toplumun vazgeçilmez, biri diğerinin yerine ikame edilemez unsurlarıdır. Ancak; bu kurumlardan herhangi birisinin bir şekilde işlevsiz kalması durumunda toplumsal ilişkilerde nasıl bir sonuç ortaya çıkmaktadır. İşlevsiz kalan kurumun görevini yerine getiren bir başka kurum(lar) var ise bu görevi ne oranda gerçekleştirmektedir? Bu ve benzeri sorulardan hareketle aile ve din kurumu arasındaki fonksiyonel ilişkiyi dini sosyalizasyon bağlamında araştırma yoluna gittik.

Yetiştirme yurtlarında kalan gençler ile aile ortamında kalan gençlerin din algısı, dini tutum ve davranışların sosyal ilişkilere etkisi gibi konularda herhangi bir farklılığın olup olmadığını ele aldığımız bu araştırma iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde aile ve din arasındaki ilişki ve her iki sosyal kurumun önemi ve işlevlerine değinilmiş, ikinci bölümde ise aile ortamından ayrı yaşayan gençler ile aile ortamında kalan gençlere yönelik uygulanan saha araştırmasına ve bu araştırmanın bulgularına yer verilmiştir.

Araştırmamızın uygulamalı bölümünü gerçekleştirmemiz için gerekli ilgi ve yardımı esirgemeyen başta sosyal hizmetler çocuk ve esirgeme kurumu genel müdürlüğü yetkililerine, yetiştirme yurtlarında görev yapan idareci ve personeline, yüksek lisans eğitimimi tamamlamam hususunda beni gayretlendiren Doç. Dr. Kenan HAS'a ve bilhassa tez çalışmamın en başından son noktasına kadar geçen her aşamada ilgi ve desteğini esirgemeyen Sayın hocam Yrd. Doç. Dr. Ayşe CANATAN'a teşekkürlerimi sunarım.

Fatih ÇELİK

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
İÇİNDEKİLER.....	ii
KISALTMALAR	iv
TABLolar	v
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1 Araştırmanın Konusu.....	3
1.2 Araştırmanın Amacı Ve Önemi	4
1.3 Araştırmada Kullanılan Yöntem Ve Teknikler	5
1.4 Araştırmanın Varsayımları	6
1.5 Kapsam ve Sınırlılıklar	7
1.6 Veri Toplama Tekniği	8
1.7 Uygulanan Anket Hakkında Bilgiler	9
1.8 Karşılaşılan Sınırlılıklar ve Güçlükler	10
1.9 İlgili Yayın ve Araştırmalar	11

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1 Sosyalleşme	13
2.2. Dini Sosyalizasyon	14
2.3 Dini Sosyalleşme Ve Dindarlık Ayrımı	16
2.4 Din Algısı Ve Sosyal İlişkilere Etkisi	18
2.5 Sosyolojik Açıdan Aile Kurumu Ve Önemi	19
2.6 Gençlik Ve Aile	23
2.7 Gençlik Ve Din	24

2.8 Sosyal Hizmetler ve Yetiştirme Yurtları Hakkında Genel Bilgiler	25
2.8.1 Yetiştirme yurtları	28
2.8.2 Ayni – Nakdi yardım hizmeti	29
2.8.3 Koruyucu aile hizmeti	29
2.8.4 Evlat edinme	30
2.9 Yetiştirme Yurtlarında Kalan Gençlerin Genel Özellikleri	30

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

UYGULAMALI ARAŞTIRMA

3.1 Araştırmanın Evreni Ve Örneklem	32
3.2 Kontrol Grubu	36
3.3 Güvenilirlik Ve Geçerlilik Analizi	39

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.1 Bulgular	46
4.2 Varsayımların Testi Ve Değerlendirmesi	114
4.3 Grupların Yaş ve Cinsiyete Göre Analizi.....	118
SONUÇ VE ÖNERİLER	127
KAYNAKÇA	131
EKLER	133
ÖZET	139
ABSTRACT	140

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geçen eser
a.e.	: Aynı eser
a.g.m	: Adı geçen makale
a.n.y.	: Aynı- Nakdi Yardım
bkz.	: Bakınız
B.	: Baskı
C.	: Cilt
ev.	: Çeviren
Der.	: Derleyen
Ed.	: Editör
Haz.	: Hazırlayan
k.m.	: Korunmaya muhtaç ocuklar
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
SDÜ	: Süleyman DEMİREL Üniversitesi
SHÇEK	: Sosyal Hizmetler ve ocuk Esirgeme Kurumu
trsz.	: Tarihsiz
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
Yay.	: Yayınları
vb.	: Ve benzeri

TABLOLAR

Tablo	1	Yurt grubunun illere göre dağılımı	32
Tablo	1-a	Yurt grubunun yaş dağılımı	33
Tablo	1-b	Yurt grubunun cinsiyet dağılımı	33
Tablo	1- c	Yurt grubunun öğrenim durumu	34
Tablo	1-d	Yurt grubunun Şhçek de kalma süresi	34
Tablo	1-e	Yurt grubunun anne-baba durumuna ilişkin tablo ...	35
Tablo	1-f	Yurt grubunun bir işte çalışma durumu	35
Tablo	2	Aile grubunun illere göre dağılımı	36
Tablo	2-a	Aile grubunun yaş dağılımı	37
Tablo	2-b	Aile grubunun cinsiyet dağılımı	37
Tablo	2-c	Aile grubunun öğrenim durumu	37
Tablo	2-d	Aile grubunun aileden uzak kalma durumu	38
Tablo	2-e	Aile grubunun anne- baba durumu	38
Tablo	2-f	Aile grubunun bir işte çalışma durumu	39
Tablo	3	Güvenilirlik analizi	40
Tablo	4	KMO değerleri sınıflama tablosu	41
Tablo	4-a	Faktör analizi	43
Tablo	5	Faktör Sonuçlarının t testi ile analizi.....	44
Tablo	6	Kendini güvende hissetme	46
Tablo	7	Dindarlık ve güven	48
Tablo	8	Dini bilgilere sahip olma durumu	49
Tablo	9	Sahip olunan dini düşüncenin farklılığı	50
Tablo	10	Dini konularda tartışma isteği	52
Tablo	11	Tutum ve davranışlarda dinin etkisi	53
Tablo	12-13-14	Sosyal ilişkilerde dinin önemi	54
Tablo	15	Başkalarının inancına değer verme	57
Tablo	16-17-18	Din konusunda çevrenin etkisi	59
Tablo	19	Sosyal baskı ve ibadet	63

Tablo 20	Sosyal ilişkiler ve dini merasimler	64
Tablo 21	İbadet ve sosyal ilişkiler	65
Tablo 22	Sosyal dayanışma ve yardımlaşma ile din ilişkisi	67
Tablo 23 -24	Din ve sosyal ilişkilerde kötülük beklentisi	68
Tablo 25-26-27	Dini kavramlar, bilgiler ve ibadetlerin öğrenilmesi ve aile ilişkisi	70
Tablo 28	Dini bilgilere sahip olma durumu ve tartışma isteği	74
Tablo 29-30	İbadetler hakkında bilgi sahibi olma, öğrenme isteği ve sosyal ilişkilere etkisi	75
Tablo 31	Dini konularda tartışma isteği	77
Tablo 32	Arkadaşlık ilişkisi ve din	78
Tablo 33	Didarlık ve iletişim	80
Tablo 34	Dini sohbetlere katılım isteği	81
Tablo 35	Dini yasakların davranışlara etkisi	82
Tablo 36	İbadetlere karşı tutum	83
Tablo 37	Allah inancı ve dini kurallara uyma zorunluluğu	85
Tablo 38	Sosyal bütünleşme ve dinin etkisi	86
Tablo 39	Mutluluğun kaynağı olarak dinin önemi	87
Tablo 40	Kötülüklerin sebebi ve din ilişkisi.....	88
Tablo 41	İnsanların birbirlerine karşı anlayışlı ve merhametli olmasında dinin etkisi	89
Tablo 42	Kötülüklerden uzak kalmada dinin etkisi	91
Tablo 43	Ahret inancı	92
Tablo 44	Yapılan kötülüklerin karşılığının mutlaka görüleceğine olan inanç	93
Tablo 45	Sosyal ilişkilerde ben duygusu	95
Tablo 46	Sosyal ilişkilerde samimiyet ve sadakat	96
Tablo 47	Dinin insan davranışlarını sınırladığı düşüncesi	97
Tablo 48	Oruç tutmayan birisinin özgürce yiyip içebilmesi hakkındaki düşünce	98
Tablo 49	Bir dine inanmak ile din hakkında bilgi sahibi olmak hakkındaki düşünce	99

Tablo 50	Dini kavramların günlük yaşantıda kullanılma sıklığı	101
Tablo 51	Mezhepler hakkındaki bilgi ve mensubiyet durumu	102
Tablo 52	Dini değerlerin sorgulanabilirliği hakkındaki düşünce	104
Tablo 53	Başkaları tarafından önemsendiğini düşünme durumu	105
Tablo 54	Yalnızken kendini daha rahat hissetme düşüncesi	106
Tablo 55	İçinde bulunulan ortama uyum sağlama durumu	107
Tablo 56	Başkaları tarafından anlaşılma düşüncesi.....	108
Tablo 57	Belli bir dine inanmak ya da inançsız olmak hakkındaki Düşünce.....	110
Tablo 58	Başkaları tarafından zorla günah olan bir şeyin yaptırılması hakkındaki düşünce	111
Tablo 59	Çıkar duygusu ve günah- haram ilişkisi hakkındaki düşünce	113
Tablo 60	Faktör sonuçlarının t testi analizi	114
Tablo 61	Yurt grubunun cinsiyete göre ortalamaları.....	118
Tablo 62	Yurt grubu içinde yaş grubuna göre ortalamaları.....	119
Tablo 63	Tek yönlü varyans analizi.....	120
Tablo 64	Aile grubunun cinsiyete göre ortalamaları.....	122
Tablo 65	Aile grubu içinde yaş grubuna göre ortalamaları.....	123
Tablo 66	Tek yönlü varyans analizi.....	124

GİRİŞ

Sosyal bilimler için aile ve din konusu her zaman önemini korumakta, bu önem gereğince birçok araştırmaya doğrudan ya da dolaylı olarak konu edilmektedir. Toplumsal hayatın sürekliliği ve bütünlüğü açısından her bir kurumun olmazsa olmaz nitelikte olduğu ve kurumlar arası ilişkilerin sağlıklı bir şekilde yürümesi zorunluluğu her araştırmacının ifade ettiği bir gerçekliktir.

Bilindiği üzere sosyal kurumların her birinin yerine getirmiş olduğu görevler ve işlevler vardır. Sosyal kurumların tamamının ortak fonksiyonlarından birisi olan sosyalleşme olgusu özellikle aile ve din kurumu için ilk akla gelen görevlerden birisidir. Bireyin doğumu ile başlayıp ölümüne kadar devam eden bu süreç, bireyin içinde bulunduğu toplumla kaynaşması, uyum içerisinde hareket etmesi için toplum tarafından ve kurumlar aracılığıyla bireye benimsetilir. Bu sürece bireyin direnç göstermesi ya da sosyal kurumların herhangi bir nedenle işlevsiz kalması durumunda istenmeyen bir uyum sorunu ortaya çıkacaktır. İşte bu noktadan hareketle aile ve din kurumlarının ortak görevleri arasında sayılan sosyalleşme fonksiyonunu irdelemek yerinde olacaktır. Dini sosyalleşme sürecinde aile ve din kurumları nasıl bir görev üstlenmektedir? Özellikle bireyin ilk toplumsallaştığı ortam olan aile kurumu dini sosyalizasyon sürecinde ne derece etkilidir? Bireyin içinde yaşadığı toplumu ve bu toplumun dini değerlerini tanımasında, bu değerlerle uyumlu bir şekilde hareket etmesini sağlamada ailenin yeri nedir? Aile ortamından mahrum kalan gençlerin genelde sosyalleşme ve özelde de dini sosyalleşme süreçleri aile ortamında kalan akranlarına göre farklılıklar göstermekte midir? Bu ve benzeri sorulara cevap bulmak amacıyla yapılan bu çalışmada aile ortamından ayrı kalan gençler ile aile ortamında kalan gençlerin dini sosyalizasyon bakımından mukayesesi ele alınmıştır.

Araştırmayı gerçekleştirmek için aile ortamından ayrı yaşayan, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumlarına bağlı kız ve erkek yetiştirme yurtlarında kalan 13-18 yaş grubundaki gençler ile yine aynı yaş grubunda olan ve aile ortamında kalan gençlerden oluşan toplam 897 kişi üzerinde anket uygulaması yapılmış, böylelikle yurt grubu ve aile grubu arasında mukayeseli bir değerlendirme yapma imkanı sağlanmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın birinci bölümünde, ele alınan konunun amacı, kapsam ve sınırlılıkları ve araştırmada kullanılan yöntem ve tekniklere değinilmiş, ayrıca konu ile ilgili daha önce yapılmış olan ilgili çalışmalardan bahsedilmiştir. İkinci bölüm araştırmanın kavramsal çerçevesinden oluşmaktadır. Bu bölümde, özellikle sosyolojik açıdan din ve dini sosyalleşme konularına değinilmiş, dini sosyalleşme ve dindarlaşma arasındaki ayırım ortaya konulmaya çalışılmıştır. Yine bu bölümde sosyolojik açıdan aile kurumu ve önemi anlatılmış, aile ortamından yoksun kalan gençler ve bu gençlerin barındığı yetiştirme yurtları hakkında bilgiler verilmiştir. Araştırmanın üçüncü bölümü, yapılmış olan anket uygulaması hakkında bilgiler içermektedir. Araştırmanın evreni ve örneklem grubu ile kontrol grubu hakkındaki veriler bu bölümde yer almaktadır. Dördüncü bölüm, uygulamalı araştırmanın bulgularını içermektedir. Araştırma grubu ve kontrol grubuna uygulanan anket sorularından elde edilen veriler ve dağılımlar spss (versiyon : 15) programında analiz edilmiş, elde edilen veriler tablolar halinde gösterilmiştir. Her iki grup arasındaki ilişki düzeyi tabloların alt kısmında açıklanmaya çalışılmıştır. Aile ortamından uzak kalan gençler ile aile ortamında kalan gençlere uygulanan anket verileri doğrultusunda araştırmanın varsayımlarının test edilmesi bu bölümde gerçekleştirilmiştir. Yurt grubu ve kontrol grubu arasında dini sosyalizasyon bakımından herhangi bir farklılığın olup olmadığı, farklılıklar var ise bunların hangi boyutlarda olduğuna ilişkin değerlendirmeler ise sonuç ve öneriler kısmında yer almaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1 - ARAŞTIRMANIN KONUSU

Dini sosyalizasyon süreci ve bu sürece etki eden, katkı sağlayan, ana unsurlardan olan din ve aile arasındaki ilişkinin ele alındığı bu araştırma; modern psikolojide soyut işlem dönemi olarak ifade edilen 13 yaş ve üzeri gençlerin din algısı, dini tutum ve davranışları ve sosyal ilişkilerinde dinin yerinin ne olduğu sorusunu; aile ortamından mahrum kalmış yetiştirme yurdu gençleri ve aile ortamında yaşayan gençler arasında mukayeseli bir araştırma yapmayı konu edinmiştir. Araştırma, herhangi bir sebeple aile ortamından kopmuş ve yetiştirme yurtlarında bakım ve korunma altına alınmış gençlerin din ve dini sosyalizasyon bakımından aile ortamında kalan akranları ile mukayese edilmesiyle birlikte, aile ve din kurumları arasındaki ilişki bakımından da değerlendirilecektir. Araştırma, gençlerin din konusunda sahip oldukları bilgilerin ne düzeyde olduğunu, ibadet edip etmediklerini ya da dini yaşantılarını ne şekilde sürdürdüklerini tespit etmek için değil, dini algılayışlarında, toplumun dini değerlerine yaklaşımlarında, kısacası dini sosyalizasyon süreçlerinde aile ortamında yetişen gençlere göre her hangi bir farklılık gösterip göstermediği üzerinde durmaktadır.

1.2 - ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Bu araştırmada dini sosyalleşmenin ve dolayısıyla din algısı, dini tutum ve davranışların oluşmasında aile kurumunun ne derece etkili olduğu ve aile ortamından yoksun kalmış gençlerin din algısı, dini tutum ve davranışlarında farklılıkların olup olmadığı, farklılıklar var ise bunların neler olduğunun ortaya konulması amaçlanmaktadır.

Nüfusunun büyük çoğunluğu gençlerden oluşan ülkemizde, Din Sosyolojisi kapsamında gençler üzerine çok çeşitli araştırmalar yapılmış, fakat din algısı, dini sosyalizasyon, dini tutum ve davranışların oluşumunda aile kurumunun etkisi müstakil olarak incelenmemiştir. Bu araştırma aile ortamından yoksun yetişen gençlerin durumunu tespit etmekle birlikte ailenin dini sosyalizasyon sürecinde ne derece etkili olduğunun belirlenmesine de yardımcı olacaktır. Ülkemizde aile ortamından yoksun gençler üzerine konu ile ilgili yapılan çalışmalar yok denecek kadar azdır. 1993 yılında Yrd. Doç. Dr. Adem Şahin tarafından yüksek lisans tezi olarak yapılan araştırmada (Konya Örneği olarak) yetiştirme yurtlarında kalan gençlerin dini duygu, düşünce, tutum ve davranışları incelenmiş, araştırmacının kendi ifadesiyle “problemlili gençliğin dini psikolojisi ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır”. Çalışma dini inanç - din algısı boyutunda değerlendirilmiş ve bu alanda yapılmış ilk çalışma olması dolayısıyla durum tespiti yapmakla sınırlı kalmıştır.

1999 yılında Yrd. Doç. Dr. Saadettin Özdemir tarafından yapılan doktora çalışmasında ise “Korunmaya Muhtaç Gençlerin Din Öğretimi İhtiyacı” ele alınmıştır. Yetiştirme yurtlarında kalan gençlerin inanç ve ibadetler konusunda bilgi düzeylerinin tespiti ve bu yöndeki eksikliklerinin neler olduğunun araştırıldığı bu çalışma gençlerin din eğitimine ihtiyaç duyup duymadıkları sorusuna cevap aramaktadır.

Bu araştırma, yetiştirme yurtlarında kalan gençlerin ne derece dindar oldukları, ibadetleri yerine getirip getirmediği gibi konuları tespit etmekten öte, din algısı ve dini sosyalizasyon bakımından aile ortamında kalan gençlere göre farklılık arz edip etmediğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma konusunun önemi dikkate alındığında mevcut çalışmaların nicelik bakımından yetersizliği ve üzerinden çok uzun bir süre geçmesine rağmen bu konu üzerine yapılmış yeni çalışmaların olmayışı büyük bir eksikliktir. Bununla birlikte tezimizin nitelik ve uygulama bakımından yapılan diğer çalışmalardan farkı, sadece yetiştirme yurtlarındaki gençlerin durumunu

tespitte sınırlı kalmayıp aile ortamında kalan gençler ile mukayesesi bakımından da değerlendirmeye tabi tutulacak olmasıdır.

1.3 - ARAŞTIRMADA KULLANILAN YÖNTEM VE TEKNİKLER

Bir araştırmanın bilimselliği; onun ilk safhasından son safhasına kadar her bir aşamasında kullanmış olduğu metod ve tekniğin bilimselliği ile doğru orantılıdır. Aksi halde araştırılan konu ne kadar mühim olursa olsun doğru metod ve teknikler kullanılmadığı sürece elde edilecek sonucun hiçbir kıymeti olmayacaktır. Metod, bilinmeyen bir şeyi başkalarına gösterip ispat etmek için düşünceleri iyi bir şekilde sıralamak ve kullanmak sanatıdır. İلمي metod deyince araştırmada aşama aşama kullanılması düşünülen teknikleri sistematik tarzda düzenlemek akla gelir.¹ Kısaca izah etmek gerekirse metod araştırmada izlenen yol, teknik ise bu yolda kullanılan ve bilgiye ulaşmayı sağlayan araçlardır.

Araştırmamız dini sosyalleşme ve bu sürece katkısı açısından aile kurumu ve önemi, din algısı, dini tutum ve davranışların oluşumu bağlamında sosyal kurumların birbirleriyle ilişkisi ve önemini tespit etmeye yönelik bir çalışmadır. Sosyal yapı içerisinde aile kurumunun yeri ve önemini tespitiyle birlikte bu kurumun görevini üstlenmiş olan yetiştirme yurtlarında kalan gençler ile aile ortamında kalan gençler arasında sosyal ilişkiler bakımından ne gibi farklılıkların olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan bu araştırmada teorik bölüm için dökümantasyon metod ve teknikleri, uygulamalı bölüm için ise “Din Algısı ve Dine Yönelik Tutumlar” başlıklı altmış maddeden oluşan bir ölçek hazırlanmış, görüşme ve gözlem teknikleri kullanılmıştır.

¹ Zeki Arslantürk, “ Sosyal Bilimler için Araştırma Metod ve Teknikleri” İFAV yay. 1997, İST. S. 63

1.4- ARAŞTIRMANIN VARSAYIMLARI

Aile ortamından herhangi bir sebepten dolayı ayrı kalmış ve devlet tarafından koruma altına alınarak yetiştirme yurtlarına yerleştirilmiş gençlerimiz yurt idarecileri ve öğretmenlerinin ilgisi ve denetimi sayesinde yalnızlıktan ve dış tehditlerden korunmaktadır. Onların eğitilmiş, fiziksel ve ruhsal açıdan sağlıklı birer birey olmalarının temini için gerekli tüm gayret sarf edilmektedir. Ancak aksi iddia edilemeyecek bir gerçek vardır ki o da, bir çocuğun yetişmesi için en uygun ve sağlıklı ortam bizzat ailenin kendisidir. Bu nedenden dolayıdır ki SHÇEK yurtlarda ve yuvalarda kalan çocukları çeşitli yöntemlerle aile yanına yönlendirmektedir. ANY desteği ile devlet denetiminde maddi imkansızlık nedeniyle yurda yerleştirilen çocuklar tekrar aile yanına yönlendirilmektedir. Yine koruyucu aile hizmeti sayesinde yurt ortamında sağlanamayan aile sıcaklığı çocuklara verilmeye çalışılmaktadır. Bütün bunlardan anlaşıldığı üzere devlet tüm imkanlarını seferber ettiği halde korunmaya muhtaç çocuklara hiçbir zaman ailenin verebileceği sıcaklığı, yakınlığı, desteği, ilgi ve alakayı verememektedir. Ancak bu durum, devletin bir zafiyeti ya da eksikliğini göstermez.

Yetiştirme yurdu gençlerinin içinde buldukları bu durum onları akranlarından farklılaştırmaktadır. Bu farklılık onların sosyal ilişkilerinde, düşünme ve algılamalarında, tutum ve davranışlarında kendisini göstermektedir. Araştırmamızda bu farklılıklardan hareket ederek aile ortamından uzak kalan gençlerin dini düşünce tutum ve davranışlarında, sosyal ilişkilerinde, aile ortamında yetişen akranları ile aralarındaki farkı ortaya koymak üzere şu varsayımlardan hareketle araştırmamız gerçekleştirilmiştir.

- 1- SHÇEK yurtlarında kalan gençler ile aile ortamında kalan gençlerin din algısında farklılıklar olduğu düşünülmektedir. Din algısındaki farklılık sosyal ilişkilere de etki etmektedir.

- 2- SHÇEK de kalan gençler ile aile ortamında kalan gençlerin aldıkları din eğitiminde farklılıklar vardır. Aile, din eğitiminin verilmesinde başat kurumdur.
- 3- SHÇEK yurtlarında kalan gençler ile aile ortamında kalan gençlerin dini sosyalleşme süreçlerinde farklılıklar vardır. Dini sembollerin kullanımı (dil açısından), dini günlerin idrak edilmesi konularında farklılıklar olduğu beklenmektedir.
- 4- Aile ortamının dışında yetişen gençlerin kendilerini güvende hissetmeleri ve diğer kişilere karşı güven duymaları bakımından aile ortamında yetişen gençlere göre farklılıklar olduğu düşünülmektedir.
- 5- Yetiştirme yurtlarında kalan gençler tutumlarında özellikle helal-haram, günah-sevap gibi dini değerleri esas almamaktadırlar. İki grubun tutumları arasında farklılıklar vardır.

1.5 – KAPSAM VE SINIRLILIKLAR

Bu tez çalışmasında dini sosyalizasyon sürecinde ailenin önemi ve etkisi ele alınmış ve bu bağlamda yetiştirme yurtlarında kalan gençler ile aile ortamında yetişen gençler arasında karşılaştırmalı bir incelemeye yapılmıştır. Araştırmanın evreni Türkiye genelinde hizmet veren 114 adet yetiştirme yurdunda kalan 13-18 yaş grubundaki toplam 5512 gençten oluşmaktadır.² Kontrol grubu ise aile ortamında yaşayan ve 13-18 yaş grubunda olan gençlerden oluşmaktadır. Araştırma evreninin tamamına ulaşmak hem zaman ve hem de maddi imkanların sınırlılığından dolayı örneklem olarak araştırma evrenini temsil edecek nitelikte olacağı düşünülen yetiştirme yurdu

² Belirtilen toplam kişi sayısı 13-18 yaş grubunu kapsamaktadır.

gençleri arasından basit tesadüfi örneklem yöntemiyle seçilmiş, kontrol grubu gençleri ise yine basit tesadüfi örneklem yöntemi ile orta öğretim okullarından seçilmiştir. Hem araştırma grubunu ve hem de kontrol grubunu oluşturan gençlerin sayısı araştırma evrenini temsil etmesi bakımından ve elde edilecek sonucun güvenilirliği bakımından mümkün olduğu kadar yüksek tutulmuştur.

1.6 – VERİ TOPLAMA TEKNİĞİ

Araştırmanın kuramsal çerçevesinde ilgili literatürden faydalanılmış ve konu ile ilgili yapılmış olan araştırma örnekleri incelenerek elde edilmiş sonuçlar değerlendirilmiştir. Bununla birlikte araştırmanın uygulamalı bölümünde anket tekniği kullanılmıştır. Uygulanan anket Likert tipi olarak bilinen dereceleme anketidir. Sosyal bilim araştırmalarında sıklıkla kullanılan Likert tipi derecelendirme ölçekleri, daha çok tutum gibi bir psikolojik özelliği ölçmede, belli bir konudaki görüşleri ortaya çıkarmada veya bir davranışın gözlenme sıklığını belirlemede kullanılır. Derecelendirme ölçekleri, bireyin anket maddesine ilişkin cevaplarını (tepkilerini), birbirini mantıksal bir düzen içinde izleyen ölçek noktaları (cevap seçenekleri) üzerinde kendisine en uygun geleni seçerek göstermesini sağlar.³ Araştırmamızla ilgili verileri toplamak için farklı teknikler de kullanılabilirdi. Ancak hem zamanlama açısından ve hem de araştırma maliyetine uygunluğu bakımından anket, görüşme ve gözlem teknikleri ile yetinilmiştir.

Anket uygulaması tamamlandıktan sonra elde edilen veriler sosyal bilimlerde veri analizinde kullanılan SPSS (versiyon 15) programında değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

³ Şener Büyüköztürk,. **Anket geliştirme**. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, (2005, Bahar) 3 (2), 133-148

1.7 - UYGULANILAN ANKET HAKKINDA BİLGİLER

Araştırmada, anket soruları hazırlanmadan önce bu teknikle ve kullanımıyla ilgili kaynaklardan yararlanılmış, hazırlanacak olan anketin hangi türde bir anket olması gerektiği konusunda incelemeler yapılmıştır. Bilindiği üzere anket çalışmalarında çeşitli soru tipleri kullanılmaktadır. Bunlardan bazıları açık uçlu sorular, kapalı uçlu sorular ve derecelendirme sorularıdır. Araştırmanın amacı ve problemine uygun olduğunu düşünerek hazırlanan ve gençlerde cevaplamaya yönelik isteksizlik yaratmaması bakımından Likert tipi soru ölçeği kullanılmıştır. Din algısı ve Dine yönelik Tutumlar isimli ölçekte 6 maddelik demografik (olguşal) ve 54 maddelik davranış, tutum ve görüş ve bilgi sorularına yer verilmiştir. Hazırlanılan soruların gençleri yönlendirici nitelikte olmamasına özen gösterilmiştir. Anket soruları hazırlanırken hem olumlu hem de olumsuz sorulara yer verilmiştir. Bunun nedeni, gençlerin her soruyu bağımsız olarak değerlendirmesini sağlamak ve soruların tamamına katılmak ya da katılmamak gibi istenmeyen bir durumun mümkün olduğunca önüne geçmek amaçlanmıştır.

Anket formunun ön kısmında araştırmanın konusu ve amacına yönelik açıklayıcı bilgilere yer verilmiş ve gençlerin anket formuna isim yazmamaları hem yazılı hem de sözlü olarak ifade edilmiştir.

Ankette kullanılan soruların tutarlılığını ve anlaşılabilirliğini ölçmek ve aynı zamanda uygulanabilirliğini ölçmek amacıyla ilk önce Amasya ve Çorum illerinde bulunan kız ve erkek yetiştirme yurtlarında kalan toplam 40 kişiye ön uygulama çalışması yapılmıştır. Ön uygulama yapılan kişilerle yapılan görüşmede anket sorularına ilişkin görüşleri sorulmuş ve değerlendirmelerine başvurulmuştur. Ön uygulama neticesinde ankete ilgili herhangi bir olumsuzluğun olmadığı, soruların anlaşılır ve cevaplanabilir nitelikte olduğu kanaatine varılmıştır.

Anket çalışması, 2009 yılının eylül ve ekim aylarında yetiştirme yurtlarında kalan gençlerin etüt saatlerinde toplu olarak uygulanmıştır. Anket

formları dağıtılmadan önce gençlere araştırmanın konusu ve amacı ile ilgili sözlü açıklamalar yapılmış, verecekleri cevapların araştırmamız açısından ne derece önem taşıdığı anlatılmıştır. Sayı bakımından kalabalık olan yurtlarda denetimin zorlaşabileceği düşüncesiyle uygulama yirmi kişilik gruplar halinde yapılmıştır. Tüm yurtlarda anket uygulaması SHÇEK görevlilerinin gözetimi altında yapılmıştır. Anket uygulaması esnasında herhangi bir sorunla karşılaşılmamıştır. Uygulama tamamlandıktan sonra anket formları tek tek kontrol edilmiş, değerlendirmeye uygun görülmeyen (örneğin; formda hep aynı şıkkın işaretlenmiş olması gibi) formlar çıkartılmıştır. Bu durumda olan form sayısı yurt grubu için 31, kontrol grubu için 7 dir.

1.8 - KARŞILAŞILAN SINIRLILIKLAR VE GÜÇLÜKLER

Araştırmanın evrenini aile ortamından mahrum olan kişiler oluşturmaktadır. Bilindiği üzere Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunda koruma ve bakım altında tutulan kişiler 0-18 yaş grubundan oluşmaktadır. Ancak araştırmamızda din, dini tutum ve dini algı gibi soyut kavramlar ele alındığı için araştırma evreni 13-18 yaş grubu ile sınırlandırılmıştır. SHÇEK verilerine göre toplam 114 yetiştirme yurdunda 5512 genç, bakım ve koruma altındadır.⁴ Araştırma evreninin tamamına ulaşmak hem zaman ve hem de maddi imkanlardan dolayı mümkün olmayacağından dolayı araştırma evrenini temsil etmesi amacıyla Amasya, Çankırı, Çorum, Kastamonu, Tokat ve Sinop illerinde bulunan SHÇEK'e bağlı toplam 10 adet kız ve erkek yetiştirme yurdunda 462 kişi örneklem grubu olarak alınmıştır.⁵ Anket uygulaması yapılan yurtlarda izinli ya da izinsiz olarak bulunmayan gençler ve zihinsel engeli olduğu belirtilen gençler gruba dahil edilmemiştir. Kontrol grubu olarak ise Çankırı, Çorum, Yozgat ve Amasya illerinde Milli eğitim bakanlığına bağlı İlköğretim, Lise, ve

⁴ SHÇEK 2008 Faaliyet Raporu, s.14

⁵ Araştırmada bu grup, Yurt Grubu olarak isimlendirilmiştir.

Üniversitede öğrenim gören toplam 435 gence anket uygulaması yapılmıştır.⁶ Anket tekniği ile birlikte gençlerle görüşme ve gözlemler yapılmış ancak bürokratik sınırlılıklar nedeniyle görüşmeler kayıt altına alınmamıştır.

1.9 - İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

Aile ortamından herhangi bir nedenden dolayı mahrum kalmış ve koruma altına alınmış gençler üzerinde yapılan çalışma sayısı oldukça fazladır. Hem devlet kanalıyla ve hem de üniversitelerde yapılan bilimsel çalışmalarda aile ve gençlik üzerinde yapılan sayısız çalışma mevcuttur. Aynı şekilde aile ve din, gençlik ve din konulu çalışmalar da sayısal bakımdan oldukça fazladır.

Bu çalışmaların içerisinde gençlerin psikolojik durumları, sağlık, eğitim, din eğitimi gibi konularda yapılmış araştırmalar mevcuttur. Yapılmış olan çalışmalar içerisinde en kapsamlı olanı Yrd. Doç. Dr. Saadettin Özdemir'in "Korunmaya Muhtaç Gençlerin Din Öğretimi İhtiyaçları"⁷ isimli doktora çalışmasıdır. Bu çalışmada Özdemir, yetiştirme yurdu gençlerinin dini bilgi, inanç ve ibadetler hakkında eğitim ihtiyaçlarının araştırılmasını konu edinmiştir. Toplam 697 genç üzerinde yapılan bu araştırmadan elde edilen verilere göre yetiştirme yurtlarında barınan gençlerin Allah, melekler, peygamberler, kaza-kader, ibadetler gibi konularda dini bilgileri öğrenme ihtiyacı duydukları sonucuna ulaşılmıştır.

Benzer bir çalışma Dr. Orhan Demir' in 2001 yılında hazırladığı "Yetiştirme Yurdu Gençliği ve Din Eğitimi"⁸ isimli doktora çalışmasıdır. Bu araştırma, sekiz ilde bulunan on üç yetiştirme yurdunda barınan 640 kişi üzerinde yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuç diğer araştırmalarla benzer niteliktedir. Yetiştirme yurtlarında barınan gençlerin dini konularda

⁶ Araştırmada bu grup Aile Grubu olarak isimlendirilmiştir.

⁷ Saadettin Özdemir, "Korunmaya Muhtaç Gençlerin Din Öğretimi İhtiyaçları", SDÜ İlahiyat Fakültesi, Isparta, 2002

⁸ Orhan Demir, "Yetiştirme Yurdu Gençliği ve Din Eğitimi", Düşünce Kitabevi, İstanbul, 2004

bilgi eksiliğinin olduğu ve din eğitimine ihtiyaç duydukları yönünde tespitler yapılmıştır.

Bir diğer çalışma 1993 yılında Yrd. Doç. Dr. Adem Şahin'in yüksek lisans tezi olarak hazırlanmış olduğu "Yetiştirme Yurtlarındaki Gençlerin Dini Duygu Düşünce Tutum ve Davranışları Üzerine Bir Araştırma"⁹ isimli çalışmasıdır. Şahin'in bu araştırmasında Konya ilinde bulunan kız ve erkek yetiştirme yurtlarındaki toplam 124 genç üzerinde dini duygu, düşünce tutum ve davranışların hangi boyutlarda olduğunu incelemeye yönelik bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmanın bulgularına göre yetiştirme yurtlarında kalan gençler dini inanç, ibadet ve diğer dini konularda yeterli bilgi birikimine sahip olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

⁹ Adem Şahin, "Yetiştirme Yurtlarındaki Gençlerin Dini Duygu, Düşünce, Tutum ve Davranışları Üzerine Bir Araştırma", 1993, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.

II. BÖLÜM : KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1- SOSYALLEŞME

İnsan varoluşu itibariyle hayata değer katan, hayatın değerlerini paylaşan bir varlıktır. Bu haliyle o değerli bir varlıktır ve yaşadığı toplumu da değerli kılandır. Varoluşu her ne şekilde açıklarsak açıklayalım, hangi düşünsel altyapıyla izaha ve temellendirmeye çalışırsak çalışalım onun bu özelliğini yok saymak mümkün değildir. Hayatın merkezinde olan insanı farklı yönleriyle tanımlamak ya da onun var olan özelliklerinden herhangi birisini öncelemek sonuç itibariyle bir şey değiştirmeyecektir.

İnsan konuşan, düşünen, çoğalan, üreten, tüketen, paylaşan, gelişen ve daha birçok şeyi gerçekleştiren bir varlıktır. Bu ve saymadığımız diğer tüm özelliklerinden herhangi birisini ön plana çıkartmak ve öncelemek objektif bir yaklaşım olmayacaktır. Çünkü insan tüm özellikleriyle bir bütündür ve hatta bu özelliklerin toplamından daha fazlasıdır.

Sosyal bilimlerde ve özellikle sosyolojide insan üzerine yapılan değerlendirmelerde onun sosyal bir varlık olduğu vurgulanır. Sosyolojinin nesnesi olan toplum da bireylerin oluşturduğu ve bu bireylerin taşıdığı özelliklere sahip olan bir varlıktır.

Sosyalleşme süreci bir sosyal olgu olarak ferdin doğuştan itibaren toplum üyeliğini kazanmasında geçirdiği safhaların hepsine verilen addır. İnsan daha sonra kazanacağı şahsiyeti ile doğmaz. Her toplum fertlerin nasıl davranmaları gerektiğini gösteren normlara sahiptir. Toplumlar arası bazı ortak kabul görmüş normlar bile farklı toplumlara göre şekil alabilir. Bu safhalara zeka gelişmesi, öğrenme ve eğitim yoluyla varılır. Sosyalleşme süreci çocuğun doğuşundan itibaren başlar. Doğuştan sonra ferdi saran ilk sosyal muhit aile müessesesidir. Aile müessesesi içinde fert bazı davranış şekillerini ve toplumla ilgili temel normları kazanır.

Aile ve okul gibi çevrelerde olgunlaşan ve yavaş yavaş sosyalleşme süreci içinde ilerleyen fert, daha sonra işyeri içinde de kendi şahsiyetini bulur ve geliştirir. Çalışma hayatı, akran grubu ve kitle haberleşme araçları okul ve aile ferdi saran başka bir sosyal çevredir.¹⁰ Ferdin çevresi ile bütünleşmesi, uyum sağlaması ve toplumun bir parçası olması hiçbir zorlama olmaksızın doğal haliyle seyrederek. Ancak; bireyin hayat içerisinde karşılaşacağı yoksunluk halleri; örneğin eğitimden, aileden ya da beden ve ruh sağlığındaki bozukluklardan kaynaklanan yoksunluklar, ferdin sosyalleşme sürecinde olumsuzluklara neden olacaktır.

Birey ve toplum sürekli etkileşim halinde olduğundan sosyal bilimler alanında yapılan çalışmalarda bireyi incelerken toplumu, toplumu incelerken bireyi göz ardı etmek mümkün değildir. Bu etkileşim sürecinde ele alındığında sosyalleşme; insanların bir arada yaşarken uyum içinde olmaları için harcadıkları çabanın bütünüdür denilebilir. Sosyal kurumların varlığı ve amacı bu uyumu sağlamaktan ibarettir. Eğitim, aile, din, ekonomi, siyaset kurumları bireyin içinde yaşadığı toplumla olan ilişkilerini düzenleyen onu uyumlu hale getiren yapılardır.

2.2- DİNİ SOSYALİZASYON

Bilindiği üzere din sosyolojik bir olgudur. Din olgusunu Fransız sosyolog E. Durkheim' in tarifiyle toplumlar için bir tutkal ya da Alman düşünür K. Marx'ın tarifiyle bir afyon olarak değerlendirmek mümkündür. Ancak sosyal bilimler açısından din olgusunu yok saymak mümkün değildir. Çünkü ekonomiden siyasete, eğitimden aileye kadar hangi konuda olursa olsun yapılan tüm çalışmalar dolaylı ya da dolaysız şekilde din olgusuyla karşılaşmak durumundadır. Toplumsal bir kurum olan din, bireysel düzeyde, grup ilişkilerinde, cemaat ve cemiyet formlarında olmak

¹⁰ Mustafa. E. Erkal , **Sosyoloji**, Der yay. İstanbul 1998, s.90 - 91

üzere toplumsal tabakanın her katmanında varlığını sürdürmektedir. Bu ise dini sosyalizasyon süreci ile gerçekleşmektedir. Dini sosyalizasyon bireyin içinde bulunduğu topluma ait inanç sistemine katılım sürecidir. Bireylerin münferit inançları farklı farklı olsa da toplumsal düzeyde kabul görmüş dinsel öğretiler bireye dayatılır ve toplumsal değerlerle uyum sağlaması beklenir. Toplumsal öğretilerin bireyde olumlu ya da olumsuz bir karşılığının bulunmasından ziyade önemli olan onu tanımasıdır. Bireyin aktif ya da pasif şekilde bu sosyalizasyon sürecine katılması beklenir. Buna bağlı olarak dinin (ve dolayısıyla dini sosyalizasyonun) önemli toplumsal işlevlerinden bir diğeri kontrol ve denetleme mekanizması olmasıdır. Esasen din (ve aile) denetleme kurumlarıdır, toplumda süreklilik sağlayıcı mekanizmalar geliştirirler.¹¹

Sosyalleştirme sürecinde sorumluluk tek bir kuruma ait değildir, kurumlar işbirliği halindedir. Bireyin en yakınından başlayarak en uzak çevresine kadar tüm ilişkileri sosyalleştirme sürecinde üzerine düşen görevi örtülü ya da açık bir şekilde icra eder. İlk önce ailede başlayan süreç daha sonra eğitim, din, ekonomi, siyaset kurumlarında kolektif bir şekilde sürdürülür. Dini sosyalizasyon sürecinde de durum aynıdır. Birey ait olduğu toplumun dini değerlerini, kavramlarını inanç sistemini ve ibadet şekillerini aileden başlayarak diğer kurumların iştirakiyle hayat boyu öğrenerek sosyalleşir. Dini bilgilerin edinilmesi konusunda Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2006 yılında yapmış olduğu "Türkiye Aile Yapısı" araştırmasının verilerine göre bireylerin %58 i dini bilgileri en çok aileden ya da yakın akrabadan öğrendiğini belirtmektedir.¹²

Bireyin sosyalleşme sürecine bilinçli ya da bilinçsiz olarak katılmaması yabancılaşma sorununa neden olur. Sosyalleşme süreci içinde yer almayan, şahsiyetini geliştirmeyen ve ferdiyeti yoluyla yaratıcı olmayan bir kimse ise, yeteri derecede sosyalleşerek toplum üyeliğini

¹¹ Mustafa Aydın, **Kurumlar Sosyolojisi**, Vadi Yay. Ankara, 1997, s. 113

¹² TÜİK, Aile Yapısı Araştırması, 2006, s.22

kazanmamaktadır. Böyle bir kimse, genellikle, yerleşmiş normların dışına çıkabilmekte, çevresi tarafından davranışları yadırganabilmekte, hatta tepki ile karşılaşabilmektedir.¹³ Böyle bir durumda birey, kendi (öznel) iç dünyası ile yabancılaşmış olduğu toplumsal (nesnel) dünya arasında çelişkiler yaşayacaktır. Bu durumda toplumsal dünya, içerisinde bireyin varlığını anlamlı faaliyetlerle sürdürüp/geliştirdiği açık bir arena olmaktan çıkar ve onun yerine hali hazır ve gelecekteki faaliyetten bağımsız içine kapalı maddileştirilmiş bir yığın haline gelir. İnsan ile dünyası arasındaki doğru ilişki bilinçte altüst olur.¹⁴

2.3- DİNİ SOSYALLEŞME VE DİNDARLIK AYRIMI

Dini sosyalleşme ve dindarlık arasındaki farkın açık bir şekilde ortaya konulması hem sosyal ilişkiler açısından ve hem de bilimsel çalışmalar açısından oldukça önemlidir. Zira bu ayrımı göz ardı eden yaklaşımlar hatalı değerlendirmelere neden olabilmektedir.

Öncelikle belirtmelidir ki dini sosyalleşme fertlerin dindarlaştırılması değildir. Dindarlık bilinçli bir tercih doğrultusunda gerçekleşen, tutum ve davranışlarda dinin belirleyici olduğu bir süreci ifade eder. Dini sosyalleşme ise daha çok bir farkındalığa işaret etmektedir. Yani dini değerlerin ve normların sosyal ilişkilerle olan bağını ifade etmektedir. Bir örnekle açıklayacak olursak hayatını dini kurallara göre şekillendirmeyen bir kişi hiçbir zaman ibadet etmek için gitmediği camiye bir yakınının cenaze merasimi için gidebilir ve hatta orada dinsel aktiviteye katılabilir. Bu o kişinin dindar olduğundan değil, sosyal bir gerekliliği yerine getirme ihtiyacından kaynaklanır.

¹³ Mustafa, E. Erkal **A.g.e.** s. 91

¹⁴ Peter Berger **Kutsal Şemsiye**, s.143

Benzer bir ayrımı bilimsel araştırmalar için de ele almak gerekir. Şöyle ki din konusunda araştırma yapan bir araştırmacı ele aldığı konuya sosyolojik açının yanı sıra teolojik açıdan da bakabilir. Sosyal bir olguyu ya da olayı hem sosyolojik ve hem de teolojik bakış açısıyla ele almanın araştırma açısından herhangi bir mahsuru yoktur. Ancak, her iki bakış açısının birbirine karıştırlmaması gerekmektedir. Bir sosyal bilimci din konusunda bir araştırma yaparken elbette teolojinin bilgi birikiminden, kaynaklarından yararlanır. Tıpkı bir ekonomistin yaptığı bir araştırmada psikolojiden yararlanması gibi .

Dini sosyalleşmenin bir başka boyutu da dil açısından edinilen sosyalleşmedir. Sosyal ilişkinin en basit ve en temel aracı dildir. Dini sosyalleşme de dile doğrudan bağlıdır. Çünkü dil olmadan din ve dolayısıyla sosyalleşme mümkün değildir. Din ve dil arasındaki ortak nokta, her ikisinin de kullanıldığı sürece yaşayabilmesidir. Toplumun hiçbir parçası yoktur ki, dilden bağımsız, dilden ayrı olsun. Toplumun edebiyatı, felsefesi, sanatı, tekniği ile birlikte bütün kültürü, düşünceleri, kavrayış biçimi, giderek töre ve görenekleri dille bir bağıllık içerisindedirler. Dilden kopmuş bir kültür gibi, dilsiz bir düşünce de tam bir soyutlamadan başka bir şey değildir. Ancak bir dille düşünebiliriz. Düşünüşü dile getiren de yine dildir. Töre ve görenekler bile dil olmadan olanaklı değildir.¹⁵ İnsanların birbirleriyle kurdukları sözlü ve yazılı hatta görsel nitelikli iletişimin içerisinde din farkında olarak ya da olmayarak yer edinmektedir. Selamlaşmalar, temenni ve dilekler günlük hayatta gerçekleştirilen birçok davranışın içerisinde dini unsurlar bulmak mümkündür. Bununla birlikte giyim-kuşam, karşı cinsle münasebet hatta kimi zaman yeme-içme davranışı bile toplumun dini reflekslerinden etkilenmektedir. Eski kullanıldığı şekli ile adab-ı muaşerat olarak bilinen toplumsal uyum, dini değerlerle bezenmiştir.

¹⁵ Bedia.Akarsu **Dil-Kültür Bağlantısı**. 3. Baskı İst.1998, S.89

2.4 - DİN ALGISI VE SOSYAL İLİŞKİLERE ETKİSİ

Algı; duyu organlarımızca taşınan duyuusal verileri örgütleyip yorumlayarak, insanoğlunun çevresindeki nesne ve olaylardan oluşan uyaranlara anlam verme sürecidir.¹⁶ Din algısı ise tıpkı fiziksel çevrenin algılanması gibi sosyal çevremizdeki dini aktivitelerin, yaşantıların, olup bitenlerin anlamlandırılması ve yorumlanması sürecidir. Nesnelerin duyu organları aracılığıyla algılanması ve yorumlanması sürecinde algılanan nesneye ait bilgiye de ihtiyaç duyulur. Algıladığımız nesnelerin ne olduğunu bilmeden onları anlamlandırmak ve yorumlamak imkanına sahip olamayız. Din algısında da aynı durum söz konusudur. Bireyin din karşısındaki tutum ve davranışları din algısıyla doğrudan alakalıdır.

Dini sosyalizasyon sürecinde bireyin ailede, eğitim kurumlarında ve sosyal çevresinde din ve dinsel tecrübelerle ait edindiği bilgiler onun din algısını doğrudan etkileyecektir. Fiziksel çevredeki nesnelerin özellikleriyle ilgili bilgiler kişiden kişiye farklılık göstermediğinden onların zihinsel örgütlenişi ve yorumlanması da farklı olmayacaktır. Buna karşın dini yaşantıya ilişkin bilgiler ve algılamalar değişik şekillerde olabilmektedir. İnsanlarla olan etkileşimimiz bizim nesnelere olan ilişkimizden farklıdır. Nesnelerin niçin hareket ettiğini, görünüşünün niçin değiştiğini biliriz. Ama karşımızdaki kişinin davranışının niçin değiştiğini bilemeyiz sadece sebeplerini çıkarabiliriz.¹⁷ Böylelikle bireylerin din algısındaki farklılıklar sosyal ilişkilerindeki tutum ve davranışlarına, olaylar karşısındaki tavır alışlarına etki edecektir.

Dini sosyalizasyonun amacı bireyin dini algısını ve bu algı doğrultusunda tavır alışlarını toplumla uyumlu hale getirmektir.

¹⁶ Sibel A. Arkonaç **Psikoloji zihin süreçleri bilimi**, alfa yay, İstanbul,1998 s. 65

¹⁷ Arkonaç, , A.g.e. s. 107

2.5- SOSYOLOJİK AÇIDAN AİLE KURUMU VE ÖNEMİ

Sosyolojik açıdan ele alındığında ailenin çok çeşitli tanımlarını ve sınıflandırmalarını yapmak mümkündür. Bununla birlikte ailenin evrensel bir tanımını yapmak oldukça güçtür. Çünkü tarih boyunca toplum nasıl değişikliklere uğramışsa, aile de boyutları, yapısı ve işleyişi bakımından büyük dönüşümler göstermiştir.¹⁸ Bununla birlikte ailenin genel kabul görmüş tarifini yapacak olursak aile; nüfusu yenileme, milli kültürü taşıma, çocukları sosyalleştirme, ekonomik, biyolojik ve psikolojik tatmin fonksiyonlarının yerine getirildiği bir müessesedir.¹⁹ Bu tanım üzerinden hareketle aile öncelikle biyolojik üreme yoluyla neslin devamını sağlar. Biyolojik varlıkların tamamında olduğu gibi insanda da üreme ve neslini devam ettirme güdüsü mevcuttur. Çocukların ekonomik, sosyal, psikolojik ve biyolojik ihtiyaçlarını karşılamak aile kurumunun temel görevlerindedir. Bu suretle çocuklar aile tarafından korunur, büyüme ve gelişmeleri sağlanır ve ailenin sahip olduğu bilgi birikimi, tecrübe, kültür çocuklara aktarılır. Aktarılan bu bilgi birikiminin ve tecrübenin muhakkak ki en önemlisi "dil"dir. Bireyin fiziki ve sosyal çevresiyle iletişime geçebilmesinde, istek, beklenti, mutluluk ve üzüntülerinin aktarılmasında kullanılan en önemli araç dildir. Tüm bu saydığımız ve sayamadığımız diğer özellikleriyle aile, çocukların sosyalleşmesine aracılık eden toplumsal bir kurum niteliği taşır.

Sosyoloji kuramları arasında fonksiyonalizm olarak bilinen yaklaşıma göre aile, sosyal alt sistemlerden birisidir.²⁰ Karşılıklı ve sürekli etkileşim halinde olan toplum, sistemli bir bütündür. Bu sistem içerisinde her yapının farklı görev ve fonksiyonu vardır. Aile, din, ekonomi, politika, kültür gibi alt sistemler birbirleriyle ve bir bütün olan toplumla sürekli ilişki içindedir. Parsons'a göre toplum asıl olan sistemdir. Çünkü toplum kendi kendine yeterli (self-sufficient) olan tek sistemdir. Bununla birlikte toplum; temelde

¹⁸ Mustafa Aydın, a.g.e. s. 36

¹⁹ Mustafa E.Erkal , **Sosyoloji** (Toplum Bilimi) 9. Baskı İst. Der yay. 1998 S. 97

²⁰ Mustafa Aydın a.g.e. s.48

kökeni ahlaksal olarak yaptırım gücüne dayanan ahlaksal bir düzendir²¹. Fonksiyonalist kurama göre sosyal düzeni sağlayan unsurlar normlar ve değerlerdir. En genel anlamıyla norm; kural demektir. Sosyal norm ise toplum üyelerinin belirli durumlarda ne şekilde davranacaklarını belirleyen davranış kalıplarıdır. Normlar bir toplum için son derece önemlidir. Bir toplumun kültürü, geniş ölçüde normlardan oluşur.²² Değer ise toplumda kabul görmüş ortak duygu düşünce ve ilkelerden oluşur. Değerler, kurumlar ve gruplar aracılığıyla benimsenirler. Kurumlar ve gruplar en az bir veya birden fazla değeri yapısında taşırlar. Grupların ve kurumların ulaşmak istedikleri amaçlarının büyüklüğü oranında değerler de güçlü olur. Kurumlar, adalet, örfler, görenekler, aile, din, ahlak, hukuk, eğitim, öğretim, ekonomi vb. birimler değerlerden güç kazanırlar.²³ Fonksiyonalist yaklaşımda da vurgulandığı üzere sosyal bir alt sistem olan aile, toplumsal bütün içerisinde normlar ve değerler ağıyla çevrelenmiş, diğer toplumsal alt sistemleri etkileyen ve onlardan etkilenen ilişkiler bütünüdür.

Yapılan araştırmalar göstermektedir ki, iptidai toplumlardan günümüze dek aile her toplumda var olagelmıştır. Ancak aile her dönemde aynı yapısal özelliklerle ve ilişkiler ağıyla var olmamıştır. Her dönemde farklılıklar gösterse de bu farklılıklar, onun fonksiyonlarını ortadan kaldırmamıştır.

Günümüzde en aygın şekliye aile, anne, baba ve çocuktan oluşan ve çekirdek aile olarak bilinen haliyle varlığını göstermektedir. Muhakkak ki çekirdek aile dışında farklı yapısal özelliklerde olan aile türleri günümüzde mevcuttur ancak, TÜİK'in aile yapısı araştırmasına göre ülkemizde bulunan hanelerin % 80,7 si çekirdek aileden oluşmaktadır.²⁴

²¹ Sezgin Kızılcılık, **Sosyoloji Teorileri 2**, Emre yay. Konya, 1994, S 139

²² Kızılcılık, S. Erjem Y., **Açıklamalı Sosyoloji Sözlüğü**, Saray Kitabevleri İZMİR 1996, s.394

²³ Kızılcılık S., Erjem Y., a.g.e. s. 129

²⁴ TÜİK, **Aile Yapısı Araştırması**, 2006 S. 14.

Sosyolojik açıdan ele alarak yapılan aile tanımı ve fonksiyonlarından sonra kurumlar arası ilişkiler çerçevesinde aile ve diğer sosyal kurumlar arası ilişkiden bahsetmek yerinde olacaktır. Kurum kavramı sosyolojide toplumsal örgütlenmenin, iş bölümünün, eşgüdümün, sosyal rol ve ilişkiler örüntüsünün ortak adıdır. Kurum, sosyal kişilerin temel ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla ortaya çıkmış, süreklilik kazanmış, eş güdümlenmiş, oldukça onaylanmış ve yaygın sosyal örüntü, rol ve ilişkiler yapısıdır.²⁵ Toplumsal kurumların neler olduğundan bahsedecek olursak bunlar; Aile, Siyaset, Ekonomi, Eğitim, Din ve Boş zamanlar olarak sıralanabilir. Sosyolojik kurumlar birbirlerine eşdeğer değildirler. Kendi aralarında hiyerarşik bir yapı arz ederler. Söz konusu ettiğimiz temel kurumlar yan yana eşit statüde olmaktan çıkıp belli mevkilerde yer almaktadırlar... Kurumlar hiyerarşisinin en üst noktasında bulunan kuruma mihver (veya başat) kurum denir.²⁶

Kurumların bu hiyerarşik yapısı gereği mihver kurum diğer kurumların etkilenmesine neden olur. Örneğin bir toplumda siyaset kurumu mihver kurum ise siyasi yapıdaki önemli değişiklikler ekonomiyi, eğitimi aile yapısını, dini ve ahlaki değerleri önemli ölçüde etkileyecektir. Bu durum diğer kurumlar için de geçerlidir. Her ne kadar mihver kurum kadar olmasa da diğer kurumlardaki değişikliklerin birbirleri arasında etkileşime neden oldukları kesindir. Aile yapısındaki bozukluklar dini ve ahlaki değerlere, ekonomik yapıya, siyasi yapıya doğrudan ya da dolaylı olarak etki edecektir.

Kurumların öneminden bahsettikten sonra araştırmamızın konusu olan aile ve din kurumlarının birbirleri ile olan ilişkisine, önemine de değinmeliyiz. Bilindiği üzere tarih boyunca hemen her toplumda din kurumsal bir yapı olarak varlığını sürdürmüştür. Aynı şekilde aile de toplumsal hayatın süreklilik kazanmış kurumlarından. Diğer kurumlarda olduğu gibi din ve

²⁵ Mustafa Aydın a.g.e. s,14

²⁶ Mustafa Aydın, a.g.e. s; 24

aile kurumları arasında çift yönlü sıkı bir ilişki vardır. Din kurumu aileyi, aile kurumu da dini önemsemektedir. Dini ve ahlaki değerlerin, ibadetlerin, iyi-kötü, helal-haram gibi kavramların öğrenildiği yer öncelikle ailedir. Bu durum ailenin dindarlık derecesinin azlığından ya da çokluğundan değil, eğiticilik fonksiyonundan kaynaklanır. Bir aile dini değerlere önem vermese bile içinde yaşadığı toplumun dini değerleri hakkında çocuğunu olumlu ya da olumsuz yönde bilgilendirir. Çünkü çocuk sadece aile ile sınırlandırılmış bir çevreye sahip değildir. Toplumsal hayatta karşılaşacağı ve haberdar olması gereken bir inançlar ve değerler sistemi vardır. Bundan dolayı aile, dini ve ahlaki konuları kendi süzgecinden geçirerek çocuğu eğitmeye yönelir. Bir anlamda bu eğitim çocuğun içinde yaşadığı topluma uyum sağlamasına yardımcı olmak niteliğindedir. Hale Okçay' ın yapmış olduğu bir araştırmada çocukların dinsel sosyalizasyonlarında birinci kaynağın aile olduğu tespit edilmiştir.²⁷ Yine aynı araştırmada ikinci kaynak okullarda verilen din eğitimi olmuştur. Benzer bir sonucun yine TÜİK'in yapmış olduğu aile yapısı araştırmasında ortaya çıktığı belirtilmişti. Bu araştırmaya göre de bireylerin % 58 i dini bilgileri edinme kaynağı olarak aileyi, % 10,3 ü okulu göstermektedir.²⁸ Buradan da anlaşılıyor ki, din eğitimi ve dini sosyalizasyon ailede başlamakta ve okulda devam etmektedir. Burada dikkat edilmesi gereken bir husus da ailede verilen din eğitimi ve dolayısıyla dini sosyalizasyon ile okulda edinilen dini bilgilerin tür farkıdır. Ailede daha çok dinin inanç boyutu, kullanılan dini içerikli kavramlar, insanlar arası ilişkide dini değerlerin önemi gibi konular öğretilirken, eğitim kurumlarında dinin kültürel, felsefi, tarihi ve toplumsal boyutları öğretilmektedir. Ailede verilen din içerikli öğretiler kişiye özel olduğu halde eğitim kurumlarında verilen dini bilgiler genel düzeydedir.

²⁷ Hale Okçay, **Çocuğun Dinsel Sosyalizasyonunda Ailenin İşlevi**, 1992, Ege Üniv. Edebiyat Fak. Sosyoloji dergisi, s, 134

²⁸ TÜİK, **Aile Yapısı Araştırmaları**, 2006 s. 22

2.6 - GENÇLİK VE AİLE

Genç; buluğa erme ile başlayan fizyolojik ve biyolojik değişmeyi içeren bireyi sosyal olgunluğa hazırlayan bir yaş dönemi ve bu dönemin tüm özelliklerini gösteren bir kişidir. Gençlik ise belirgin ve görünür özellikleriyle gençlerden, genç insanlardan oluşan bir toplumsal kategoridir.²⁹ Türkiye istatistik kurumunun 2008 yılı verilerine göre ülkemizde nüfusun % 50 si 28,5 yaşın altındadır.³⁰ Bir başka deyişle ülke nüfusunun yarısı gençlerden oluşmaktadır. Bilindiği üzere birey gençlik döneminde aile dışındaki toplumsal ilişkileri yoğunlaşan, eğitim, siyaset, ekonomi, din gibi kurumlara daha sıkı ilişki içerisine girilen bir zaman diliminde yaşamaktadır. Aile bu döneme değin eğitip yetiştirdiği bireyi toplumsal hayatın anlamlı bir parçası olarak görmek arzusundadır. Aile dışındaki toplumsal ilişkilere girmesi yaşlıları ile arkadaşlık kurması karşı cinse eğilim ve yaklaşım isteğini duyarak bunu sevgi ve saygı bağına dönüştürmesi cinsel kimliğini ve rolünü benimsemesi, zihinsel yeteneklerini ve el becerilerini geliştirmesi, benlik ve topluma ters düşmeyecek değer ve amaçlara yönelmesi kısaca toplumsallaşmasında yetişkinler kendilerini sorumlu görmektedirler.³¹ Aile ortamından mahrum kalmış, devlet tarafından bakım ve korunma altına alınmış gençler de aynı şekilde devlet tarafından sorumlu hissedilmektedir. Bundan dolayı devlet tıpkı bir aile gibi çocuğun maksimum düzeyde eğitim alması, içinde bulunduğu topluma uyum sağlaması ve başarılı olması için azami gayreti sarf etmektedir.

²⁹ İsmail Doğan, **Sosyoloji, kavramlar ve sorunlar**, Sistem yay. İst.. 1998, s.382

³⁰ TÜİK, Haber Bülteni Sayı 14, 26 Ocak 2009

³¹ İsmail DOĞAN, a.g.e. s, 385

2.7- GENÇLİK VE DİN

Daha önce belirtildiği üzere gençlik insan hayatının belli bir dönemini ifade eder. Dini ise toplum hayatında yer edinmiş büyük oranda kabul görmüş ve tasdik edilmiş inançlar ve değerler bütünüdür. Münakaşasız kabul edilen kutsal ve üstün varlık inancı, dinin temelini ve özünü teşkil eder. Bu inanç cemiyette açılır. Dinin adı, şekli ne olursa olsun, din hangi şekilde tarif ve tavsif edilirse edilsin, her zaman ve her yerde ortak özellikleriyle görülmektedir. Bu ortak özellikler, 1- İman 2- İbadet 3- Cemiyettir. Demek ki din bir insan ve cemiyet gerçeğidir. Her nerede insan varsa orada din vardır.³²

Birey açısından din bir ihtiyaç olmakla birlikte aynı zamanda psikolojik, sosyal ve kültürel bir olgudur. Ne din açısından ne de sosyal açıdan hiçbir inanç ve değerler sistemi bireye zorla benimsetilemez. Ancak birey ihtiyaç hissettiği oranda dini duygu ve düşüncelerden istifade eder. Aile ve sosyal çevresi onu dini ve ahlaki değerlerle tanıştırır, bu değerleri benimsemese dahi uyum içinde olmasını salık verir. Kabul veya ret noktasında birey tamamen serbesttir. Bu sebepten dolayıdır ki dine olan ilgi ve alaka tarih boyunca farklı düzeylerde olmuştur. Sanayi devrimi öncesi dönemi ifade eden geleneksel toplumlarda dine olan ilgi modern toplumlara göre daha yüksektir. Geleneksel yapı modelinde eksen kurum olan din (Tanrı merkezli düşünme ve toplum yapısı) aydınlanma çağı ile birlikte giderek eksen kurum olmaktan çıkmıştır. Modernizmde artık düşünmenin merkezinde Tanrı yerine akıl, din kurumu yerine de ekonomi olmuştur³³. Daha sonraki dönemde ise modernitenin vaat ettiği yeryüzü cennetinin aksine büyük savaşların ve yıkımların meydana gelmesi, insan ve doğanın uyumlu birlikteliğindeki değişiklikler modernitenin sorgulanmasına ve eleştirilmesine neden olmuştur. Yapılan araştırmalar dinin geniş kitleler tarafından hala

³² Yümni Sezen **Sosyoloji Açısından Din**, İfav Yay. İst. 1993, s, 39

³³ Zeki Arslantürk, **Kutsalın Dönüşü**, Ayışığı Kitapları, İst., 1998 s;13

kabul gören bir olgu olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle modernizm sonrası oluşmakta olan yeni toplum yapısında geleneksel toplum yapısını hatırlatırcasına mistisizme ve dine bir dönüşün olduğu gözlenmektedir.³⁴

Günümüz toplumunda dini ve ahlaki değerlere karşı ilgi ve alakanın boyutu sosyal bilimciler tarafından etraflıca araştırılmalıdır. Daha önce de bahsedildiği gibi nüfusunun yarısından fazlası gençlerden oluşan bir toplum için yükselen değer olan din konusu araştırılmayı fazlaca hak etmektedir.

2.8 - SOSYAL HİZMETLER VE YETİŞTİRME YURTLARI HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü 27 Mayıs 1983 tarihinde yayınlanan “2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) Kanunu” ile kurulmuştur.

Kurum yetkisini devletin sosyal ve ekonomik yönden dezavantajlı kimselere yönelik görevini tanımlayan Anayasanın 61. maddesinden ve yukarıda belirtilen 2828 sayılı Kuruluş Kanunundan almaktadır.

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'nün Kuruluş Kanunu olan 2828 sayılı kanunun 9. maddesinde Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'nün görevleri aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

- Sosyal yardım ve hizmetlerle ilgili esasları, sosyal hizmetler politikası ve hedeflerine uygun olarak tespit etmek, çalışma plan ve programlarını hazırlamak, uygulamak ve bu konuda kurum ve kuruluşlar arasında ilgili bakanlık adına Koordinasyon ve işbirliği sağlamak.

³⁴ Zeki ARSLANTÜRK, a.g.e. s, 98

- Öncelikle çocuğun aile içinde yetiştirilmesi ve desteklenmesi için aileyi eğitim, danışmanlık ve sosyal yardımlarla güçlendirmek, korunmaya, bakıma ve yardıma muhtaç çocuk, özür lü ve yaşlıların tespiti, bunların korunması, bakımı, yetiştirilmesi ve rehabilitasyonlarını sağlamak üzere gerekli hizmetleri yürütmek,
- Çalışan ana ve babalar ile yurt dışındaki işçilerin çocuklarının bakımını ve korunmasını sağlamak amacıyla imkânları ölçüsünde gündüzlü veya yatılı kuruluşlar kurmak ve işletmek.
- Yoksulluk içinde olup da temel ihtiyaçlarını karşılayamayan ve yaşamlarını en düşük düzeyde dahi sürdürmekte güçlük çeken kişi ve ailelere kaynakların yeterliliği ölçüsünde aynı ve nakdi yardımlarda bulunmak amacıyla gerekli hizmet ve programları geliştirmek ve uygulamak.
- Kurum görevlerinin yerine getirilmesinde yardımcı olmak amacıyla halkın gönüllü katılımı sağlamak ve organize etmek. Toplumun örf, adet, inançlarına göre yapacağı yardım ve bağışlara ilişkin programlar geliştirmek ve yürütülmesini sağlamak, bu amaçla ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği yapmak, yardımda bulunmak isteyen kişi, kurum ve kuruluşlara yol göstermek.
- Dernek ve vakıfların sosyal hizmetler alanındaki faaliyetlerini yönlendirmek, bunların bütçelerinde sosyal hizmetlere ayırdıkları payların yerinde ve verimli bir şekilde kullanılmasını sağlamak amacıyla görüş ve tavsiyelerde bulunmak.
- Kuruma bağlı olanlar dışında kurulacak sosyal hizmet kuruluşlarının, özel eğitim ve rehabilitasyon hizmeti verenler hariç olmak üzere açılış iznine, her türlü standartlarına ve işleyişlerine ilişkin esasları, varsa ücret tarifelerini tespit etmek, onaylamak, denetimini yapmak ve bu esaslara uymayanların faaliyetlerini durdurmak.

- Sosyal yardım ve hizmetlerle ilgili alanlarda araştırma, yayın ve tanıtma faaliyetlerinde bulunmak, uluslararası düzeyde sosyal hizmet uygulamalarını izlemek, değerlendirmek ve uluslararası kuruluşlarla işbirliğinde bulunmak.
- Hizmet için gerekli personeli bu hizmete elverişli kişiler arasından seçmek, eğitmek, yetiştirmek, çalışma esaslarını ve sorumluluklarını belirlemek ve ilgili alanlarda görevlendirmek.
- Toplumun değişen ihtiyaçlarına göre özürhüleri ve diğeri sosyal hizmet alanlarında, Kanunlarla verilen diğeri görevleri yerine getirmek, bunun için uygun gördüğü sosyal hizmet kuruluşlarını genel esaslar çerçevesinde kurmak ve işletmek,
- Ailenin bütünlüğünü korumak, parçalanmış ailelerin korunmaya, yardıma ve bakıma muhtaç fertleriyle çocuklarına her türlü maddi, manevi ve sosyal destek sağlamak; bu amaçla gerekli plânlamaları yapmak, eğitim faaliyetlerinde bulunmak.
- Doğal afetler nedeniyle ortaya çıkabilecek sorunların çözümüne yönelik sosyal hizmetleri önceden planlamak, afetzedelerin ivedi gereksinimlerini karşılamaya ve afet sonrası sorunlarını çözümlenmeye yönelik geçici veya sürekli hizmetleri yerine getirmek, afetle bağlantılı göçler ve göçmenlerle ilgili her türlü sosyal hizmeti gerçekleştirmek.³⁵

³⁵ SHÇEK 2008 yılı Faaliyet Raporu, Ankara 2009 s,10

2.8.1 - Yetiştirme Yurtları :

Herhangi bir sebepten dolayı ailesi ile olan birlikteliği süreli ya da süresiz olarak sonlanmış 13–18 yaş arası çocukların bakım ve korunmalarını üstlenmiş kurumlardır. Korunmaya muhtaç çocukları korumak, bakmak ve bir iş veya meslek edinmelerini ve topluma yararlı kişiler olarak yetiştirilmelerini sağlamakla görevli ve yükümlü olan bu sosyal hizmet kuruluşları, bir aile kadar olmasa da çocukların sağlıklı, güvenli bir ortamda hayatlarını sürdürmeleri, içinde buldukları topluma uyum sağlamaları için gerekli tüm çabayı sarf etmektedirler.

Yetiştirme Yurtlarındaki tüm hizmetler 13 Kasım 1995 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Yetiştirme Yurtlarının Kuruluş ve İşleyişine İlişkin Yönetmelik çerçevesinde yürütülmektedir.

Gençlik Hizmetleri Dairesi Başkanlığına bağlı halen 114 yetiştirme yurdunda ve bağlı birimlerde aralık ayı itibariyle kayıtlı 3739 kız, 6402 erkek olmak üzere 10141 çocuk koruma altındadır.³⁶

Yetiştirme yurtlarına yerleştirilen çocukların Türk örf, adet, inanç ve milli ahlakına sahip, kendine güvenen, insan sevgi ve saygısıyla dolu Atatürkçü düşünce ve Atatürk İlke ve İnkılâplarına bağlı olarak yetiştirilmelerine, bir iş ve meslek sahibi olmalarına, 18 yaşından sonra da izlenip desteklenmelerine özen gösterilmektedir.³⁷

Şhçek belirli bir süre için çocukları bakım ve koruma altına almak ve bakımını üstlenmekle birlikte onların fiziksel, sosyolojik ve psikolojik gelişimine katkı sağlamayı da amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda çeşitli hizmet ve imkanlar sunmaktadır. Örneğin aynı ve nakdi yardım (ANY), koruyucu aile hizmeti, evlat edinme gibi hizmetler bunlardan bazılarıdır.

³⁶ Belirtilen bu rakam 0-18 yaş grubunun tamamını kapsamaktadır.

³⁷ SHÇEK 2008 yılı Faaliyet Raporu, Ankara 2009, s,27

2.8.2 - Ayni Nakdi Yardım Hizmeti

Bir çocuğun en iyi bakıldığı ortam aile ortamıdır. Sağlıklı bir ailede çocuğun şiddet ve her türlü istismardan korunması daha kolaydır. Bu nedenle çocuklarımızın bir aile içinde bakımının sağlanması amacıyla alternatif hizmetler geliştirilmesine çalışılmaktadır.

Yetiştirme yurtlarında korunma altında bulunan çocuklardan ise 2391'i ayni ve nakdi yardımla desteklenerek aile yanında, 249'ü koruyucu aile yanında bakılmaktadır. Bu çocukların aile yanında desteklenmesi suretiyle topluma kazandırılması sağlanmakta, verilen hizmetle bu çocukların kurum bakımına alınmaksızın toplumdaki risk gurubu içerisinde yer almasının önüne geçilmektedir.

2.8.3 - Koruyucu Aile hizmeti

Çeşitli nedenlerle öz ailesi yanında bakılamayan çocukların, kısa veya uzun süreli olarak bakımlarını üstlenen aile ya da kişilerin yanında, devlet denetiminde yetiştirilmeleri olarak tanımlanmakta ve bu hizmeti veren aile ya da kişilere Koruyucu Aile denilmektedir.

Koruyucu aile bakımının, çocuğa sağladığı aile ortamı çocuğun psiko-sosyal gelişiminin sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilmesi açısından önem taşımaktadır. Kurum bakımının çocuk üzerindeki etkilerine yönelik yapılan araştırmalar incelendiğinde de bu bakım türünün sadece pahalı olmadığı, çocuğun gelişimini bazı yönlerden eksik tamamlamasına da yol açtığı ortaya çıkmıştır. Bu nedenle tüm dünya da korunmaya muhtaç çocuklar için en çok tercih edilen bakım şekli Koruyucu Aile bakımındır.

2.8.4 - Evlat Edinme

Bir çocukla, durumu evlat edinmeye uygun bir kişi arasında hukuki bağlar sağlanarak çocuk ebeveyn ilişkisinin kurulmasıdır. Korunmaya muhtaç çocuklardan durumu evlat edinme hizmetinden yararlandırılmaya uygun bulunanlar, sosyal çalışmacının hazırladığı rapor ve ilgili mahkemenin kararı ile evlat edinebileceği belirlenmiş aileler yanına yerleştirilir.³⁸

Tüm bu anlatılanlardan hareketle denilebilir ki çocuğun bakımı, korunması ve gelişimi için aile önemi tartışılmaz bir konumdur. Bununla birlikte aile ortamından mahrum kalan çocuklar için verilen sosyal hizmetler sadece yetiştirme yurtlarıyla sınırlı değildir. Çocuğun bakımı ve gelişimi için gerekli en iyi hizmet ve çalışma şekli ne ise ondan en üst seviyede yararlanılmaktadır.

2.9. - YETİŞTİRME YURTLARINDA KALAN GENÇLERİN GENEL ÖZELLİKLERİ

Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumuna bağlı yetiştirme yurtlarında kalan gençlerin 13-18 yaş grubundan oluşmaktadır. 13 yaş altında olan çocuklar çocuk yuvalarında kalmaktadır. Erkekler ve kızlar ayrı ayrı yurtlarda kalmaktadırlar. Çocukların yurtlara yerleştirilme sebepleri ise; anne ya da babanın veya her ikisinin birden vefatı ile çocuğun bakımını üstlenecek birisinin olmayışı, evliliğin bozulması sebebiyle çocuğun muhtaç duruma düşmesi, terk edilme, çocuğun aile tarafından istismarı ya da suça teşvik edilmesi, ailenin maddi yoksunluk ve imkansızlıkları ve benzeri sebepler sayılabilir. Kurum verilerine göre

³⁸ SHÇEK 2008 yılı Faaliyet Raporu, Ankara 2009 s.29

yetiştirme yurtlarında barınan çocukların % 68,1 i ekonomik ve sosyal yoksunluk nedeniyle koruma altına alınmıştır.³⁹

Yurtlarda kalan çocukların yüzde 41,2'sinin hem annesi hem babası hayattadır. Genel olarak çocukların yüzde 59,2'sinin babası, yüzde 74'ünün annesi sağdır. Anne babanın ikisinin de sağ olduğu çocukların yüzde 73,1'inin ebeveynlerinin evliliğinin devam etmediği bilinmektedir.

Yalnızca babası sağ olan ya da her iki ebeveyni de sağ olduğu halde ebeveyninin evliliği devam etmeyen çocukların yüzde 25,9'unun babası yeniden evlenmiştir. Yalnızca annesi sağ olan ya da her iki ebeveyni de sağ olduğu halde ebeveyninin evliliği devam etmeyen çocuklarınsa yüzde 38,8'inin annesi yeniden evlenmiştir.

Yurtlarda bakım altında bulunan çocukların yüzde 78,1'inin evlilikleri devam eden ana babalarının ya da ana babadan birinin velayeti altında olduğu bilinmektedir; yakın akrabalarının velayeti altında olan çocukların oranı yüzde 9,8'dir. SHÇEK yetkilileri, çocuklardan yalnızca yüzde 4,6'sının velayetini elinde tutmaktadır.⁴⁰

³⁹ (Erişim) <http://www.shcek.gov.tr/Arastirmalar/arastirma>, SHÇEK Çocuk Koruma Sisteminin Değerlendirilmesi Nihai Rapor ,2005, s.7

⁴⁰ (Erişim) <http://www.shcek.gov.tr/Arastirmalar/arastirma>, SHÇEK Çocuk Koruma Sisteminin Değerlendirilmesi Nihai Rapor ,2005, s.8

III. BÖLÜM : UYGULAMALI ARAŞTIRMA

3.1 - ARAŞTIRMA EVRENİ VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evreni 2009 yılı itibariyle Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğüne bağlı 114 yetiştirme yurdunda kalan toplam 5512 kişiden oluşmaktadır. Örneklem olarak da araştırmamızın evrenini temsil edecek nitelikte olduğunu düşündüğümüz Çorum, Amasya, Çankırı, Tokat, Sinop ve Kastamonu olmak üzere toplam 6 ilde bulunan 10 adet kız ve erkek yetiştirme yurdu tesadüfi teknikle seçilmiştir. Araştırmada örneklem grubunu oluşturan gençler Yurt Grubu olarak isimlendirilmiştir. Örneklem grubunun illere ve yurlara göre dağılımı tablo 1 de, yaş, cinsiyet, eğitim, anne-baba durumu gibi demografik özelliklerine ilişkin bilgiler tablo 1-a, 1- b, 1-c, 1-d, 1-e, 1-f de gösterilmiştir.

Tablo-1 Yurt grubunun illere göre dağılımı

İL	KIZ	ERKEK
Amasya	49	34
Çankırı	-	59
Çorum	25	35
Kastamonu	42	34
Sinop	-	38
Tokat	47	68
Toplam	163	268

Tablo1-a Yurt grubunun yaş dağılımı

		YAS			
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Gözlem	11*14	117	27,1	27,1	27,1
	15*17	263	61,0	61,0	88,2
	18+	51	11,8	11,8	100,0
	Toplam	431	100,0	100,0	

Yurt grubunu oluşturan toplam 431 kişinin % 27,1 i 11-14 yaş, % 61 i 15-17 yaş ve % 11,8 i ise 18 yaş ve üzerini oluşturmaktadır. Görüldüğü üzere yaş dağılımında yoğunluk 15-17 yaş grubundadır. Bunun nedeni olarak 13 yaşından küçük çocukların yetiştirme yurtlarında değil, çocuk yuvalarında barındırılması ve 18 yaş üzerinde bulunan ve eğitimini yasal olarak sürdürmeyen gençlerin yurtlardan ayrılması olarak değerlendirilmektedir.

Tablo 1-b Yurt grubunun cinsiyet dağılımı

		CINSİYET			
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Gözlem	Kız	163	37,8	37,8	37,8
	Erkek	268	62,2	62,2	100,0
	Toplam	431	100,0	100,0	

Yetiştirme yurtlarında kalan gençlerin % 37,8 i kızlardan, % 62,2 si erkeklerden oluşmaktadır. Araştırmanın yapıldığı 6 il de bulunan toplam 10 yetiştirme yurdunun 6 sı erkek, 4 ü kız yetiştirme yurdudur. Bu nedenden dolayı gençlerin cinsiyete göre dağılımı farklılık göstermektedir.

Tablo 1-c Yurt grubunun öğrenim durumu

OGRENİM

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Gözlem 1.kademe	8	1,9	1,9	1,9
2.kademe	145	33,6	33,8	35,7
Lise	273	63,3	63,6	99,3
Üniversite	3	,7	,7	100,0
Toplam	429	99,5	100,0	
Kayıp Gözlem	2	,5		
Toplam	431	100,0		

Yurt grubunun % 1,9 u ilköğretim 1. Kademe, % 33,6 sı ilköğretim 2. Kademe, % 63,3 ü lise, % 0,5 i üniversite düzeyinde eğitimine devam etmektedir. Öğrenim düzeyinin lisede yoğunlaşması gençlerin yaş dağılımlarıyla doğru orantılıdır.

Tablo 1-d Yurt grubunun SHÇEK de kalma süreleri

YIL

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Gözlem 1 yıldan az	40	9,3	9,3	9,3
1*3	98	22,7	22,7	32,0
4*6	89	20,6	20,6	52,7
7+	204	47,3	47,3	100,0
Toplam	431	100,0	100,0	

Gençlerin %47 si 7 yıl ve daha fazla süredir, % 20,6 sı 4 ila 6 yıldır, % 22,7 si 1 ila 3 yıldır ve % 9,3 ü 1 yıldan kısa bir süredir yetiştirme yurtlarında kalmaktadır. Anket uygulaması esnasında gençlere yurttaki kalma sürelerini belirtirken 13 yaş öncesi çocukluk döneminde yuvada kaldıkları sürenin de dahil edilmesi konusunda bilgilendirme yapılmıştır.

Tablo 1-e Yurt grubunun anne-baba durumuna ilişkin tablo

ANNEBABA

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Gözlem	1	40	9,3	9,3	9,3
	2	152	35,3	35,4	44,8
	3	105	24,4	24,5	69,2
	4	82	19,0	19,1	88,3
	5	34	7,9	7,9	96,3
	6	16	3,7	3,7	100,0
Toplam		429	99,5	100,0	
Kayıp	Gözlem	2	,5		
Toplam		431	100,0		

Yurt grubunun % 9,3 ünün anne babası sağ ve birlikte yaşamaktadır. % 35,3 ünün anne-babası sağ fakat ayrı yaşamaktadır. % 24,4 ünün annesi hayatta fakat babası yaşamamakta, % 19,0 unun babası hayatta fakat annesi yaşamamakta, % 7,9 unun hem annesi hem de babası hayatta değildir. % 3,7 lik bir oranda bu soruya “diğer” seçeneğiyle cevap verilmiştir. Bu seçenekte verilen cevapların büyük çoğunluğu anne-baba hakkında malumatın olmadığı şeklindedir. Gençlerin % 0,5 i bu soruya cevap vermek istememiştir.

Tablo 1-f : Yurt grubunun bir işte çalışıp çalışmama durumu

ISDURUMU

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Gözlem	Evet	15	3,5	3,5	3,5
	Hayır	415	96,3	96,5	100,0
	Toplam	430	99,8	100,0	
Kayıp	Gözlem	1	,2		
Toplam		431	100,0		

Yurt grubunu oluşturan gençlerin % 96,3 ü herhangi bir işte çalışmamaktadır. % 3,5 i ise bir işte çalıştığını belirtmiştir. SHÇEK, Yetiştirme yurdu gençlerinin tamamının barınma, yeme-içme, giyim ve diğer ihtiyaçlarını karşılamakla birlikte her bir genç için aylık belirli miktarda nakit para ödemesi

yapmaktadır. Böylelikle gençlerin öğrenimlerini sürdürmesi teşvik edilmekte ve öğrenim süreleri boyunca herhangi bir işte çalışmalarını gerektirecek bir duruma imkan verilmemektedir.

3.2- KONTROL GRUBU

Kontrol grubunu oluşturan kişilerin tamamı 13-18 yaş grubundan oluşan ve aile ortamında yetişen gençlerden oluşmaktadır. Bu kişiler, yurt grubunu oluşturan gençlerin bulunduğu illerde, Milli Eğitim Müdürlüklerine bağlı okullarda öğrenim gören ve ailesinden ayrı kalmadığını düşünülen gençlerdir. Araştırmamız açısından kontrol grubunun en önemli niteliği yaş grubu bakımından yurt grubunun akranı olması ve aile ortamında kalıyor olmasıdır. Bu niteliklere sahip olduğu düşünülen gençlere öğrenim görmekte oldukları okullarda anket uygulaması yapma imkanı bulunmuştur. Kontrol grubunu oluşturan gençlerin toplam sayısı 428 dir. Araştırmada bu grup Aile Grubu olarak isimlendirilmiştir. Tablo 2 de kontrol grubunun illere göre dağılımı, 2-a, 2-b, 2-c, 2-d, 2-e ve 2-f de kontrol grubunun demografik özelliklerine değinilmiştir.

Tablo 2 : Aile grubunun illere göre dağılımı

İL	Kız	Erkek
Amasya	48	37
Çorum	84	78
Çankırı	46	23
Yozgat	67	45
Toplam	245	183

Tablo 2-a : Kontrol grubunun yaş durumu

YAS

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Gözlem	11*14	105	24,5	24,5	24,5
	15*17	204	47,7	47,7	72,2
	18+	119	27,8	27,8	100,0
	Toplam	428	100,0	100,0	

Aile grubu gençlerinin % 47,7 si 15-17 yaş grubundadır. % 27,8 i 18 yaş ve üzeri, % 24,5 i ise 11-14 yaş grubundadır. Yurt grubu ve Aile grubu gençlerinin yaş dağılımlarında farklılık olsa da bu farklılık beklenen düzeydedir.

Tablo 2-b : Aile grubunun cinsiyet dağılımı**CINSİYET**

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Gözlem	Kız	245	57,2	57,2	57,2
	Erkek	183	42,8	42,8	100,0
	Toplam	428	100,0	100,0	

Aile grubunu oluşturan gençlerin % 57,2 si kızlardan, % 42,8 i erkeklerden oluşmaktadır.

Tablo 2-c : Aile grubunun öğrenim durumu**OGRENİM**

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Gözlem	2.kademe	95	22,2	22,2	22,2
	Lise	267	62,4	62,4	84,6
	Üniversite	66	15,4	15,4	100,0
	Toplam	428	100,0	100,0	

Aile grubunu oluşturan gençlerin % 22,2 si ilköğretim 2. Kademe öğrenimine devam etmektedir. % 62,4 ü lise düzeyinde öğrenim görmekte, %

15,4 ü ise üniversite eğitimi almaktadır. Araştırmamız 13-18 yaş grubunu kapsadığı için ilköğretim 1. Kademedeki öğrencilere anket uygulaması yapılmamıştır.

Tablo 2-d : Aile grubunun aileden uzak kalma süresi

YIL				
	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Gözlem 0	321	75,0	75,0	75,0
1 yıldan az	62	14,5	14,5	89,5
1*3	16	3,7	3,7	93,2
4*6	23	5,4	5,4	98,6
7+	6	1,4	1,4	100,0
Toplam	428	100,0	100,0	

Aile grubunu oluşturan gençlerin % 75,0 i ailesinden hiç ayrı kalmamıştır. % 14,5 i 1 yıldan az bir süre ayrı kaldığını belirtmiş, % 3,7 si 1 ila 3 yıl arasında, % 1,4 ü ise 7 yıl ve daha fazla süreyle ailesinden ayrı kaldığını belirtmiştir. Verilerden anlaşılacağı üzere gençlerin büyük çoğunluğu ailesiyle birlikte yaşamaktadır.

Tablo 2-e : Aile grubunun anne-baba durumuna ilişkin veriler

ANNEBABA				
	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Gözlem 1	396	92,5	92,5	92,5
2	15	3,5	3,5	96,0
3	14	3,3	3,3	99,3
4	2	,5	,5	99,8
5	1	,2	,2	100,0
Toplam	428	100,0	100,0	

Ankete katılan gençlerin % 92,5 inin anne-babası sağ ve birlikte yaşamaktadır. % 3,5 inin anne- babası sağ, fakat ayrı yaşamaktadır. % 3,3

ünün annesi hayatta, babası yaşamamaktadır. % 0,5 inin babası hayatta fakat annesi yaşamamaktadır. Anne - babasının her ikisi de hayatta olmayanların oranı ise % 0,2 dir.

Tablo 2-f : Aile grubunun bir işte çalışıp çalışmama durumu

		ISDURUMU			
		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
Gözlem	Evet	7	1,6	1,6	1,6
	Hayır	421	98,4	98,4	100,0
	Toplam	428	100,0	100,0	

Aile grubunu oluşturan gençlerin % 98,4 ü herhangi bir işte çalışmamaktadır. % 1,6 sı bir işte çalıştığını belirtmiştir. Bu durumda yurt grubu ve aile grubunun iş durumunun birbiriyle aynı olduğu anlaşılmaktadır

Yurt grubu ve Aile grubunu oluşturan gençlerin demografik özelliklerine ilişkin verilerden anlaşılacağı üzere her iki grup da araştırmamız için gerekli olan uygun koşullara ve niteliklere sahiptir.

3.3 - GÜVENİLİRLİK VE GEÇERLİLİK ANALİZİ

Bir araştırmada kullanılan ölçeğin geçerlilik ve güvenilirliği araştırma sonuçları açısından önemlidir. Bir ölçek kullanılmadan önce güvenilirlik ve geçerlilik açısından sınanmalıdır. Bir ölçeğin güvenilirliği o ölçeğin farklı zamanlarda aynı örnekleme uygulandığı durumda aynı sonuçları verme derecesini göstermektedir. Bu anlamda güvenilirlik, bir değişkeni ölçmek için sorulan soruların ne derecede bilinçli olarak cevaplandırıldığına bir göstergesidir. Bu araştırmada, Güvenilirlik analizi yapılırken Cronbach's Alpha modeli kullanılacaktır. Cronbach's Alpha sorular arası korelasyona bağlı

uyum değeridir. Cronbach's Alpha değeri faktör altındaki soruların Toplamdaki güvenilirlik seviyesini göstermektedir. Cronbach's Alpha değerinin 0,70 ve üstü olduğu durumlarda ölçeğin güvenilir olduğu kabul edilir. Ancak, soru sayısı az olduğunda bu sınır 0,60 değeri ve üstü olarak kabul edilebilir.

Tablo 3 : Cronbach's Alpha Değerleri İçin Bir Sınıflama⁴¹

Cronbach's Alpha	Yorumu
0,80-1.00 Arası	Yüksek Güvenilirlik
0,60-0,80 Arası	Oldukça güvenilir
0,40-0,60 Arası	Güvenilirlik düşük
0,40 dan aşağısı	Güvenilir değil

Bir ölçeğin geçerliliği ise o ölçeğin ölçmek istediği değişkeni ne derece ölçtüğüne ilişkindir. Geçerlilik testinin güvenilirlik testinde olduğu gibi dayandığı belli bir katsayı yoktur. Bu nedenle geçerlilik testi kuramsal analizlerle yapılmaktadır.

Ölçek maddelerimizin tamamı 0,08 değerinden büyük olduğundan güvenilirlik seviyeleri **“yüksek güvenilirlik”** seviyesindedir.

Ölçek maddelerimizden **“yüksek güvenilirlik”** seviyesinde tüm faktörlerin cronbach's alpha değerine göre en yüksek (0,983) güvenilirliğe sahip olan faktör *“Dinin Sosyal Faydası”* faktörüdür. Bu faktör aynı zamanda en çok maddeden oluşan faktördür. Bu maddeden sonra sırasıyla : *“Dini yasaklara karşı tutum”* (0,981) , *“Dindar insan algısı”* (0,89) , *“ Dini değerleri uygulama isteği”* (0,88) , *“Dini eğitimde ailenin rolü”* (0,877) , *“Dini uygulamada çevrenin etkisi”* (0,83) , faktörleri gelmektedir.

⁴¹ Kalaycı Şeref, “SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri” , 2006, s.405

FAKTÖR ANALİZİ

Birden fazla değişkene bağlı bir değişkeni açıklayarak katkı sağlayan bağımsız değişkenlerin sayısını ve bu bağımsız değişkenlerin faktör yüklerini belirlemede kullanılan tekniğe “faktör analizi” denir. Bu analizin en önemli amaçlarından biri, değişkenler arasındaki bağımlılığın kökenini araştırmaktır. Bu analizlerde, tüm değişkenler arasındaki ilişkiler incelenir. Bu ilişkilere dayanılarak verilerin daha anlamlı ve özet olarak sunulması sağlanır.⁴²

Faktör analizinin dört aşaması vardır:

1-Bartlett Testi (Bartlett Test of Sphericity) hesaplanır. Bu test “korelasyon matrisi birim matrise eşittir” hipotezini test eder. Hipotezin reddedilmesi, değişkenler arasında bir korelasyonun olduğu anlamına gelir ve faktör analizinin değişkenlere uygulanabilirliği söz konusu olur.

2-KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) değerinin hesaplanması gerekir. Çünkü KMO değerleri faktör analizinin iyi olup olmadığı hakkında bilgi verir. Küçük KMO değerleri, faktör analizi uygulamasının iyi bir fikir olmadığı sonucunu verir. Bir başka deyişle, iki değişken çifti arasındaki korelasyon diğer değişkenlerce açıklanamamaktadır. Bu değerler için tablo 4’deki sınıflama getirilmiştir.

Tablo 4: Kaiser-Meyer-Olkin Değerleri İçin Bir Sınıflama

KMO Değeri	Yorumu
0,80 ve Yukarısı	Mükemmel
0,70-0,80 Arası	İyi
0,60-0,70 Arası	Orta
0,50-0,60 Arası	Kötü
0,50 den aşağısı	Kabul Edilemez

3-Verileri en uygun şekilde temsil edecek faktör sayısı, her faktör tarafından açıklanan toplam varyans yüzdesi ile belirlenir. Toplam varyans her değişkenin varyansının toplamıdır. Her faktör tarafından açıklanan toplam varyans öz değerleridir. Değişken varyansları bire eşit olduğundan, varyansı

⁴² M. Fuat, Turgut ve Yaşar, Baykul, Ölçekleme Teknikleri, ÖSYM Yayınları, Ankara, 1992-1, s.173

birden düşük olan faktörler göz önüne alınmaz. Kısaca modele alınacak faktör sayısı, öz değerleri (eigen) birden büyük olan faktörlerin sayısı kadardır.

4-Faktör analizinin son basamağı, faktör yüklerin hesaplamasıdır. Faktör yükleri en az 30 olmalıdır. Ölçek geliştirirken faktör yükü en az 35 ve üzeri kabul edilmiştir. Ölçek geliştirilirken maddelerin birbiriyle olan tutarlılıklarına da bakılmıştır.⁴³

Uzman görüşleri ve ön denemelerden sonra ölçek gerçek gruba uygulanmıştır. Bu uygulama sonuçlarına göre faktör analizi yapılmış ve analiz sonucuna göre yapı geçerliği sağlanmış maddeler son ölçekte yer almıştır. Faktör analizinde özellikle KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) değerlerinin yüksek olmasına özen gösterilmiştir.

Faktör analizinde KMO değeri 0,879 ($p < 0,05$) bulunmuştur. verilerin faktör analizine uyumluluğu 2 mükemmel 2 düzeydedir. Özdeğerler grafiğinde (şekil1)de görüleceği gibi özdeğeri 1'den büyük olan faktör sayısı 6 dettir. 6 faktörden sonraki faktörler için grafikteki kırılmaların çok küçük, ihmal edilebilir düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. Tüm faktörlerin ankette ölçülen "aile ve din" olgusunu açıklayabilme oranı % 52,9 Olarak gerçekleşmiştir.

⁴³ Çetin, Semerci, "Araştırma Görevlilerinin Öğretim Üyelğine İlişkin Tutum Ölçeğinin Üçlü, Beşli ve Yedili Derecelemeye Geçerlik ve Güvenirliği", XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Malatya, 6-9 Temmuz 2004

Tablo - 4-a : Faktör Analiz Tablosu

Faktör Adı	Maddeler	Faktör Yüğü	Faktör Açıklayıcılığı	Güvenlilik
Din algısının sosyal ilişkilere etkisi	Din insanların birbirleriyle kaynaşmasını sağlar.	,681	22,924	0,988
	İnsanların yardımlaşma ve dayanışma- masında din önemli bir etkidir.	,673		
	Din insanlar arasındaki ilişki açısından önemlidir	,650		
	Din diye bir şey olmasaydı insanlar birbirlerine karşı daha merhametsiz ve anlayışsız olurdu	,626		
	Aynı inancı paylaşmak insanları birbirine yakınlaştırır	,619		
	İnsanlar dinin gereklerine uysalar dünyada kötülük diye bir şey kalmaz	,519		
	Din insanların tutum ve davranışlarını olumlu ya da olumsuz yönde etkiler	,500		
	Çevremdeki insanlar ibadet ettiklerinde ben de ibadet etmek zorunda hissediyorum	,627		
	Oruç tutmasam da başkalarına bunu belli etmem	,598		
	Din konusunda çevremdekiler beni daima etkilemiştir	,442		
Dini eğitimde ailenin rolü	Din hakkındaki bilgilerin öğrenilmesinde ailenin rolü büyüktür	,837	9,948	0,877
	Günah/sevap – Helal/ haram gibi kavramlar ilk önce ailede öğrenilir	,749		
	İbadetlerin nasıl yapılacağını öğrenmede ailenin rolü büyüktür	,736		
	Bu dünya varsa ahiret de vardır	,431		
Dini sosyalleşme ve dini değerleri uygulam a isteğı	İnsan inanmasa da dini konularda bilgi sahibi olmalıdır	,627	7,164	0,88
	Allah'a inanmak yeterli değildir, O'nun emir ve yasaklarına da uymak gerekir	,573		
	Allah korusun, İnşallah, Allaha ısmarladık, Allaha şükür gibi kelimeleri sık sık kullanırım	,526		
Din algısı ve güven duygusu	Dini bilgilere yeteri kadar sahip olduğumu düşünüyorum	,671	6,657	0,89
	Bir kişinin dindar olması onun güvenilir olduğunu gösterir	,635		
	Dindar insanlardan zarar/kötülük gelmez.	,574		
Tutumlar da dinin önemi	Kimse bana zorla günah olduğunu düşündüğüm bir şeyi yaptıramaz.	,663	6,217	0,902
	Dindar olduğunu düşündüğüm insanlarla iletişim kurmakta zorlanmam	,575		
	Benim yararım a olduğunu düşündüğüm bir şeyin haram ya da günah olması önemli değildir.	,523		
Total			% 52,910	0,868

KMO değeri 879 ve $p=0,00$

1. faktör olan “*din algısı ve sosyal ilişkilere etkisi*” toplam 10 maddeden oluşmaktadır ve bu faktörün açıklayıcılık oranı % 22,94 bulunmuştur.

2.faktör olan “*dini eğitimde ailenin rolü*” toplam 4 maddeden oluşmaktadır ve bu faktörün açıklayıcılık oranı % 9,948 bulunmuştur.

3.faktör olan “*dini sosyalleşme ve dini değerleri uygulama isteği*” toplam 3 maddeden oluşmaktadır ve bu faktörün açıklayıcılık oranı % 7,164 bulunmuştur.

4.faktör olan “*din algısı ve güven duygusu*” toplam 3 maddeden oluşmaktadır ve bu faktörün açıklayıcılık oranı % 6,657 bulunmuştur.

5.faktör olan “*Tutumlarda dinin önemi*” toplam 3 maddeden oluşmaktadır ve bu faktörün açıklayıcılık oranı % 6,217 bulunmuştur.

Tüm faktörler aile ve din olgusunun yaklaşık % 53 ‘ünü açıklamıştır.

Tablo 5 : Faktör Sonuçlarının Yurt ve Aile grubunda t testi ile analizi

Faktörler	Grup	n	Ortalama	Standart Sapma	t	sd	p																																												
Din algısının sosyal ilişkilere etkisi	Yurt grubu	432	3,8734	,52595	5,050	857	,000																																												
	Aile grubu	427	3,6712	,64232				Dini eğitimde ailenin rolü	Yurt grubu	432	4,3258	,67104	2,795	857	,005	Aile grubu	427	4,4508	,63927	Dini sosyalleşme ve dini değerleri uygulama isteği	Yurt grubu	432	4,2809	,58142	1,918	857	,055	Aile grubu	427	4,2014	,63215	Din algısı ve güven duygusu	Yurt grubu	432	3,4622	,82661	9,860	857	,000	Aile grubu	427	2,9009	,84185	Tutumlarda dinin önemi	Yurt grubu	432	3,8773	,89144	-,319	857	,750
Dini eğitimde ailenin rolü	Yurt grubu	432	4,3258	,67104	2,795	857	,005																																												
	Aile grubu	427	4,4508	,63927				Dini sosyalleşme ve dini değerleri uygulama isteği	Yurt grubu	432	4,2809	,58142	1,918	857	,055	Aile grubu	427	4,2014	,63215	Din algısı ve güven duygusu	Yurt grubu	432	3,4622	,82661	9,860	857	,000	Aile grubu	427	2,9009	,84185	Tutumlarda dinin önemi	Yurt grubu	432	3,8773	,89144	-,319	857	,750	Aile grubu	427	3,8962	,83849								
Dini sosyalleşme ve dini değerleri uygulama isteği	Yurt grubu	432	4,2809	,58142	1,918	857	,055																																												
	Aile grubu	427	4,2014	,63215				Din algısı ve güven duygusu	Yurt grubu	432	3,4622	,82661	9,860	857	,000	Aile grubu	427	2,9009	,84185	Tutumlarda dinin önemi	Yurt grubu	432	3,8773	,89144	-,319	857	,750	Aile grubu	427	3,8962	,83849																				
Din algısı ve güven duygusu	Yurt grubu	432	3,4622	,82661	9,860	857	,000																																												
	Aile grubu	427	2,9009	,84185				Tutumlarda dinin önemi	Yurt grubu	432	3,8773	,89144	-,319	857	,750	Aile grubu	427	3,8962	,83849																																
Tutumlarda dinin önemi	Yurt grubu	432	3,8773	,89144	-,319	857	,750																																												
	Aile grubu	427	3,8962	,83849																																															

Faktör analizi sonucu elde edilen beş faktörün yurt ve aile grupları açısından değişiklik gösterip göstermediği bağımsız örneklem t-testi ile analiz edilmiştir.

Din algısının sosyal ilişkilere etkisi; faktöründe; olasılık değeri (p) $0,000 < 0,05$ olduğundan yurt grubu ve aile grubu arasında fark görülmüştür. Ortalamalara bakıldığında yurt grubunun ortalamasının (3,873) , aile grubu ortalamasından (3,671) büyük olduğu görülmektedir. Yurt grubunun bu faktöre katılım oranı aile grubundan daha yüksektir.

Dini eğitimde ailenin rolü; faktöründe; olasılık değeri (p) $0,005 < 0,05$ olduğundan yurt grubu ve aile grubu arasında fark görülmüştür. Ortalamalara bakıldığında aile grubunun ortalamasının (4,450) , yurt grubu ortalamasından (4,325) büyük olduğu görülmektedir. Aile grubunun bu faktöre katılım oranı yurt grubundan daha yüksektir.

Dini sosyalleşme ve dini değerleri uygulama isteği; faktöründe; olasılık değeri (p) $0,055 > 0,05$ olduğundan yurt grubu ve aile grubu arasında fark görülmemiştir. **Dini sosyalleşme ve dini değerleri uygulama isteği faktörü'** ne katılım açısından aile ve yurt grubu aynı görülebilir.

Din algısı ve güven duygusu; faktöründe; olasılık değeri (p) $0,000 < 0,05$ olduğundan yurt ve aile grupları arasında fark görülmüştür. Ortalamalara bakıldığında yurt grubunun ortalamasının (3,462) , aile grubu ortalamasından (2,90) büyük olduğu görülmektedir. Yurt grubunun bu faktöre katılım oranı aile grubundan daha yüksektir.

Tutumlarda dinin önemi; faktöründe; olasılık değeri (p) $0,750 > 0,05$ olduğundan yurt grubu ve aile grubu arasında fark görülmemiştir. **Tutumlarda dinin önemi faktörü'**ne katılım açısından aile ve yurt grubu aynı görülebilir.

IV. BÖLÜM

4.1- BULGULAR

Yurt - Aile Grubunun Her Soruya Katılım Oranlarını Veren Frekans Tabloları

1: kesinlikle katılmıyorum

2: katılmıyorum

3: kararsızım

4: katılıyorum

5: kesinlikle katılıyorum

Tablo 6: Kendimi daima güvende hissedirim.

Yurt Grubu;

S1

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	14	3,2	3,3	3,3
2	34	7,9	7,9	11,2
3	30	7,0	7,0	18,2
4	156	36,2	36,4	54,5
5	195	45,2	45,5	100,0
Total	429	99,5	100,0	
Missing System	2	,5		
Total	431	100,0		

Yetiştirme yurtlarında kalan gençlerin %81,4 ü kendilerini daima güvende hissettiğini, % 11,1 kendisini güvende hissetmediğini belirtmiş ve % 7,0 si bu soru karşısında kararsız kalmıştır.

Aile Grubu;

S1

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	9	2,1	2,1	2,1
	2	50	11,7	11,9	14,0
	3	43	10,0	10,2	24,2
	4	205	47,9	48,7	72,9
	5	114	26,6	27,1	100,0
	Total	421	98,4	100,0	
Missing	System	7	1,6		
	Total	428	100,0		

Aile grubundaki gençlerin % 74,5 i Kendisini daima güvende hissettiğini, % 13.4 ü güvende hissetmediğini belirtmiş ve % 10,0 u kararsız kalmıştır.

Gençlere yöneltilen güven duygusu ile ilgili bu soruda, aile ve din kurumlarının bireylere yönelik koruyuculuk misyonu ile ilgisi bakımından değerlendirme yapmak amaçlanmıştır. Özellikle korunmaya muhtaç çocuklar olarak tanımlanan yetiştirme yurdu gençlerinin hem kendilerine hem de sosyal çevrelerine yönelik güven duygusunun aile grubu ile mukayesesi yapıldığında aile ortamında kalan gençler ile yetiştirme yurtlarında kalan gençler arasında bir farklılık olmadığı gözlenmektedir. Her iki grupta da gençlerin büyük çoğunluğu kendilerini daima güvende hissettiklerini belirtmektedirler.

Tablo 7: Bir kişinin dindar olması onun güvenilir olduğunu gösterir**Yurt Grubu;****S2**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	39	9,0	9,2	9,2
	2	105	24,4	24,8	34,0
	3	92	21,3	21,7	55,8
	4	115	26,7	27,2	83,0
	5	72	16,7	17,0	100,0
	Total	423	98,1	100,0	
Missing	System	8	1,9		
Total		431	100,0		

Gençlerin % 43,4 ü dindarlık ile güvenilir olmak arasında pozitif yönde ilişki olduğunu düşünmekte iken, % 33,4 ü dindar olmakla güvenilir olmak arasında ilişki olmadığını düşünmektedir. % 21,3 oranında ise kararsızlık vardır. Gençlerin % 1,9 u soruyu cevapsız bırakmıştır.

Aile Grubu;**S2**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	84	19,6	19,7	19,7
	2	151	35,3	35,4	55,2
	3	105	24,5	24,6	79,8
	4	61	14,3	14,3	94,1
	5	25	5,8	5,9	100,0
	Total	426	99,5	100,0	
Missing	System	2	,5		
Total		428	100,0		

Aile grubundaki gençlerin % 20,1 i dindarlık ve güvenilirlik arasında pozitif bir ilişki olduğunu düşünmekte, % 54,9 u dindar olmakla güvenilir olmak arasında pozitif bir ilişkinin olmadığını düşünmektedir. Kararsızların oranı ise % 24,5 dir. Gençlerin % 0,5 i bu soruya cevap vermemiştir.

Dindarlık ile güven duygusu ilişkilendirilerek sorulan bu soruya yurt grubunun verdiği cevap ile aile grubunun verdiği cevap arasında anlamlı bir

fark ortaya çıkmaktadır. Yurt grubunu oluşturan yetiştirme yurdu gençlerinde, aile ortamında kalan gençlere göre dindar insanların güvenilir olduğu fikri hakimdir. Dine ve dindar insanlara karşı tutum ve sosyal ilişkiler açısından değerlendirildiğinde bu farklılık dikkat çekici düzeydedir.

Tablo 8: Dini bilgilere yeteri kadar sahip olduğumu düşünüyorum

Yurt Grubu;

S3

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	6	1,4	1,4	1,4
2	54	12,5	12,6	14,1
3	51	11,8	11,9	26,0
4	215	49,9	50,4	76,3
5	101	23,4	23,7	100,0
Total	427	99,1	100,0	
Missing System	4	,9		
Total	431	100,0		

Yurt grubunu oluşturan gençlerin % 73,3 ü dini bilgilere yeteri kadar sahip olduğunu düşünmektedir. % 13,9 u dini bilgilere yeteri kadar sahip olduğunu düşünmezken, % 11,8 i bu konuda kararsız durumdadır.

Aile Grubu;

S3

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	14	3,3	3,3	3,3
2	72	16,8	16,9	20,2
3	67	15,7	15,8	36,0
4	210	49,1	49,4	85,4
5	62	14,5	14,6	100,0
Total	425	99,3	100,0	
Missing System	3	,7		
Total	428	100,0		

Aile grubunda dini bilgilere yeteri kadar sahip olduğunu düşünenlerin oranı % 63,6 dır. % 20,2 lik bir oran dini bilgilere yeteri kadar sahip olmadığını düşünmekte, % 15,7 si kararsızlık göstermektedir.

Dini bilgilere sahip olup olmama bakımından yurt grubu ve aile grubu arasında çok büyük bir farklılık olmamasıyla birlikte, yetiştirme yurdunda kalan gençlerin büyük oranda bu soruya verdikleri cevap dini bilgilere yeteri kadar sahip oldukları yönündedir. Aksi yönde düşünenlerin oranı beklenen düzeyin altındadır.

Tablo 9: Din hakkındaki düşüncelerim çevremdeki diğer insanlardan farklıdır

Yurt Grubu;

S4

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	54	12,5	12,6	12,6
2	115	26,7	26,9	39,6
3	104	24,1	24,4	63,9
4	104	24,1	24,4	88,3
5	50	11,6	11,7	100,0
Total	427	99,1	100,0	
Missing System	4	,9		
Total	431	100,0		

Yurt grubundaki toplam 431 deneğin %35,7 si din hakkındaki düşüncelerinin çevresindeki diğer insanlardan farklı olduğunu belirtirken, %39,2 si farklı olmadığını belirtmiştir. Gençlerin % 24,1 oranında ise kararsız olduğu görülmüştür. Cevap vermeyenlerin oranı ise; %0,9 dur.

Aile Grubu;**S4**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	46	10,7	11,0	11,0
	2	127	29,7	30,4	41,4
	3	122	28,5	29,2	70,6
	4	84	19,6	20,1	90,7
	5	39	9,1	9,3	100,0
	Total	418	97,7	100,0	
Missing	System	10	2,3		
Total		428	100,0		

Aile grubunu oluşturan 428 deneğin % 28,7 si din hakkındaki düşüncelerinin çevresindeki diğer insanlardan farklı olduğunu belirtirken, % 40,4 ü farklı olmadığını belirtmiştir. Kararsızların oranı %28,5 dir. Cevap vermeyenler ise % 2,3 oranındadır.

Gençlerin din hakkındaki düşüncelerinin çevrelerindeki diğer insanlara göre farklı olup olmadığı sorusuna verilen cevaplar her iki grupta da benzer düzeydedir. Bu soruda gençlerin olumlu ya da olumsuz yönde bir değerlendirme yapmaları istenmemiştir. Sadece çevrelerindeki diğer insanların din hakkındaki düşünceleri ile kendi düşüncelerinin mukayese edilmesi istenmiştir. Her iki grupta da din hakkındaki düşüncelerinin diğer insanlardan farklı olmadığını söyleyenlerin oranı yüksektir. Sosyal uyum açısından ele alındığında toplumsal norm ve değerlerin paylaşımında yetiştirme yurdu gençleri ile aile ortamında kalan gençler arasında farklılık olmadığı gözlenmektedir.

Tablo 10: Din ile ilgili konularda tartışmaktan hoşlanırım.**Yurt Grubu;****S5**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	42	9,7	9,8	9,8
	2	48	11,1	11,2	21,1
	3	48	11,1	11,2	32,3
	4	145	33,6	34,0	66,3
	5	144	33,4	33,7	100,0
	Total	427	99,1	100,0	
Missing	System	4	,9		
Total		431	100,0		

Yurt grubunun % 67,0 si din ile ilgili konularda tartışmaktan hoşlandığını belirtirken % 20,8 i hoşlanmadığını belirtmiştir. Kararsızlar % 11,1, cevap vermeyenler % 0,9 oranındadır.

Aile Grubu;**S5**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	39	9,1	9,3	9,3
	2	91	21,3	21,7	31,0
	3	61	14,3	14,6	45,6
	4	148	34,6	35,3	80,9
	5	80	18,7	19,1	100,0
	Total	419	97,9	100,0	
Missing	System	9	2,1		
Total		428	100,0		

Aile grubunda din ile ilgili konularda tartışmaktan hoşlananların oranı % 53,3, hoşlanmayanların oranı ise %30,4 dır. Kararsızlar % 14,3 oranındadır. % 2,1 i cevapsız bırakmıştır.

Din ile ilgili konularda tartışma konusunda yurt grubu ve aile grubu arasındaki farklılık değerlendirildiğinde yetiştirme yurdu gençleri aile ortamında kalan gençlere göre daha fazla dini konularda konuşma ve tartışma eğilimi göstermektedir. Gençlerin dine karşı ilgi ve alakaları

bakımından ele alındığında yetiştirme yurdu gençleri, aile ortamında kalan gençlerden daha fazla ilgi göstermektedirler.

Tablo 11: Din insanların tutum ve davranışlarını olumlu ya da olumsuz yönde etkiler.

Yurt Grubu;

S6

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	15	3,5	3,5	3,5
2	40	9,3	9,3	12,9
3	59	13,7	13,8	26,6
4	168	39,0	39,3	65,9
5	146	33,9	34,1	100,0
Total	428	99,3	100,0	
Missing System	3	,7		
Total	431	100,0		

Dinin insanların tutum ve davranışlarında etkili olduğunu düşünenler % 72,9 dur. Etkisi olmadığını düşünenlerin oranı % 12,8, Kararsızlar % 13,7 ve cevap vermeyenler ise % 0,7 oranındadır.

Aile Grubu;

S6

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	9	2,1	2,2	2,2
2	25	5,8	6,0	8,1
3	68	15,9	16,3	24,4
4	172	40,2	41,1	65,6
5	144	33,6	34,4	100,0
Total	418	97,7	100,0	
Missing System	10	2,3		
Total	428	100,0		

Aile grubunun % 73,8 i din insanların tutum ve davranışlarında etkilidir derken, % 7,9 u etkili olmadığını düşünmektedir. Kararsızlar % 15,9, cevap vermeyenler ise % 2,3 oranındadır.

Dinin insanların tutum ve davranışlarında etkili olup olmadığına yönelik sorulan soruya her iki gruptaki gençler büyük oranda etkilidir cevabını vermiştir. Yurt grubu ve aile grubu arasında din algısı ve dinin tutum ve davranışlara yönelik etkisi açısından farkındalık düzeyi yüksektir.

Tablo 12: Aynı inancı paylaşmak insanları birbirine yakınlaştırır.

Yurt Grubu;

S7

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	10	2,3	2,3	2,3
	2	21	4,9	4,9	7,3
	3	39	9,0	9,2	16,4
	4	149	34,6	35,0	51,4
	5	207	48,0	48,6	100,0
	Total	426	98,8	100,0	
Missing	System	5	1,2		
Total		431	100,0		

Yurt grubunun % 82,6 sı aynı inancı paylaşmanın insanları birbirine yakınlaştıracığını, % 7,2 si yakınlaştırmayacağını düşünmektedir. Kararsızlar % 9,0 , cevap vermeyenler % 1,2 oranındadır.

Aile Grubu;

S7

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	9	2,1	2,1	2,1
	2	37	8,6	8,8	11,0
	3	32	7,5	7,6	18,6
	4	168	39,3	40,0	58,6
	5	174	40,7	41,4	100,0
	Total	420	98,1	100,0	
Missing	System	8	1,9		
Total		428	100,0		

Aile grubunun % 80,2 si aynı inancı paylaşmak insanları birbirine yakınlaştırır düşüncesinde, % 10,7 si yakınlaştırmayacağını düşünmektedir. Kararsızlar % 7,5, Cevap vermeyenler % 1,9 oranındadır.

Dinin sosyal ilişkilerde etkili olup olmadığının değerlendirmesi için yöneltilen bu soruya yurt grubunun ve aile grubunun verdiği cevaplar büyük oranda benzerlik göstermektedir. Her iki grupta da gençlerin büyük çoğunluğu aynı inancı paylaşmanın insanları birbirlerine yaklaştıracığı kanaatindedir.

Tablo 13: İnsanların birbirleri ile yakınlaşması için dine ihtiyaç yoktur.

Yurt Grubu;

S8

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	84	19,5	20,1	20,1
2	119	27,6	28,5	48,7
3	72	16,7	17,3	65,9
4	89	20,6	21,3	87,3
5	53	12,3	12,7	100,0
Total	417	96,8	100,0	
Missing System	14	3,2		
Total	431	100,0		

Yurt grubunun %32,9 u insanların birbirleri ile yakınlaşması için dine ihtiyacı olmadığını düşünürken, % 47,1 i dine ihtiyaç olduğunu düşünmektedir. Kararsızların oranı %16,7 dir. Cevap vermeyenler ise %3,2 oranındadır.

Aile Grubu;

S8

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	87	20,3	20,9	20,9
2	100	23,4	24,0	44,8
3	102	23,8	24,5	69,3
4	88	20,6	21,1	90,4
5	40	9,3	9,6	100,0
Total	417	97,4	100,0	
Missing System	11	2,6		
Total	428	100,0		

Aile grubundaki kişilerin % 29,9 u insanların yakınlaşmasında dine ihtiyaç olmadığını düşünmektedir. % 43,7 si ise dine ihtiyaç olduğunu belirtmiştir. Kararsızların oranı %23,8 dir. Cevap vermeyenler %2,6 oranındadır.

Sosyal ilişkilerde dinin etkisini değerlendirmek üzere sorulan yedinci soruya verilen cevapları teyit etmek için olumsuz formda yöneltilen bu soruya yurt grubu ve aile grubundaki gençlerin vermiş olduğu cevap benzerlik göstermektedir. Gençlerin bu soruda verdikleri cevap dağılımı bir önceki soruya göre farklılık göstermektedir. İnsanların birbirleriyle yakınlaşması için dinin tek unsur olmadığı düşüncesinden hareketle gençlerin bu şekilde cevap verdiği düşünülmektedir. Bununla birlikte dinin insanların birbirlerine yakınlaşması ve kaynaşması için önemli bir unsur olduğu genel kabul görmektedir.

Tablo 14: Din insanlar arasındaki ilişki açısından önemlidir.

Yurt Grubu;

S9

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	4	,9	,9	,9
2	30	7,0	7,0	7,9
3	45	10,4	10,5	18,5
4	159	36,9	37,1	55,6
5	190	44,1	44,4	100,0
Total	428	99,3	100,0	
Missing System	3	,7		
Total	431	100,0		

Yurt grubunun % 81,0 i dinin insanlar arasındaki ilişki açısından önemli olduğunu, % 7,9 u önemli olmadığını düşünmektedir. Kararsızlar %10,4, cevap vermeyenler % 0,7 oranındadır.

Aile Grubu;**S9**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	16	3,7	3,8	3,8
	2	38	8,9	9,1	12,9
	3	53	12,4	12,6	25,5
	4	175	40,9	41,8	67,3
	5	137	32,0	32,7	100,0
	Total	419	97,9	100,0	
Missing	System	9	2,1		
Total		428	100,0		

Aile grubunun % 72,9 u dinin insanlar arasındaki ilişki açısından önemli olduğunu, % 12,6 önemli olmadığını düşünmektedir. Kararsızlar % 12,4 , cevap vermeyenler % 2,1 oranındadır.

Yedinci ve sekizinci sorularla benzer nitelikte olan bu soruya yurt grubu ve aile grubu hemen hemen aynı düzeyde cevap vermiştir. Bu sorudan elde edilen veriler de göstermektedir ki, gençler dinin sosyal ilişkiler açısından önemli olduğunu düşünmektedirler.

Tablo 15: Dindar olmasam da başkalarının inancına değer veririm.**Yurt Grubu;****S10**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	15	3,5	3,5	3,5
	2	27	6,3	6,4	9,9
	3	48	11,1	11,3	21,2
	4	144	33,4	34,0	55,2
	5	190	44,1	44,8	100,0
	Total	424	98,4	100,0	
Missing	System	7	1,6		
Total		431	100,0		

Yurt grubunun %77,5 i kendisini dindar olarak görmemekte ve başkalarının inancına değer verdiğini belirtmektedir. % 9,8 i kendisini dindar olarak görmektedir. % 11,1 i kararsızdır. Cevap vermeyenler ise %1,6 dir.

Aile Grubu;

S10

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	20	4,7	4,8	4,8
	2	15	3,5	3,6	8,3
	3	47	11,0	11,2	19,5
	4	129	30,1	30,7	50,2
	5	209	48,8	49,8	100,0
	Total	420	98,1	100,0	
Missing	System	8	1,9		
Total		428	100,0		

Aile grubunun %78,9 u kendisini dindar olarak görmemekte ve başkalarının inancına değer vermektedir. Kendisini dindar olarak görenlerin oranı % 8,2 dir. Kararsızların oranı % 11,0 dir. Cevap vermeyenler ise % 1,9 oranındadır.

Yurt grubunu oluşturan yetiştirme yurdu gençleri ile aile grubu arasında büyük benzerliğin görüldüğü bu soruda her iki grup da kendilerini dindar olarak görmemekle birlikte başkalarının inancına değer verdiklerini belirtmişlerdir. Dini sosyalizasyon açısından bu durum, gençlerin içinde buldukları toplumun inançlarına ve değerlerine önem verdiklerini göstermektedir. Sosyolojide kültürel yabancılaşma olarak bilinen ve bireylerin toplusal değer atfedilen amaçları ve inançları küçümseme durumu olarak tanımlanan bir durumdan söz etmek mümkün değildir.

Tablo 16: Din konusunda çevremdekiler beni daima etkilemiştir.**Yurt Grubu;****S11**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	22	5,1	5,2	5,2
	2	60	13,9	14,1	19,2
	3	72	16,7	16,9	36,2
	4	152	35,3	35,7	71,8
	5	120	27,8	28,2	100,0
	Total	426	98,8	100,0	
Missing	System	5	1,2		
Total		431	100,0		

Yurt grubunun %63,1 i din konusunda çevrenin kendisini etkilediğini, %19,0 u ise etkilemediğini belirtirken, %16,7 si kararsız olduğunu belirtmiştir. Cevap vermeyenlerin oranı %1,2 dir.

Aile Grubu;**S11**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	57	13,3	13,6	13,6
	2	109	25,5	26,0	39,6
	3	75	17,5	17,9	57,5
	4	115	26,9	27,4	85,0
	5	63	14,7	15,0	100,0
	Total	419	97,9	100,0	
Missing	System	9	2,1		
Total		428	100,0		

Aile grubunun % 41,6 sı din konusunda çevresinin kendisini etkilediğini belirtmiş, %38,8 i çevresinin etkilemediğini belirtmiştir. Kararsızların oranı %17,5 dir. Cevap vermeyenler ise %2,1 oranındadır.

Din konusunda çevreden etkilenme bakımından Yurt grubu ve aile grubu arasında farklılık olduğu gözlenmektedir. Bu soruda kararsız olduğunu belirtenlerin oranı her iki grupta da aynı düzeydedir. Yetiştirme yurdu gençlerinin din konusunda çevresinden etkilenme oranı aile ortamında kalanlardan daha yüksektir. Bu farklılığın nedeni olarak yetiştirme yurdu gençlerinin dine karşı ilgi ve alaka düzeylerinin yüksek olması gösterilebilir.

Tablo 17:Çevremdeki insanlar ibadet ettiklerinde ben de ibadet etmek zorunda hissediyorum.

Yurt Grubu;

S12

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	73	16,9	17,0	17,0
	2	129	29,9	30,0	47,0
	3	57	13,2	13,3	60,2
	4	106	24,6	24,7	84,9
	5	65	15,1	15,1	100,0
	Total	430	99,8	100,0	
Missing	System	1	,2		
Total		431	100,0		

Yurt grubunun %39,7 si ibadet etmek konusunda çevresindeki insanlardan etkilendiğini belirtirken, %46,8 i ibadet konusunda çevresinden etkilenmediğini belirtmiştir. Kararsızların oranı %13,2 dir. Cevap vermeyenler ise %0,2 oranındadır.

Aile Grubu;**S12**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	91	21,3	21,5	21,5
	2	152	35,5	35,9	57,4
	3	73	17,1	17,3	74,7
	4	74	17,3	17,5	92,2
	5	33	7,7	7,8	100,0
	Total	423	98,8	100,0	
Missing	System	5	1,2		
Total		428	100,0		

Aile grubunun % 25,0 i ibadet etme konusunda çevresinin etkili olduğunu belirtirken, %56,8 i etkili olmadığını belirtmiştir. Kararsızların oranı %17,1 dir. Cevap vermeyenler ise %1,2 oranındadır.

Gençlerin çevrelerinden hangi boyutlarda etkilendiklerini tespit etmeye yönelik sorduğumuz bu soruda yurt grubu ve aile grubunun cevapları benzerlik göstermektedir. Bununla birlikte yetiştirme yurdu gençlerinde çevreden etkilenme düzeyi aile grubuna göre daha yüksektir. İbadet etme konusunda yetiştirme yurdu gençlerine karşı herhangi bir çevresel baskı unsuru olmadığı düşünüldüğünde gençlerin etkilenme düzeylerinin yüksek olmasının nedeni olarak dine karşı olan ilgililik gösterilebilir.

Tablo 18: Çevremdeki insanlar ne kadar dindar olursa olsun ben hayatımı dilediğim gibi yaşarım

Yurt Grubu;

S13

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	68	15,8	15,8	15,8
	2	95	22,0	22,1	37,9
	3	74	17,2	17,2	55,1
	4	109	25,3	25,3	80,5
	5	84	19,5	19,5	100,0
	Total	430	99,8	100,0	
Missing	System	1	,2		
Total		431	100,0		

Yurt grubunun %34,8 i çevresindeki insanların dindarlık durumlarının kendi yaşantılarını etkilemediğini belirtirken, %37,8 i çevrelerindeki insanların dindarlık durumlarının kendi yaşantılarını etkilediğini belirtmiştir. Kararsızların oranı % 17,2 dir. Cevap vermeyenler ise %0,2 oranındadır.

Aile Grubu;

S13

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	53	12,4	12,7	12,7
	2	91	21,3	21,8	34,4
	3	75	17,5	17,9	52,4
	4	114	26,6	27,3	79,7
	5	85	19,9	20,3	100,0
	Total	418	97,7	100,0	
Missing	System	10	2,3		
Total		428	100,0		

Aile grubunun %46.5 i çevresindeki insanların didarlığının kendi yaşantılarını etkilemediğini belirtirken, %33,7 si etkilediğini belirtmiştir. Kararsızların oranı %17,5 dir. Cevap vermeyenler ise %2.3 oranındadır.

On ikinci soruda ile benzer nitelikte olan bu soruda da gençlerin çevreden etkilenme düzeyleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen verilere göre yurt grubunda çevreden etkilenme düzeyi aile grubu gençlerine göre daha yüksektir. Çevresindeki insanların dindar olmalarından etkilenmediklerini belirtenlerin oranı aile ortamında kalan gençlerde daha yüksektir.

Tablo 19: Oruç tutmasam da başkalarına bunu belli etmem

Yurt Grubu;

S14

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	71	16,5	16,6	16,6
	2	85	19,7	19,9	36,5
	3	41	9,5	9,6	46,1
	4	109	25,3	25,5	71,7
	5	121	28,1	28,3	100,0
	Total	427	99,1	100,0	
Missing	System	4	,9		
Total		431	100,0		

Yurt grubunun %53,4 ü oruç tutmadığını başkalarına belli etmek istemediğini belirtmiş, %36,2 si oruç tutmadığı durumda bunu başkalarına belli edeceğini belirtmiştir. Kararsızlar %9,5 oranındadır. Cevap vermeyenler ise %0,9 oranındadır.

Aile Grubu;

S14

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	101	23,6	24,1	24,1
	2	91	21,3	21,7	45,8
	3	39	9,1	9,3	55,1
	4	100	23,4	23,9	79,0
	5	88	20,6	21,0	100,0
	Total	419	97,9	100,0	
Missing	System	9	2,1		
Total		428	100,0		

Aile grubunun %44,0 ı oruç tutmadığında bu durumu başkalarına belli etmek istemediğini belirtirken, % 44,9 u belli edeceğini belirtmiştir. Kararsızlar %9,1 oranındadır. Cevap vermeyenlerin oranı %2,1 dir.

11,12 ve 13. Sorularda olduğu gibi gençlerin çevreden etkilenme boyutu ile ilgili olarak sorulan bu soruya da yetiştirme yurdu gençleri, aile ortamında kalan gençlerden farklı düzeyde cevap vermiştir. Gençlerin oruç tutup tutmadıklarını belirlemek yerine, dini bir faaliyet ile ilgili tutumlarını tespit etmek amaçlanmıştır. Çevre merkezli hareket etme eğilimi aile grubunda da yüksek olmasına rağmen yurt grubunu oluşturan yetiştirme yurdu gençleri bu konuda daha yüksek düzeyde çevre bağımlı görünmektedir.

Tablo 20: Bayramlar sadece oruç tutanlar ya da kurban kesenler için değildir. Herkes bayram yapmalıdır.

Yurt Grubu;

S15

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	9	2,1	2,1	2,1
2	13	3,0	3,0	5,1
3	23	5,3	5,4	10,5
4	115	26,7	26,9	37,4
5	268	62,2	62,6	100,0
Total	428	99,3	100,0	
Missing System	3	,7		
Total	431	100,0		

Yurt grubunun % 88,9 u bayramların koşulsuz herkes tarafından kutlanması gerektiğini düşünmekte, % 5,1 i bu düşünceye katılmamaktadır. Kararsızlar % 5,3 , cevap vermeyenler % 0,7 oranındadır.

Aile Grubu;**S15**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	7	1,6	1,6	1,6
2	32	7,5	7,5	9,2
3	34	7,9	8,0	17,1
4	131	30,6	30,8	47,9
5	222	51,9	52,1	100,0
Total	426	99,5	100,0	
Missing System	2	,5		
Total	428	100,0		

Aile grubunun % 82,5 i dini bayramların herkes tarafından kutlanması gerektiğini düşünmekte, % 9,1 i düşünmemektedir. Kararsızlar % 7,9, cevap vermeyenler % 0,5 oranındadır.

Bilindiği üzere dini bayramlar belirli ibadetlerin yerine getirilmesini takiben kutlanan, sosyal ilişkilerin yoğun yaşandığı özel günlerdir. Bu soruda gençlerin bayramları dini ibadetlerden bağımsız olarak ve sadece sosyal ilişkiler açısından değerlendirmesi istenilmiştir. Elde edilen verilere göre hem yurt grubunda ve hem de aile grubunda dini bayramlara olan ilgi düzeyi oldukça yüksektir.

Tablo 21: İbadet etmemek dindar insanlar tarafından dışlanmaya neden olur.

Yurt Grubu;**S16**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	91	21,1	21,5	21,5
2	130	30,2	30,7	52,1
3	86	20,0	20,3	72,4
4	73	16,9	17,2	89,6
5	44	10,2	10,4	100,0
Total	424	98,4	100,0	
Missing System	7	1,6		
Total	431	100,0		

Yurt grubunun % 27,8 i ibadet etmeyen kişilerin dindar insanlar tarafından dışlanacağını düşünürken, % 51,3 ü dışlanmayacağını düşünmektedir. Kararsızlar % 20,0, cevap vermeyenler % 1,6 oranındadır.

Aile Grubu;

S16

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	102	23,8	24,3	24,3
	2	110	25,7	26,3	50,6
	3	90	21,0	21,5	72,1
	4	69	16,1	16,5	88,5
	5	48	11,2	11,5	100,0
	Total	419	97,9	100,0	
Missing	System	9	2,1		
Total		428	100,0		

Aile grubunun % 27,3 ü ibadet etmeyenlerin dindar insanlar tarafından dışlanacağını düşünmekte, % 49,5 i düşünmemektedir. Kararsızlar % 21,0, cevap vermeyenler % 2,1 oranındadır.

Gençlerin sosyal ilişkilerinde ibadet edip etmemenin etkili olup olmadığı yönündeki düşüncelerini tespit etmeye çalıştığımız bu soruda yurt grubunun ve aile grubunun vermiş olduğu cevaplar büyük oranda benzerlik göstermektedir. Her iki gruptaki gençler büyük oranda ibadet etmemeyi dışlanma nedeni olarak görmemektedir.

Tablo 22: İnsanların yardımlaşma ve dayanışmasında din önemli bir etkidir.

Yurt Grubu;

S17

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	8	1,9	1,9	1,9
	2	23	5,3	5,4	7,3
	3	48	11,1	11,3	18,5
	4	159	36,9	37,3	55,9
	5	188	43,6	44,1	100,0
	Total	426	98,8	100,0	
Missing	System	5	1,2		
	Total	431	100,0		

Yurt grubunun % 80,5 i yardımlaşma ve dayanışmada dinin önemli bir etken olduğunu düşünmekte, % 7,2 si düşünmemektedir. Kararsızlar % 11,1, cevap vermeyenler % 1,2 oranındadır.

Aile Grubu;

S17

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	11	2,6	2,6	2,6
	2	34	7,9	8,0	10,6
	3	26	6,1	6,1	16,7
	4	176	41,1	41,3	58,0
	5	179	41,8	42,0	100,0
	Total	426	99,5	100,0	
Missing	System	2	,5		
	Total	428	100,0		

Aile grubunun % 82,9 u yardımlaşma ve dayanışmada dinin etkili olduğunu düşünürken, % 10,5 i düşünmemektedir. Kararsızlar % 6,1, cevap vermeyenler % 0,5 oranındadır.

Yardımlaşma ve dayanışma ile din arasında ilişki kurma bakımından yurt grubu ve aile grubu gençleri benzer düzeyde cevaplar vermiştir. Yurt grubumuzu oluşturan gençlerin SHÇEK tarafından bakım ve koruma altına alınmasında din belirleyici bir etken olmamasına karşın bu kurumlarda barınmakta olan gençler sosyal yardımlaşma ve dayanışmada dinin önemli bir etkisi olduğunu düşünmektedir.

Tablo 23: Din insanları kötülüklerden uzak tutar.

Yurt Grubu;

S18

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	9	2,1	2,1	2,1
	2	18	4,2	4,2	6,3
	3	29	6,7	6,8	13,1
	4	120	27,8	28,0	41,1
	5	252	58,5	58,9	100,0
	Total	428	99,3	100,0	
Missing	System	3	,7		
Total		431	100,0		

Yurt grubunun % 86,3 ü dinin insanları kötülüklerden uzak tuttuğunu düşünmekte, % 6,3 ü düşünmemektedir. Kararsızlar % 6,7, cevap vermeyenler % 0,7 oranındadır.

Aile Grubu;

S18

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	15	3,5	3,5	3,5
	2	20	4,7	4,7	8,3
	3	29	6,8	6,8	15,1
	4	152	35,5	35,8	50,9
	5	208	48,6	49,1	100,0
	Total	424	99,1	100,0	
Missing	System	4	,9		
Total		428	100,0		

Aile grubunun % 84,1 i dinin insanları kötülüklerden uzak tutacağını düşünmekte, % 8,2 si düşünmemektedir. Kararsızlar % 6,8, cevap vermeyenler % 0,9 oranındadır.

Dinin koruyuculuk fonksiyonu ile ilgili olarak sorduğumuz bu soruda yurt grubu ve aile grubu hemen hemen aynı oranlarda cevaplar vermiştir. Dinin insanları kötülüklerden uzak tutacağını düşünenler her iki grupta da yüksek düzeydedir.

Tablo 24: Dindar insanlardan zarar / kötülük gelmez.

Yurt Grubu;

S19

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	35	8,1	8,2	8,2
	2	96	22,3	22,5	30,8
	3	72	16,7	16,9	47,7
	4	105	24,4	24,6	72,3
	5	118	27,4	27,7	100,0
	Total	426	98,8	100,0	
Missing	System	5	1,2		
Total		431	100,0		

Yurt grubunun %52,3 ü dindar insanlardan zarar-kötülük gelmeyeceğini düşünmekte, %30,7 si ise düşünmemektedir. Kararsızların oranı %16,9 dur.

Aile Grubu;

S19

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	93	21,7	21,9	21,9
	2	126	29,4	29,6	51,5
	3	97	22,7	22,8	74,4
	4	62	14,5	14,6	88,9
	5	47	11,0	11,1	100,0
	Total	425	99,3	100,0	
Missing	System	3	,7		
Total		428	100,0		

Aile grubunun %25,7 si dindar insanlardan zarar-kötülük gelmeyeceğini düşünmekte, %51,5 i düşünmemektedir. Kararsızların oranı %22,8 dir.

Bir önceki soruda dinin insanları kötülüklerden uzak tutacağı yönündeki düşünceye katılımın yüksek olmasına rağmen bu soruda yurt grubunda da aile grubunda da büyük oranda düşüş gözlenmektedir. Bununla birlikte yurt grubu ve aile grubu arasındaki farklılık dikkat çekicidir. Yetiştirme yurdu gençleri içerisinde dindar insanlardan zarar-kötülük gelmeyeceğini düşünenlerin oranı hayli yüksektir. Aile grubunda ise din ile dindarlık arasında yapılan ayırımın belirginlik kazandığı görülmektedir.

Tablo 25: Günah/sevap – Helal / haram gibi kavramlar ilk önce ailede öğrenilir.

Yurt Grubu;

S20

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	15	3,5	3,5	3,5
2	18	4,2	4,2	7,7
3	37	8,6	8,7	16,4
4	123	28,5	28,8	45,2
5	234	54,3	54,8	100,0
Total	427	99,1	100,0	
Missing System	4	,9		
Total	431	100,0		

Yurt grubunda günah–sevap helal-haram gibi kavramların ilk önce ailede öğrenileceğini düşünenlerin oranı % 82,8 dir. Bu düşünceye katılmayanların oranı ise % 7,7 dir. Kararsızlar % 8,6, cevap vermeyenler % 0,9 oranındadır.

Aile Grubu;**S20**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	7	1,6	1,6	1,6
	2	11	2,6	2,6	4,2
	3	25	5,8	5,9	10,1
	4	135	31,5	31,7	41,8
	5	248	57,9	58,2	100,0
	Total	426	99,5	100,0	
Missing	System	2	,5		
Total		428	100,0		

Aile grubunun % 89,4 ü günah-sevap helal-haram gibi dini kavramların ilk önce ailede öğrenileceğini düşünmekte, % 4,2 si düşünmemektedir. Kararsızlar % 5,8, cevap vermeyenler % 0,5 oranındadır.

Dini değerlerin öğrenilmesinde ailenin önemine ilişkin sorulan bu soruya yurt grubu ve aile grubu arasında herhangi bir farklılık gözlenmemektedir. Her iki gruptaki gençlerin katılım oranları benzer düzeydedir.

Tablo 26: Din hakkındaki bilgilerin öğrenilmesinde ailenin rolü büyüktür.

Yurt Grubu;**S21**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	13	3,0	3,0	3,0
	2	20	4,6	4,7	7,7
	3	51	11,8	11,9	19,6
	4	130	30,2	30,4	50,0
	5	214	49,7	50,0	100,0
	Total	428	99,3	100,0	
Missing	System	3	,7		
Total		431	100,0		

Yurt grubunda din hakkındaki bilgilerin öğrenilmesinde ailenin rolünün büyük olduğunu düşünenlerin oranı % 79,9, düşünmeyenlerin oranı ise % 7,6 dır. Kararsızlar 11,8, cevap vermeyenler ise % 0,7 oranındadır.

Aile Grubu;

S21

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	7	1,6	1,6	1,6
2	14	3,3	3,3	4,9
3	23	5,4	5,4	10,3
4	126	29,4	29,4	39,7
5	258	60,3	60,3	100,0
Total	428	100,0	100,0	

Aile grubunun % 89,7 si din hakkındaki bilgilerin öğrenilmesinde ailenin rolünün büyük olduğunu düşünmekte, % 4,9 u düşünmemektedir. Kararsızların oranı % 5,4 dür.

Dini bilgilerin öğrenilmesi ve aile arasındaki ilişki ile ilgili sorduğumuz bu soruda da katılım düzeyleri bakımından iki grup arasında benzerlik görülmektedir.

Tablo 27:İbadetlerin nasıl yapılacağını öğrenmede ailenin rolü büyüktür.

Yurt Grubu;

S22

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	9	2,1	2,1	2,1
2	17	3,9	3,9	6,0
3	56	13,0	13,0	19,0
4	161	37,4	37,4	56,4
5	188	43,6	43,6	100,0
Total	431	100,0	100,0	

Yurt grubunun % 81,0 i ibadetlerin nasıl yapılacağıının öğrenilmesinde ailenin rolünün büyük olduğunu düşünmekte, % 6,0 sı düşünmemektedir. Kararsızlar % 13,0 oranındadır.

Aile Grubu;

S22

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	9	2,1	2,1	2,1
2	7	1,6	1,6	3,7
3	27	6,3	6,3	10,1
4	153	35,7	35,8	45,9
5	231	54,0	54,1	100,0
Total	427	99,8	100,0	
Missing System	1	,2		
Total	428	100,0		

Aile grubunun % 89,7 si ibadetlerin nasıl yapılacağını öğrenmede ailenin rolünün büyük olduğunu düşünmekte, % % 3,7 si düşünmemektedir. Kararsızlar % 6,3, cevap vermeyenler % 0,2 oranındadır.

Dini değerlerin, din hakkındaki bilgilerin ve ibadetlerin öğrenilmesinde ailenin etkisini ortaya koymak için sorulan 20,21 ve 22. sorulara verilen cevaplarda yurt grubu ve aile grubu arasında büyük oranda benzerlik gözlenmektedir. Aile ortamından ayrı kalan yetiştirme yurdu gençlerinin bu sorularda kararsızlık oranı ve cevap vermeme düzeyinin düşük olması dikkat çekicidir.

Tablo 28: Dini konularda bilgi sahibi değilim ve bu yüzden bu konularda konuşmam.

Yurt Grubu;

S23

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	119	27,6	27,9	27,9
	2	170	39,4	39,8	67,7
	3	64	14,8	15,0	82,7
	4	49	11,4	11,5	94,1
	5	25	5,8	5,9	100,0
	Total	427	99,1	100,0	
Missing	System	4	,9		
Total		431	100,0		

Yurt grubunun % 17,2 si dini konularda bilgi sahibi olmadığını ve bu nedenle dini konularda konuşmak istemediğini belirtmiş, % 67,0 si dini konularda bilgi sahibi olmadığı ve bu nedenle konuşmadığı düşüncesine katılmamıştır. Kararsızlar % 14, 8, cevap vermeyenler % 0,9 oranındadır.

Aile Grubu;

S23

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	138	32,2	33,3	33,3
	2	143	33,4	34,5	67,7
	3	70	16,4	16,9	84,6
	4	45	10,5	10,8	95,4
	5	19	4,4	4,6	100,0
	Total	415	97,0	100,0	
Missing	System	13	3,0		
Total		428	100,0		

Aile grubunun % 14,9 u dini konularda bilgi sahibi olmadığını ve öğrenmek istediğini belirtirken, % 65,6 sı dini konularda bilgi sahibi olmadığı düşüncesine katılmamıştır. Gençlerin % 16,4 ü kararsız kalmış, % 3,0 ü cevap vermemiştir.

Dini konularda bilgi sahibi olmak ve bu konularda konuşmak hususunda yurt grubu ve aile grubu arasında herhangi bir farklılık gözlenmemektedir. Her iki grupta da gençlerin büyük çoğunluğu dini konularda bilgi sahibi olduğunu düşünmektedir.

Tablo 29:Dini ibadetler hakkında bilgi sahibi değilim ama öğrenmek isterim.

Yurt Grubu;

S24

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	32	7,4	7,5	7,5
	2	74	17,2	17,4	24,9
	3	30	7,0	7,0	31,9
	4	129	29,9	30,3	62,2
	5	161	37,4	37,8	100,0
	Total	426	98,8	100,0	
Missing	System	5	1,2		
Total		431	100,0		

Yurt grubunun % 67,3 ü dini ibadetler hakkında bilgi sahibi olmadığını ama öğrenmek istediğini belirtmiş, % 24,6 sı bu düşünceye katılmamıştır. Kararsızların oranı % 7,0 dir. Cevap vermeyenler % 1,2 dir.

Aile Grubu;

S24

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	66	15,4	16,5	16,5
	2	78	18,2	19,5	35,9
	3	71	16,6	17,7	53,6
	4	112	26,2	27,9	81,5
	5	74	17,3	18,5	100,0
	Total	401	93,7	100,0	
Missing	System	27	6,3		
Total		428	100,0		

Aile grubunun % 43,5 i dini ibadetler hakkında bilgi sahibi olmadığını ve öğrenmek istediğini belirtirken, aksini düşünenlerin oranı % 33,6 dır. Kararsızlar % 16,6, cevap vermeyenler ise % 6,3 oranındadır.

İbadetler konusunda bilgi sahibi olmadığını ve öğrenmek arzusunda olduğunu belirtenler yurt grubunda daha yüksek orandadır. Dini konularda bilgi sahibi olmak ile ibadetler hakkında bilgi sahibi olmak konusunda farklı verilerin ortaya çıkması dikkat çekicidir.

Tablo 30: İbadetlerin nasıl yapıldığı hakkında bilgim olmadığı için diğer insanlarla birlikte ibadet etmekten kaçınırım.

Yurt Grubu;

S25

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	155	36,0	36,0	36,0
2	143	33,2	33,2	69,1
3	52	12,1	12,1	81,2
4	52	12,1	12,1	93,3
5	29	6,7	6,7	100,0
Total	431	100,0	100,0	

Yurt grubunun % 69,2 si başkalarıyla ibadet etmekten kaçınmadığını belirtirken, % 18,7 si aksi yönde düşünmektedir. Kararsızlar % 12,1, cevap vermeyenler % 6,7 oranındadır.

Aile Grubu;**S25**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	146	34,1	35,4	35,4
	2	145	33,9	35,2	70,6
	3	64	15,0	15,5	86,2
	4	38	8,9	9,2	95,4
	5	19	4,4	4,6	100,0
	Total	412	96,3	100,0	
Missing	System	16	3,7		
Total		428	100,0		

Aile grubunun % 68 i başkalarıyla ibadet etmekten kaçınmadığını belirtmiş, % 13,3 ü başkalarıyla ibadet etmekten kaçındığını belirtmiştir. Kararsızlar % 15,0, cevap vermeyenler ise % 3,7 oranındadır.

Toplu olarak gerçekleştirilen ibadetlere katılım isteği açısından yurt grubu ve aile grubu arasında büyük oranda benzerlikler olduğu gözlenmektedir. Bireysel yapılan ibadetler ile toplu olarak yapılan ibadetlerin dini sosyalleşme bakımından önemi göz önüne alındığında her iki grupta da toplu gerçekleştirilen ibadetlere katılım eğilimi yüksektir. Bir önceki sorumuzda ibadetler hakkında bilgi eksikliği olduğunu düşünen gençlerin dahi toplu ibadet konusunda herhangi bir çekinceleri olmadığı düşünülmektedir.

Tablo 31: Bana göre Yanlış olduğunu düşündüğüm bir dini konuda düşüncelerimi sonuna kadar savunurum.

Yurt Grubu;**S26**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	33	7,7	7,7	7,7
	2	56	13,0	13,0	20,7
	3	78	18,1	18,1	38,8
	4	117	27,1	27,2	66,0
	5	146	33,9	34,0	100,0
	Total	430	99,8	100,0	
Missing	System	1	,2		
Total		431	100,0		

Yurt grubunun % 61,0 i yanlış olduğunu düşündüğü dini bir konuda düşüncelerini sonuna kadar savunacağını belirtmiş, % 20,7 si bu düşünceye katılmamıştır. Kararsızlar % 18,1, cevap vermeyenler ise %0,2 oranındadır.

Aile Grubu;

S26

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	38	8,9	9,1	9,1
2	36	8,4	8,6	17,7
3	77	18,0	18,4	36,0
4	131	30,6	31,3	67,3
5	137	32,0	32,7	100,0
Total	419	97,9	100,0	
Missing System	9	2,1		
Total	428	100,0		

Aile grubunun % 62,6 sı yanlış olduğunu düşündüğü dini bir konuda düşüncelerini sonuna kadar savunacağını belirtirken, % 17,3 ü aksini belirtmiştir. Kararsızlar % 18,0, cevap vermeyenler % 2,1 oranındadır.

Yurt grubu ve aile grubunun cevapları bu soruda da benzerlik göstermektedir. Her iki gruptaki gençlerin büyük çoğunluğu yanlış olduğunu düşündükleri bir dini konuda düşüncelerini sonuna kadar savunmak eğilimindedir. Din konusundaki ilgililik düzeyi ve düşüncelerin benimsenmesi bakımından elde edilen sonuç her iki grup açısından da anlamlıdır.

Tablo 32: İnançsız birisiyle arkadaş olmanın hiçbir mahsuru yoktur.

Yurt Grubu;

S27

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	64	14,8	15,1	15,1
2	98	22,7	23,1	38,1
3	87	20,2	20,5	58,6
4	108	25,1	25,4	84,0
5	68	15,8	16,0	100,0
Total	425	98,6	100,0	
Missing System	6	1,4		
Total	431	100,0		

Yurt grubunun % 40,9 u inançsız birisiyle arkadaş olmanın hiçbir mahsuru olmadığını, % 37,5 i bunun mahsurlu olduğunu düşünmektedir. Kararsızların oranı %20,2, cevap vermeyenler ise % 1,4 tür.

Aile Grubu;

S27

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	53	12,4	12,7	12,7
2	68	15,9	16,3	28,9
3	107	25,0	25,6	54,5
4	90	21,0	21,5	76,1
5	100	23,4	23,9	100,0
Total	418	97,7	100,0	
Missing System	10	2,3		
Total	428	100,0		

Aile grubunda inançsız birisiyle arkadaş olmanın mahsurlu olmadığını düşünenler % 44,4, mahsurlu olduğunu düşünenler ise % 28,3 oranındadır. Kararsız olanlar % 25,0, cevap vermeyenler % 2,3 oranındadır.

Sosyal ilişkiler ve arkadaş seçimi bakımından yurt grubu ve aile grubu arasında önemli bir farklılık olmadığı gözlenmektedir. Her iki grupta da gençlerin önemli bir kısmı inançsız birisi ile arkadaşlık etmenin mahsurlu olmadığını düşünmektedir. Bu soru için kararsız olduğunu belirtenlerin oranı her iki grupta da diğer sorulara göre yüksektir. Bunun nedeni olarak gençlerin sosyal ilişkilerinde bu türden bir deneyim yaşamayışları gösterilebilir.

Tablo 33: Dindar olduğunu düşündüğüm insanlarla iletişim kurmakta zorlanmam.

Yurt Grubu;

S28

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	26	6,0	6,1	6,1
2	49	11,4	11,4	17,5
3	69	16,0	16,1	33,6
4	160	37,1	37,4	71,0
5	124	28,8	29,0	100,0
Total	428	99,3	100,0	
Missing System	3	,7		
Total	431	100,0		

Dindar insanlar ile iletişim kurmakta yurt grubunun % 65,9 u zorluk çekmediğini, % 17,4 ü iletişim kurmakta zorlandığını düşünmektedir. Kararsızlar % 16,0, cevap vermeyenler % 0,7 oranındadır.

Aile Grubu;

S28

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	20	4,7	4,8	4,8
2	38	8,9	9,1	13,8
3	82	19,2	19,6	33,4
4	171	40,0	40,8	74,2
5	108	25,2	25,8	100,0
Total	419	97,9	100,0	
Missing System	9	2,1		
Total	428	100,0		

Aile grubunun % 65, 2 si dindar olduğunu düşündükleri insanlarla iletişim kurmakta zorlanmadıklarını belirtmiş, % 13,6 sı zorlandığını belirtmiştir. Kararsızlar % 19,2 , cevap vermeyenler % 2,1 oranındadır.

Gençlerin büyük çoğunlu dindar insanlar ile iletişim kurma konusunda zorluk çekmediğini belirtmiştir. Yurt grubu ve aile grubunun bu soruya vermiş olduğu cevap dağılımı büyük oranda benzerlik göstermektedir.

Tablo 34: Dini sohbetlerin yapıldığı bir toplulukta bulunmak istemem.

Yurt Grubu;

S29

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	168	39,0	39,4	39,4
2	138	32,0	32,4	71,8
3	41	9,5	9,6	81,5
4	35	8,1	8,2	89,7
5	44	10,2	10,3	100,0
Total	426	98,8	100,0	
Missing System	5	1,2		
Total	431	100,0		

Yurt grubunu oluşturan gençlerin % 18,3 ü dini sohbetlerin yapıldığı bir toplulukta bulunmak istemediğini, % 71,0 i böyle bir toplulukta bulunmak istediğini belirtmiştir. Kararsızların oranı % 9,5 , cevap vermeyenler ise % 1,2 oranındadır.

Aile Grubu;

S29

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	145	33,9	34,1	34,1
2	139	32,5	32,7	66,8
3	67	15,7	15,8	82,6
4	40	9,3	9,4	92,0
5	34	7,9	8,0	100,0
Total	425	99,3	100,0	
Missing System	3	,7		
Total	428	100,0		

Aile grubunun % 17,2 si dini sohbetlerin yapıldığı bir toplulukta bulunmak istemediğini, % 66,4 ü istediğini belirtmiştir. Kararsızların oranı % 15,7 , cevap vermeyenler ise %0,7 dir.

Yurt grubunu oluşturan yetiştirme yurdu gençlerinin din konusunda aile ortamında kalan gençlerden daha fazla ilgili olduğu anlaşılmaktadır. Dini sosyalizasyon açısından ele alındığında dini konularda diğer insanlarla iletişim kurma isteğinin yetiştirme yurdu gençlerinde aile grubuna göre daha yüksek olduğu gözlenmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde her iki grupta da dini konulara ilişkin sohbetlere katılma-katılmama isteği oranları birbirlerine yakınlık arz etmektedir.

Tablo 35: Dinen yasak olan bir şeyi yapmak dinsiz olmak değildir.

Yurt Grubu;

S30

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	44	10,2	10,3	10,3
2	58	13,5	13,5	23,8
3	85	19,7	19,8	43,6
4	132	30,6	30,8	74,4
5	110	25,5	25,6	100,0
Total	429	99,5	100,0	
Missing System	2	,5		
Total	431	100,0		

Yurt grubu gençlerinin % 56,1 i dinden yasak olan bir şeyi yapmanın dinsizlik olmadığını düşünmekte, % 23,7 si aksi yönde fikir beyan etmektedir. Kararsızlar % 19,7 , cevap vermeyenler ise % 0,5 oranındadır.

Aile Grubu;**S30**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	24	5,6	5,7	5,7
	2	27	6,3	6,4	12,1
	3	98	22,9	23,3	35,5
	4	156	36,4	37,1	72,6
	5	115	26,9	27,4	100,0
	Total	420	98,1	100,0	
Missing	System	8	1,9		
Total		428	100,0		

Aile grubunun % 63,3 ü dinen yasak olan bir şeyi yapmanın dinsizlik olmadığını düşünmekte, % 11,9 u aksini düşünmektedir. Kararsızlar % 22,9 , cevap vermeyenler ise % 1.9 oranındadır.

Dinin günlük yaşantıdaki etkisini değerlendirmek ve inanç ile eylem arasındaki ilişkiyi belirlemek için sorduğumuz bu soruya yurt grubu ve aile grubu benzer düzeyde cevaplar vermiştir. Her iki grupta da gençlerin çoğunluğu dinen yasak olan bir şeyi yapmayı dinsizlik olarak değerlendirmemektedir. Bu sonuçtan anlaşılacağı üzere gençlerin büyük çoğunluğu tutum ve davranışlarında dinin emir ve yasaklarını referans almamaktadır.

Tablo 36: İbadetleri yerine getirmemek dinsizlik değildir.**Yurt Grubu;****S31**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	46	10,7	10,7	10,7
	2	57	13,2	13,3	24,0
	3	87	20,2	20,2	44,2
	4	138	32,0	32,1	76,3
	5	102	23,7	23,7	100,0
	Total	430	99,8	100,0	
Missing	System	1	,2		
Total		431	100,0		

Yurt grubunun % 55,7 si ibadetleri yerine getirmemenin dinsizlik olmadığını düşünmekte, % 23,9 u aksi yönde fikir beyan etmektedir. Kararsızlar % 20,2, cevap vermeyenler % 0,2 oranındadır.

Aile Grubu;

S31

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	23	5,4	5,5	5,5
2	33	7,7	7,8	13,3
3	96	22,4	22,8	36,1
4	155	36,2	36,8	72,9
5	114	26,6	27,1	100,0
Total	421	98,4	100,0	
Missing System	7	1,6		
Total	428	100,0		

Aile grubunda ise % 62,8 oranında ibadetleri yerine getirmemek dinsizlik olarak görülmemekte, % 13,1 oranında ise dinsizlik olarak görülmektedir. Kararsızlar % 22,4 , cevap vermeyenler % 1,6 oranındadır.

Din ve ibadet arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi için sorulan bu soruda gençlere ibadet edip etmediklerine yönelik bir soru sorulmamıştır. Gençlerin büyük çoğunluğu ibadetleri yerine getirmemenin dinsizlik olmadığını düşünmektedir. Yurt grubu ve aile grubu arasında belirgin bir farklılık görülmemektedir.

Tablo 37: Allah'a inanmak yeterli değildir, O'nun emir ve yasaklarına da uymak gerekir.

Yurt Grubu;

S32

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	10	2,3	2,3	2,3
	2	9	2,1	2,1	4,4
	3	21	4,9	4,9	9,3
	4	118	27,4	27,4	36,7
	5	272	63,1	63,3	100,0
	Total	430	99,8	100,0	
Missing	System	1	,2		
Total		431	100,0		

Yurt grubunun % 90,5 i sadece Allah'a inanmanın yeterli olmadığını O'nun emir ve yasaklarına da uyulması gerektiğini düşünmekte, % 4,4 ü aksi yönde fikir beyan etmektedir. Kararsızlar %4,9 , cevap vermeyenler ise %0,2 oranındadır.

Aile Grubu;

S32

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	9	2,1	2,1	2,1
	2	8	1,9	1,9	4,0
	3	21	4,9	5,0	9,0
	4	126	29,4	29,8	38,8
	5	259	60,5	61,2	100,0
	Total	423	98,8	100,0	
Missing	System	5	1,2		
Total		428	100,0		

Aile grubunun % 90,1 i Allah'a inanmakla birlikte O'nun emir ve yasaklarına da uymak gerektiğini belirtmiş, % 4,0 ü bu düşünceye katılmamıştır. Kararsızlar % 5,0 , cevap vermeyenler % 1,2 oranındadır.

31. soruda verilen cevaplar dikkate alındığında gençlerin büyük çoğunluğu dinin hem inanç hem de amel boyutlarından haberdardır. Bununla birlikte gençler davranış yani ibadet açısından dini gereklilikleri yerine getirmeme konusunda herhangi bir sakınca görmemektedir. Yetiştirme yurdu gençleri ile aile ortamında kalan gençler arasında Allah' inanmak ve Onun emir ve yasaklarına uymak konusundaki yaklaşımlar bakımından büyük oranda benzerlikler söz konusudur.

Tablo 38: Din insanların birbirleriyle kaynaşmasını sağlar.

Yurt Grubu;

S33

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	4	,9	,9	,9
2	22	5,1	5,1	6,0
3	50	11,6	11,6	17,6
4	158	36,7	36,7	54,3
5	197	45,7	45,7	100,0
Total	431	100,0	100,0	

Yurt grubunun % 82,4 ü dinin insanları kaynaştırdığını düşünmekte, % 6,0 sı bu düşünceye katılmamaktadır. Kararsızlar % 11,6 oranındadır.

Aile Grubu;

S33

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	16	3,7	3,8	3,8
2	19	4,4	4,5	8,2
3	32	7,5	7,5	15,8
4	177	41,4	41,6	57,4
5	181	42,3	42,6	100,0
Total	425	99,3	100,0	
Missing System	3	,7		
Total	428	100,0		

Aile grubunun % 83,7 si din insanları kaynaştırır düşüncesine katılmakta, % 8,1 i katılmamaktadır. Kararsızlar % 7,5 , cevap vermeyenler % 0,7 oranındadır.

7. ve 9. Sorulara benzer nitelikte olan bu soruya verilen cevaplar diğerleriyle örtüşmektedir.

Tablo 39: İnsanların bu dünyada mutlu olmak için dine ihtiyaçları yoktur

Yurt Grubu;

S34

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	145	33,6	34,2	34,2
	2	144	33,4	34,0	68,2
	3	72	16,7	17,0	85,1
	4	29	6,7	6,8	92,0
	5	34	7,9	8,0	100,0
	Total	424	98,4	100,0	
Missing	System	7	1,6		
Total		431	100,0		

Yurt grubunun % 67,0 si insanların mutlu olmaları için dine ihtiyaçları olmadığı düşüncesine katılmamaktadır. % 14,6 oranında bu düşünceye katılım gerçekleşmiştir. Kararsızların oranı % 16,7 dir. Cevap vermeyenler % 1,6 dir.

Aile Grubu;

S34

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	162	37,9	38,6	38,6
	2	140	32,7	33,3	71,9
	3	66	15,4	15,7	87,6
	4	31	7,2	7,4	95,0
	5	21	4,9	5,0	100,0
	Total	420	98,1	100,0	
Missing	System	8	1,9		
Total		428	100,0		

Aile grubunun % 70,6 sı bu dünyada mutlu olmak için dine ihtiyaç olmadığı düşüncesine katılmamakta, % 12,1 i katılmaktadır. Kararsızlar % 7,2 , cevap vermeyenler % 1,9 dur.

Yurt grubumuz ve aile grubumuzu oluşturan gençlerin büyük çoğunluğu insanların bu dünyada mutlu olmaları için dine ihtiyaçları olduğu düşüncesini paylaşmaktadır. Elde edilen verilerden hareketle her iki grubun da mutluluk ve din algısı bakımından pozitif yönde ilişki kurdukları gözlenmektedir.

Tablo 40: İnsanlar dinin gereklerine uysalar dünyada kötülük diye bir şey kalmaz.

Yurt Grubu;

S35

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	18	4,2	4,2	4,2
2	23	5,3	5,4	9,7
3	62	14,4	14,6	24,3
4	113	26,2	26,7	50,9
5	208	48,3	49,1	100,0
Total	424	98,4	100,0	
Missing System	7	1,6		
Total	431	100,0		

Yurt grubunun % 74,4 i insanların dinin gereklerine uyması durumunda dünyada kötülük diye bir şey kalmayacağı düşüncesine katılmakta, % 9,5 i katılmamaktadır. Kararsızlar % 14,4, cevap vermeyenler % 1,6 oranındadır.

Aile Grubu;**S35**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	18	4,2	4,3	4,3
	2	35	8,2	8,3	12,6
	3	63	14,7	15,0	27,6
	4	144	33,6	34,2	61,8
	5	161	37,6	38,2	100,0
	Total	421	98,4	100,0	
Missing	System	7	1,6		
Total		428	100,0		

Aile grubunun % 71,2 si dinin gereklerine uyulması durumunda kötülüklerin ortadan kalkacağını düşünürken, % 12,4 ü aksi yönde düşünmektedir. Kararsızlar % 14,7, cevap vermeyenler 1,6 oranındadır.

On sekizinci sorudaki düşünceye benzer nitelikte olan bu soruya yurt grubu ve aile grubunu oluşturan gençler hemen hemen aynı düzeyde katılım göstermiştir. Her iki grupta da dinin kötülükleri engelleyen fonksiyonu olduğu düşüncesi hakimdir. Dinin kötülükleri engelleyici fonksiyonu olduğu düşüncesine karşı olumsuz yaklaşımda bulunan genç sayısı çok fazla gözükmemektedir.

Tablo 41: Din diye bir şey olmasaydı insanlar birbirlerine karşı daha merhametsiz ve anlayışsız olurdu.

Yurt Grubu;**S36**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	16	3,7	3,7	3,7
	2	28	6,5	6,5	10,3
	3	48	11,1	11,2	21,5
	4	124	28,8	29,0	50,5
	5	212	49,2	49,5	100,0
	Total	428	99,3	100,0	
Missing	System	3	,7		
Total		431	100,0		

Yurt grubu % 78,0 oranında dinin insanlar için anlayış ve merhamet vesilesi olduğunu düşünmekte, % 10,2 si bu düşünceye katılmamaktadır. Kararsızlar % 11,1 , cevap vermeyenler % 0,7 oranındadır.

Aile Grubu;

S36

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	20	4,7	4,7	4,7
	2	24	5,6	5,7	10,4
	3	59	13,8	14,0	24,4
	4	122	28,5	28,9	53,3
	5	197	46,0	46,7	100,0
	Total	422	98,6	100,0	
Missing	System	6	1,4		
Total		428	100,0		

Aile grubunun % 73,5 i dinin insanlarda merhamet ve anlayış duygusu uyandırdığını düşünmekte, % 12,3 ü bu düşünceye katılmamaktadır. Kararsızlar % 13,8, cevap vermeyenler % 1,4 dür.

Dinin insanlar arasında merhamet ve anlayış kaynağı olduğu düşüncesine her iki grupta da aynı oranda katılım vardır. Din kurumunun fonksiyonlarının algılanması bakımından değerlendirildiğinde gençlerin büyük çoğunluğu dinin insanlar arasındaki ilişkilerde işlevsel bir rolü olduğunu kabul etmektedirler.

Tablo 42: Kötülüklerden uzak kalmak için dindar olmak gerekmez.**Yurt Grubu;****S37**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	37	8,6	8,7	8,7
	2	63	14,6	14,8	23,4
	3	86	20,0	20,1	43,6
	4	138	32,0	32,3	75,9
	5	103	23,9	24,1	100,0
	Total	427	99,1	100,0	
Missing	System	4	,9		
Total		431	100,0		

Yurt grubunun % 55,9 u kötülüklerden uzak kalmak için dindar olmanın gerekli olmadığını düşünmekte, % 23,2 si bu düşünceye katılmamaktadır. Kararsızlar % 20,0, cevap vermeyenler % 0,9 oranındadır.

Aile Grubu;**S37**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	25	5,8	6,0	6,0
	2	35	8,2	8,4	14,4
	3	96	22,4	23,0	37,3
	4	137	32,0	32,8	70,1
	5	125	29,2	29,9	100,0
	Total	418	97,7	100,0	
Missing	System	10	2,3		
Total		428	100,0		

Aile grubunun % 61,2 si kötülüklerden uzak kalmak için dindar olmak gerekmediğini düşünmekte, % 14,0 ü bu düşünceye katılmamaktadır. Kararsızlar % 22,4, cevap vermeyenler % 2,3 dür.

35. ve 36. Sorularda gençlerin kötülük ve din ilişkisi ile ilgili düşünceleri sorulduğunda, verilen cevaplar büyük oranda dinin insanları kötülüklerden uzak tutacağı ve insanlar arası ilişkilerde dinin olumlu işlevlere sahip olduğu yönünde idi. Bu soruda gençlere dindarlık ve kötülük arasındaki ilişkiye dair düşünceleri sorulmuştur. Gençler önceki iki soruda olduğunun aksine, bu düşünceye yüksek oranda katılım göstermemişlerdir. Bunun nedeni olarak, gençlerin din ile dindarlık arasında bilinçli bir ayırım yapmış oldukları düşünülmektedir.

Tablo 43: Bu dünya varsa ahiret de vardır.

Yurt Grubu;

S38

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	3	,7	,7	,7
2	6	1,4	1,4	2,1
3	11	2,6	2,6	4,7
4	73	16,9	17,1	21,8
5	333	77,3	78,2	100,0
Total	426	98,8	100,0	
Missing System	5	1,2		
Total	431	100,0		

Yurt grubundaki gençlerin % 94,2 si ahiretin var olduğuna inanmaktadır. % 2,1 i ahiretin var olduğuna inanmamakta, % 2,6 sı kararsız olduğunu belirtmektedir. Cevap vermeyenler ise % 1,2 oranındadır.

Aile Grubu;**S38**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	4	,9	,9	,9
2	8	1,9	1,9	2,8
3	22	5,1	5,2	8,1
4	85	19,9	20,1	28,2
5	303	70,8	71,8	100,0
Total	422	98,6	100,0	
Missing System	6	1,4		
Total	428	100,0		

Aile grubunun % 90,7 si ahirete inanmakta, % 2,8 i inanmamaktadır. Kararsızlar % 5,1, cevap vermeyenler % 1,4 oranındadır.

Yurt grubunda da aile grubunda da ahirete olan inanç oldukça yüksek düzeydedir. Her iki grupta da ahirete inanmayanların ve kararsız olduğunu belirtenlerin oranı hayli düşüktür. İki grup arasında ahret inancı bakımından herhangi bir farklılık gözlenmemektedir.

Tablo 44: Yapılan iyilikler ve kötülükler karşılıksız kalmaz herkes hak ettiğini er-geç görür.

Yurt Grubu;**S39**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	6	1,4	1,4	1,4
2	6	1,4	1,4	2,8
3	24	5,6	5,6	8,4
4	89	20,6	20,7	29,1
5	304	70,5	70,9	100,0
Total	429	99,5	100,0	
Missing System	2	,5		
Total	431	100,0		

Yurt grubunun % 91,1 i yapılan iyilikler ve kötülüklerin karşılıksız kalmayacağını düşünmekte, % 2,8 i bu düşünceye katılmamaktadır. Kararsızlar % 5,6, cevap vermeyenler % 0,5 oranındadır.

Aile Grubu;

S39

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	2	,5	,5	,5
2	5	1,2	1,2	1,7
3	13	3,0	3,1	4,7
4	84	19,6	19,9	24,6
5	318	74,3	75,4	100,0
Total	422	98,6	100,0	
Missing System	6	1,4		
Total	428	100,0		

Aile grubunda yapılan iyilikler ve kötülüklerin karşılıksız kalmayacağını düşünenlerin oranı % 93,9 dur. Aksi yönde düşünenler % 1,7, kararsızlar % 3,0 ve cevap vermeyenler % 1,4 oranındadır.

Yurt grubu ve aile grubu arasında bu soruya verilen cevaplar bakımından da farklılık olmadığı gözlenmektedir. Bir önceki soruda gençlere yöneltilen ahiret inancıyla ilgili soruda verilen cevapların dağılımı ile benzer oranda cevapların alınması dikkat çekicidir. Her iki gruptaki gençler ahiret inancı ile doğru orantılı olarak iyilik ve kötülüklerin karşılığının görülmesiyle ilgili beklenti içerisindedir.

Tablo 45: İnsan önce kendini düşünmeli, sonra başkalarını.**Yurt Grubu;****S40**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	43	10,0	10,0	10,0
2	73	16,9	17,1	27,1
3	41	9,5	9,6	36,7
4	129	29,9	30,1	66,8
5	142	32,9	33,2	100,0
Total	428	99,3	100,0	
Missing System	3	,7		
Total	431	100,0		

Yurt grubunun % 62,8 i insanın önce kendisini düşünmesi gerektiğini belirtirken, % 26,9 u bu düşünceye katılmamıştır. Kararsızlar % 9,6 , cevap vermeyenler % 0,7 oranındadır.

Aile Grubu;**S40**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	71	16,6	16,8	16,8
2	126	29,4	29,8	46,6
3	71	16,6	16,8	63,4
4	75	17,5	17,7	81,1
5	80	18,7	18,9	100,0
Total	423	98,8	100,0	
Missing System	5	1,2		
Total	428	100,0		

Aile grubunun % 36,2 si insanın önce kendisini sonra başkalarını düşünmesi gerektiğini belirtmiş, % 46,0 sı aksi yönde fikir beyan etmiştir. Kararsızlar % 16,6 oranındadır. Cevap vermeyenler ise % 1,2 dir.

Yurt grubu ile aile grubu arasında çıkar/menfaat duygusu bakımından açık bir farklılık ortaya çıktığı gözlenmektedir. Yetiştirme yurdu gençlerinin büyük çoğunluğu başkalarından önce kendilerini düşünme eğilimindedirler.

Aile grubunda bu düşünceye sahip olanlar neredeyse yarı yarıya düşük orandadır. Yetiştirme yurdu gençlerinin bu konuda kendilerini öncelemelerinin nedeni; kendilerini diğer insanlar gibi geniş imkanlara sahip olarak görmemeleri ve muhtaçlık duygusunun bilinç altında yer etmesi olarak değerlendirilebilir. Dikkat çeken bir başka husus da kararsızların oranının yurt grubu ile aile grubu arasında benzerlik göstermemesidir.

Tablo 46: Günümüzde insan ilişkilerinde samimiyet ve sadakat yok.

Yurt Grubu;

S41

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	43	10,0	10,0	10,0
2	89	20,6	20,7	30,7
3	124	28,8	28,8	59,5
4	113	26,2	26,3	85,8
5	61	14,2	14,2	100,0
Total	430	99,8	100,0	
Missing System	1	,2		
Total	431	100,0		

Yurt grubunun % 40,4 ü günümüzde insan ilişkilerinde samimiyet ve sadakatin olmadığını düşünmektedir. Bu düşünceye katılmayanlar % 30,6 , kararsızlar % 28,8 oranındadır. Cevap vermeyenler ise % 0,2 dir.

Aile Grubu;

S41

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	25	5,8	6,0	6,0
2	63	14,7	15,0	21,0
3	77	18,0	18,3	39,3
4	145	33,9	34,5	73,8
5	110	25,7	26,2	100,0
Total	420	98,1	100,0	
Missing System	8	1,9		
Total	428	100,0		

Aile grubunda, insan ilişkilerinde samimiyet ve sadakatin olmadığını düşünenlerin oranı % 59,6 dır. Aksini düşünenler % 20,5 , kararsızlar % 18,0 dir. Cevap vermeyenler ise % 1,9 oranındadır.

Yetiştirme yurdu gençleri günümüzde insan ilişkilerinde samimiyet ve sadakat olmadığı düşüncesine aile grubunu oluşturan gençlerden daha düşük oranda katılım göstermiştir. İnsan ilişkilerini değerlendirme açısından iki grup arasında farklılık olduğu gözlenmektedir.

Tablo 47: Din, insanların dilediği gibi özgürce yaşamalarına imkân vermez, onları sınırlar.

Yurt Grubu;

S42

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	54	12,5	12,6	12,6
2	90	20,9	21,0	33,6
3	108	25,1	25,2	58,9
4	100	23,2	23,4	82,2
5	76	17,6	17,8	100,0
Total	428	99,3	100,0	
Missing System	3	,7		
Total	431	100,0		

Yurt grubunun % 40,8 i dinin insanların özgürce yaşamalarına imkan vermediğini düşünmekte, % 33,4 ü bu düşünceye katılmamaktadır. Kararsızlar % 25,2 oranındadır. Cevap vermeyenler ise % 0,7 dir.

Aile Grubu;

S42

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	87	20,3	20,9	20,9
2	102	23,8	24,5	45,3
3	92	21,5	22,1	67,4
4	90	21,0	21,6	89,0
5	46	10,7	11,0	100,0
Total	417	97,4	100,0	
Missing System	11	2,6		
Total	428	100,0		

Aile grubunun % 31,7 si dinin insanların özgürce yaşamalarına imkan vermediği düşüncesine katılmakta, % 44,2 si aksi yönde düşünmektedir. Kararsızlar % 21,5, cevap vermeyenler % 2,6 oranındadır.

Yurt grubu ile aile grubu arasında bu soruya verdikleri cevap açısından da farklılıklar vardır. Yetiştirme yurdu gençleri dinin insanları sınırlandırdığı ve özgürce yaşamalarına imkan vermediği düşüncesine aile ortamında kalan gençlere göre daha yüksek orada katılım göstermiştir.

Tablo 48: Ramazan ayında oruç tutmayan birisi özgürce yiyip içebilmelidir.

Yurt Grubu;

S43

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	148	34,3	34,5	34,5
	2	142	32,9	33,1	67,6
	3	47	10,9	11,0	78,6
	4	62	14,4	14,5	93,0
	5	30	7,0	7,0	100,0
	Total	429	99,5	100,0	
Missing	System	2	,5		
Total		431	100,0		

Yurt grubunun % 21,4 ü ramazan ayında oruç tutmayan birisinin özgürce yiyip içebilmesi düşüncesine olumlu katılım gösterirken, % 67,2 si bu düşünceye karşı çıkmaktadır. Kararsızlar % 10,9 , cevap vermeyenler ise % 0,5 oranındadır.

Aile Grubu;**S43**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	135	31,5	32,0	32,0
	2	115	26,9	27,3	59,2
	3	74	17,3	17,5	76,8
	4	64	15,0	15,2	91,9
	5	34	7,9	8,1	100,0
	Total	422	98,6	100,0	
Missing	System	6	1,4		
Total		428	100,0		

Aile grubunun % 22,9 u oruç tutmayan birisinin özgürce yiyip içebilmesi düşüncesini katılırken, % 58,4 ü buna karşı çıkmaktadır. Kararsızlar % 17,3 , cevap vermeyenler % 1,4 oranındadır.

Yurt grubunun büyük çoğunluğu oruç tutmayan birisinin özgürce yiyip içebilmesi düşüncesine karşı çıkmaktadır. Bu oran aile ortamında kalan gençlerden daha yüksektir. Dikkat çekici bir husus, insanların ramazan ayında rahatça yiyip içebilmelerinin mahsuru olmadığını düşünenlerin oranı her iki grupta da aynıdır. Aile grubunda kararsızların oranı yurt grubuna göre daha yüksektir. Yurt grubunun bu konuda daha kararlı oluşu gözlenmektedir.

Tablo 49: İnsan inanmasa da dini konularda bilgi sahibi olmalıdır.**Yurt Grubu;****S44**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	11	2,6	2,6	2,6
	2	14	3,2	3,3	5,8
	3	43	10,0	10,0	15,9
	4	167	38,7	39,0	54,9
	5	193	44,8	45,1	100,0
	Total	428	99,3	100,0	
Missing	System	3	,7		
Total		431	100,0		

Yurt grubunun % 83,5 i dini konularda bilgi sahibi olunması gerektiğini düşünmekte, % 5,8 i bu düşünceye katılmamaktadır. Kararsızlar % 10,0 , cevap vermeyenler ise % 0,7 oranındadır.

Aile Grubu;

S44

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	6	1,4	1,4	1,4
	2	10	2,3	2,4	3,8
	3	64	15,0	15,3	19,2
	4	189	44,2	45,3	64,5
	5	148	34,6	35,5	100,0
	Total	417	97,4	100,0	
Missing	System	11	2,6		
Total		428	100,0		

Aile grubunda dini bilgilere sahip olunması gerektiğini düşünenlerin oranı % 78,8, aksini düşünenlerin oranı % 3,7 dir. Kararsızlar % 15,0 , cevap vermeyenler % 2,6 oranındadır.

Yurt grubu ve aile grubunun büyük çoğunluğu insanların inanmasalar bile dini konularda bilgi sahibi olmaları gerektiğini düşünmektedir. Bu düşünce gençlerin dini ne derece önemli gördüklerini göstermesi bakımından önemlidir.

Tablo 50: Allah korusun, İnşallah, Allaha ısmarladık, Allaha şükür gibi kelimeleri sık sık kullanırım.

Yurt Grubu;

S45

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	5	1,2	1,2	1,2
	2	34	7,9	7,9	9,1
	3	28	6,5	6,5	15,6
	4	174	40,4	40,6	56,2
	5	188	43,6	43,8	100,0
	Total	429	99,5	100,0	
Missing	System	2	,5		
Total		431	100,0		

Yurt grubunun % 84,0 ü günlük hayatlarında dini kavramları sık sık kullandığını belirtmiş, % 9,1 i bu kelimeleri kullanmadığını ifade etmiştir. % 6,5 lik bir kesim bu konuda kararsız olduğunu belirtmiş, % 0,5 i cevap vermemiştir.

Aile Grubu;

S45

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	11	2,6	2,6	2,6
	2	22	5,1	5,2	7,8
	3	37	8,6	8,8	16,6
	4	198	46,3	46,9	63,5
	5	154	36,0	36,5	100,0
	Total	422	98,6	100,0	
Missing	System	6	1,4		
Total		428	100,0		

Aile grubunun % 82,3 ü dini kavramları günlük hayatında sık sık kullandığını belirtmiş, % 7,7 si aksini belirtmiştir. Kararsızlar % 8,8 , cevap vermeyenler % 1,4 oranındadır.

Dini kavramların kullanılması, dil açısından toplumsallaşmada önemli bir göstergedir. Elde edilen veriler göstermektedir ki, hem yetiştirme yurdu gençleri hem de aile ortamında kalan gençler büyük oranda dini kavramları kullanmaktadır. Dene grubu ve aile grubu arasında büyük oranda benzerlik olduğu gözlenmektedir.

Tablo 51: Mezhepler hakkında bilgi sahibiyim ve bir mezhebe mensubum

Yurt Grubu;

S46

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	40	9,3	9,5	9,5
	2	75	17,4	17,7	27,2
	3	137	31,8	32,4	59,6
	4	100	23,2	23,6	83,2
	5	71	16,5	16,8	100,0
	Total	423	98,1	100,0	
Missing	System	8	1,9		
Total		431	100,0		

Yurt grubunun % 39,7 si mezhepler hakkında bilgi sahibi olduğunu ve bir mezhebe mensup olduğunu belirtmiş, % 26,7 si aksi yönde fikir beyan etmiştir. Kararsızların oranı % 31,8 dir. Cevap vermeyenler ise % 1,9 oranındadır.

Aile Grubu;**S46**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	36	8,4	8,8	8,8
	2	32	7,5	7,9	16,7
	3	118	27,6	29,0	45,7
	4	127	29,7	31,2	76,9
	5	94	22,0	23,1	100,0
	Total	407	95,1	100,0	
Missing	System	21	4,9		
Total		428	100,0		

Aile grubunun % 51,7 si mezhepler hakkında bilgi sahibi olduğunu ve bir mezhebe mensup olduğunu belirtirken, % 15,9 u bu düşünceye katılamamıştır. Kararsızlar % 27,6, cevap vermeyenler % 4,9 oranındadır.

Mezhepler hakkında bilgi sahibi olmak ve bir mezhebe mensup olmak bakımından yurt grubu ve aile grubu arasında farklılıklar olduğu gözlenmektedir. Kararsız olduğunu belirtenlerin oranı her iki grupta da yüksek olmasına rağmen, aile grubunda mezhepler hakkında bilgi sahibi olanlar ve bir mezhebe mensup olduğunu belirtenlerin oranı daha yüksektir. Bireyin mezhepler hakkında bilgi aldığı ve aidiyet duygusunun kazandırıldığı ilk kaynağın aile olduğu düşünülürse iki grup arasındaki farklılığın anlaşılması kolaylaşmaktadır.

Tablo 52: Dini değerleri sorgulamak yanlıştır. Olduğu gibi kabul edilmesi gerekir.

Yurt Grubu;

S47

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	16	3,7	3,7	3,7
2	60	13,9	14,0	17,7
3	88	20,4	20,5	38,2
4	119	27,6	27,7	66,0
5	146	33,9	34,0	100,0
Total	429	99,5	100,0	
Missing System	2	,5		
Total	431	100,0		

Yurt grubunun % 61,5 i dini deęerlerin sorgulanmadan kabul edilmesi gerektięini dűřünmekte, % 17,6 sı bu dűřünceye katılmamaktadır. Kararsızlar % 20,4, cevap vermeyenler ise % 0,5 oranındadır.

Aile Grubu;

S47

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	46	10,7	11,0	11,0
2	91	21,3	21,8	32,9
3	104	24,3	24,9	57,8
4	109	25,5	26,1	83,9
5	67	15,7	16,1	100,0
Total	417	97,4	100,0	
Missing System	11	2,6		
Total	428	100,0		

Aile grubunda dini deęerlerin sorgulanmadan kabul edilmesi gerektięini dűřünenlerin oranı % 41,2, aksini dűřünenlerin oranı % 22,0 dir. Kararsızlar % 24,3, cevap vermeyenler % 2,6 oranındadır.

Dini değerlerin sorgulanmadan olduğu gibi kabul edilmesi gerektiği düşüncesine katılanlar yurt grubunda daha yüksek orandadır.

Tablo 53: Başkaları tarafından önemsendiğimi düşünüyorum

Yurt Grubu;

S48

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	41	9,5	9,6	9,6
	2	50	11,6	11,7	21,4
	3	77	17,9	18,1	39,4
	4	146	33,9	34,3	73,7
	5	112	26,0	26,3	100,0
	Total	426	98,8	100,0	
Missing	System	5	1,2		
Total		431	100,0		

Yurt grubunun % 59,9 u başkaları tarafından önemsendiği düşüncesine katılmakta, % 21,1 i katılmamaktadır. Kararsızlar % 17,9 , cevap vermeyenler % 1,2 oranındadır.

Aile Grubu;

S48

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	28	6,5	6,7	6,7
	2	30	7,0	7,1	13,8
	3	91	21,3	21,6	35,4
	4	160	37,4	38,0	73,4
	5	112	26,2	26,6	100,0
	Total	421	98,4	100,0	
Missing	System	7	1,6		
Total		428	100,0		

Aile grubunun % 63,6 sı başkaları tarafından önemsendiği düşüncesine katılmakta, % 13,5 i katılmamaktadır. Kararsızlar % 21,6 , cevap vermeyenler % 1,6 oranındadır.

Yurt grubu ve aile grubunda başkaları tarafından önemsendiğini düşünenlerin oranı hemen hemen birbirine yakındır. Ancak başkaları tarafından önemsendiğini düşünmeyenlerin oranı yetiştirme yurdu gençlerinde, aile ortamında kalanlardan daha yüksektir.

Tablo 54: Yalnızken kendimi daha rahat hissediyorum.

Yurt Grubu;

S49

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	55	12,8	12,9	12,9
2	100	23,2	23,4	36,3
3	44	10,2	10,3	46,6
4	96	22,3	22,5	69,1
5	132	30,6	30,9	100,0
Total	427	99,1	100,0	
Missing System	4	,9		
Total	431	100,0		

Yurt grubunun % 52,9 u yalnızken kendini daha rahat hissettiğini belirtmiş, % 36,0 sı bu düşünceye katılmamıştır. Kararsızlar % 10,3, cevap vermeyenler ise % 0,9 oranındadır.

Aile Grubu;**S49**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	37	8,6	8,8	8,8
	2	92	21,5	21,9	30,6
	3	47	11,0	11,2	41,8
	4	118	27,6	28,0	69,8
	5	127	29,7	30,2	100,0
	Total	421	98,4	100,0	
Missing	System	7	1,6		
Total		428	100,0		

Aile grubunda kendini yalnızken daha rahat hissedenlerin oranı % 57,3, aksi yönde düşünenlerin oranı % 30,1 oranındadır. Kararsızlar % 11,0, cevap vermeyenler ise % 1,6 oranındadır.

Yetiştirme yurdu gençlerinde yalnızken kendini daha rahat hissedenlerin oranı aile ortamında kalan gençlerle benzerlik göstermektedir. Bu durum gençlerin yaş grubu dikkate alındığında anlaşılabilir niteliktedir.

Tablo 55: İçinde bulunduğum ortama çok kolay uyum sağlarım**Yurt Grubu;****S50**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	25	5,8	5,8	5,8
	2	48	11,1	11,2	17,1
	3	40	9,3	9,3	26,4
	4	162	37,6	37,9	64,3
	5	153	35,5	35,7	100,0
	Total	428	99,3	100,0	
Missing	System	3	,7		
Total		431	100,0		

Yurt grubunun % 73,1 i içinde bulunduğu ortama çok kolay uyum sağlayabildiğini, % 16,9 u bunun aksini düşünmektedir. Kararsızlar % 9,3, cevap vermeyenler ise % 0,7 oranındadır.

Aile Grubu;

S50

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	7	1,6	1,7	1,7
	2	52	12,1	12,4	14,0
	3	43	10,0	10,2	24,2
	4	170	39,7	40,4	64,6
	5	149	34,8	35,4	100,0
	Total	421	98,4	100,0	
Missing	System	7	1,6		
Total		428	100,0		

Aile grubunun % 74,5 i içinde bulunduğu ortama çok kolay uyum sağlayabildiğini düşünmekte, % 13,7 si bu düşünceye katılmamaktadır. Kararsızlar % 10,0 , cevap vermeyenler % 1,6 oranındadır.

İçinde bulunulan ortama uyum sağlama bakımından yurt grubu ve aile grubu gençleri büyük oranda benzerlikler göstermektedir. Yetiştirme yurdu gençlerinin uyum sağlama konusunda aile ortamında kalan gençlerden farklı olmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 56: Kimsenin beni anlamadığını düşünüyorum.

Yurt Grubu;

S51

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	65	15,1	15,2	15,2
	2	155	36,0	36,3	51,5
	3	58	13,5	13,6	65,1
	4	79	18,3	18,5	83,6
	5	70	16,2	16,4	100,0
	Total	427	99,1	100,0	
Missing	System	4	,9		
Total		431	100,0		

Yurt grubunun % 34,5 i kimsenin kendisini anlamadığını düşünmekte, % 51,1 i bu düşünceye katılmamaktadır. Kararsızlar % 13,5, cevap vermeyenler % 0,9 oranındadır.

Aile Grubu;

S51

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	80	18,7	19,1	19,1
	2	143	33,4	34,2	53,3
	3	92	21,5	22,0	75,4
	4	59	13,8	14,1	89,5
	5	44	10,3	10,5	100,0
	Total	418	97,7	100,0	
Missing	System	10	2,3		
Total		428	100,0		

Aile grubunda kimsenin kendisini anlamadığını düşünenlerin oranı % 24,1, bu düşünceye katılmayanlar ise % 52,1 oranındadır. Kararsızlar % 21,5, cevap vermeyenler % 2,3 oranındadır.

Yurt grubunda kimsenin kendisini anlamadığını düşünenlerin oranı aile ortamında kalan gençlere göre daha yüksektir. Bu düşünceye katılmayanlar yurt grubunda ve aile grubunda oran hemen hemen aynıdır. Gençlik çağı özellikleri dikkate alındığında başkaları tarafından anlaşılmadığını düşünenlerin oranının yüksek olması beklenen bir sonuçtur. Ancak yetiştirme yurdunda kalan gençlerde bu oran diğer akranlarına göre daha yüksektir.

Tablo 57: İnsanlar belli bir dine inanmak zorunda değildir, inançsız da olabilmelidir.

Yurt Grubu;

S52

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	72	16,7	16,9	16,9
2	87	20,2	20,4	37,2
3	131	30,4	30,7	67,9
4	89	20,6	20,8	88,8
5	48	11,1	11,2	100,0
Total	427	99,1	100,0	
Missing System	4	,9		
Total	431	100,0		

İnsanların belli bir dinen inanmak zorunda olmadıkları ve inançsız olabilmeleri düşüncesine katılanların oranı % 31,7 dir. Bu düşünceye katılmayanlar ise % 36,9 oranındadır. Kararsızlar % 30,4, cevap vermeyenler ise % 0,9 oranındadır.

Aile Grubu;

S52

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	97	22,7	23,3	23,3
2	96	22,4	23,1	46,4
3	132	30,8	31,7	78,1
4	61	14,3	14,7	92,8
5	30	7,0	7,2	100,0
Total	416	97,2	100,0	
Missing System	12	2,8		
Total	428	100,0		

Aile grubunda belli bir dine inanmama ve inançsız olabilme düşüncesine katılanlar % 21,3, aksini düşünenler ise % 45,1 oranındadır. Kararsızlar % 30,8, cevap vermeyenler % 2,8 oranındadır.

Belli bir dine inanma ya da inanmama konusunda yetiştirme yurdu gençleri ile aile ortamında kalan gençler arasında belirgin bir farklılık gözlenmektedir. Yetiştirme yurdu gençleri insanların inançsız olabilmeleri hususunda daha özgürlükçü bir yaklaşım sergilemektedir. Dine olan ilgilerinin aile grubundan daha yüksek olması dikkate alındığında bu veriler dikkat çekicidir.

Tablo 58: Kimse bana zorla günah olduğunu düşündüğüm bir şeyi yaptırılmaz.

Yurt Grubu;

S53

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	17	3,9	4,0	4,0
	2	24	5,6	5,6	9,6
	3	34	7,9	7,9	17,5
	4	130	30,2	30,4	47,9
	5	223	51,7	52,1	100,0
	Total	428	99,3	100,0	
Missing	System	3	,7		
Total		431	100,0		

Yurt grubunun % 81,9 u kimsenin zorla kendisine günah olduğunu düşündüğü bir şeyi yaptırılmayacağını düşünmekte, % 9,5 i bu düşünceye katılmamaktadır. Kararsızlar % 7,9, cevap vermeyenler % 0,7 oranındadır.

Aile Grubu;**S53**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	12	2,8	2,8	2,8
	2	14	3,3	3,3	6,2
	3	41	9,6	9,7	15,9
	4	137	32,0	32,5	48,3
	5	218	50,9	51,7	100,0
	Total	422	98,6	100,0	
Missing	System	6	1,4		
Total		428	100,0		

Aile grubunun % 82,9 u kimsenin zorla günah olduğunu düşündüğü bir şeyi kendisine yaptırılmayacağını düşünmekte, % 6,1 i bu düşünceye katılmamaktadır. Kararsızlar % 9,6, cevap vermeyenler % 1,4 oranındadır.

Yurt grubu ve aile grubunun bu soruya verdikleri cevap bakımından büyük benzerlikleri olduğu gözlenmektedir. Sosyolojik açıdan değerlendirildiğinde gençlerin bu soruya vermiş oldukları cevaplar uyma davranışı ve sorumluluk bilinci kavramları ile izah edilebilir niteliktedir. Günah kavramının algılanması ve dini değerler karşısındaki sorumluluk bilinci bireylerin kendilerine olan güvenleriyle doğrudan alakalıdır. Kendine güven ne kadar güçlü ise başkalarının yargılarına uyma davranışı o kadar azalacaktır. Kişinin kendisine güveni ve dolayısıyla, uyma davranışı üzerinde güçlü bir etmen de varılacak yargının güçlüğüdür. Yargı güçleştikçe bireyin kendisine güveni azalacak ve başkalarının yargılarına uyma eğilimi artacaktır.⁴⁴

⁴⁴ J.L. Freedman, vd. Sosyal psikoloji, Çev: Ali DÖNMEZ, imge yay. Ankara,1998 sh. 441

Tablo 59: Benim yararına olduğunu düşündüğüm bir şeyin haram ya da günah olması önemli değildir.

Yurt Grubu;

S54

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	170	39,4	39,6	39,6
2	130	30,2	30,3	69,9
3	69	16,0	16,1	86,0
4	33	7,7	7,7	93,7
5	27	6,3	6,3	100,0
Total	429	99,5	100,0	
Missing System	2	,5		
Total	431	100,0		

Yurt grubunun % 14,0 ü kendi yararlarına olan bir şeyin günah ya da haram olmasının önemli olmadığını düşünmekte, % 69,6 sı bu düşünceye katılmamaktadır. Kararsızlar % 16,0, cevap vermeyenler ise % 0,5 oranındadır.

Aile Grubu;

S54

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1	170	39,7	40,3	40,3
2	127	29,7	30,1	70,4
3	86	20,1	20,4	90,8
4	24	5,6	5,7	96,4
5	15	3,5	3,6	100,0
Total	422	98,6	100,0	
Missing System	6	1,4		
Total	428	100,0		

Aile grubunun % 9,1 i kendi yararlarına olan bir şeyin günah ya da haram olmasının önemli olmadığını düşünmekte, % 69,3 ü bu düşünceye katılmamaktadır. Kararsızların oranı % 20,1, cevap vermeyenler ise % 1,4 dır. Yurt grubu ve aile grubunun büyük çoğunluğu kendi yararlarına olan bir şeyin günah ya da haram olmasının önemli olduğunu düşünmektedir. Çıkar duygusu bakımından dini değerlerin her iki grupta da önemsendiği gözlenmektedir.

4.2 - VARSAYIMLARIN TESTİ VE DEĞERLENDİRMESİ

Aile ortamından uzakta yetişen gençler ile aile ortamında yetişen gençler arasındaki din algısı, dini tutum ve davranışlar ile sosyal ilişkilerindeki farklılıkları değerlendirmek üzere yapılmış olan araştırmanın uygulamalı kısmında elde edilen verilere göre varsayımlar sırasıyla test edilebilir.

Araştırmanın kuramsal kısmında bahsedildiği üzere din algısı, dini tutum ve davranışlar ve dini sosyalizasyon sürecinde aile kurumu önemli bir yere sahiptir. Bireyin içinde bulunduğu topluma uyum sağlaması, sosyal norm ve değerlerden haberdar olması öncelikle ve büyük oranda aile aracılığıyla gerçekleşmektedir. Bu bakımdan aile ortamından ayrı kalan gençlerin aile ortamında yetişen gençlere göre din algısında, sosyalizasyon sürecinde, dini tutum ve davranışlarında farklılıklar olacağı varsayımından hareket edilmiştir. Varsayımlarımızı test edebilmek için anket formundaki sorular SPSS (15. Versiyon) programından faydalanılarak gruplandırıldı ve yurt grubu ile aile grubu arasında herhangi bir farklılık olup olmadığını tespit edilmeye çalışıldı.

Tablo - 60 Faktör Sonuçlarının t testi Analizi

Faktörler	Grup	n	Ortalama	Standart Sapma	t	sd	P																																												
Din algısının sosyal ilişkilere etkisi	Yurt grubu	432	3,8734	,52595	5,050	857	,000																																												
	Aile grubu	427	3,6712	,64232				Dini eğitimde ailenin rolü	Yurt grubu	432	4,3258	,67104	-2,795	857	,005	Aile grubu	427	4,4508	,63927	Dini sosyalleşme ve dini değerleri uygulama isteği	Yurt grubu	432	4,2809	,58142	1,918	857	,055	Aile grubu	427	4,2014	,63215	Din algısı ve güven duygusu	Yurt grubu	432	3,4622	,82661	9,860	857	,000	Aile grubu	427	2,9009	,84185	Tutumlarda dinin önemi	Yurt grubu	432	3,8773	,89144	-,319	857	,750
Dini eğitimde ailenin rolü	Yurt grubu	432	4,3258	,67104	-2,795	857	,005																																												
	Aile grubu	427	4,4508	,63927				Dini sosyalleşme ve dini değerleri uygulama isteği	Yurt grubu	432	4,2809	,58142	1,918	857	,055	Aile grubu	427	4,2014	,63215	Din algısı ve güven duygusu	Yurt grubu	432	3,4622	,82661	9,860	857	,000	Aile grubu	427	2,9009	,84185	Tutumlarda dinin önemi	Yurt grubu	432	3,8773	,89144	-,319	857	,750	Aile grubu	427	3,8962	,83849								
Dini sosyalleşme ve dini değerleri uygulama isteği	Yurt grubu	432	4,2809	,58142	1,918	857	,055																																												
	Aile grubu	427	4,2014	,63215				Din algısı ve güven duygusu	Yurt grubu	432	3,4622	,82661	9,860	857	,000	Aile grubu	427	2,9009	,84185	Tutumlarda dinin önemi	Yurt grubu	432	3,8773	,89144	-,319	857	,750	Aile grubu	427	3,8962	,83849																				
Din algısı ve güven duygusu	Yurt grubu	432	3,4622	,82661	9,860	857	,000																																												
	Aile grubu	427	2,9009	,84185				Tutumlarda dinin önemi	Yurt grubu	432	3,8773	,89144	-,319	857	,750	Aile grubu	427	3,8962	,83849																																
Tutumlarda dinin önemi	Yurt grubu	432	3,8773	,89144	-,319	857	,750																																												
	Aile grubu	427	3,8962	,83849																																															

Araştırmanın II. Bölümünde sıralanan varsayımlardan ilki ; “SHÇEK yurtlarında kalan gençler ile aile ortamında kalan gençlerin din algısında farklıklar olduğu düşünülmektedir. Aile ortamından uzakta yetişen gençler dini konulara karşı aile yanında kalan gençlere göre daha az ilgilidir. Buradan hareketle dini konulara karşı ilgililik ve din algısında ailenin önemli bir yeri vardır.” şeklinde idi.

Din algısı ve sosyal ilişkilere etkisi; faktöründe; olasılık değeri (p) $0,000 < 0,05$ olduğundan yurt grubu ve aile grubu arasında fark görülmüştür. Ortalamalara bakıldığında yurt grubunun ortalamasının (3,873) , Aile grubu ortalamasından (3,671) büyük olduğu görülmektedir. Yurt grubunun bu faktöre katılım oranı aile grubundan daha yüksektir. Yani; 1. gruptaki sorular için yurt grubu ve aile grubu arasında fark olduğu görülür. Ancak bu farklılık varsayımda iddia edildiği üzere yetiştirme yurdu gençlerinin dini konulara karşı ilgisiz olduğu şeklinde değil, tam aksine daha fazla ilgili olduğu yönündedir.

Yapılmış olan anket çalışmasından elde edilen verilere göre yetiştirme yurtlarında kalan gençlerin büyük çoğunluğu dini konularda yeteri kadar bilgi sahibi olduğunu, din ile ilgili konularda konuşmaktan ve tartışmaktan hoşlandığını, ibadetlerin nasıl gerçekleştirileceğini öğrenmek arzusunda olduğunu ifade etmektedirler. Elde edilen veriler aile grubu ile mukayese edildiğinde yetiştirme yurtlarında kalan gençlerin din konusunda aile ortamında kalan gençlere göre daha ilgili oldukları sonucuna ulaşılmaktadır. Dolayısıyla birinci varsayımı destekler nitelikte sonuç elde edilememiştir.

İkinci varsayım; “SHÇEK de kalan gençler ile aile ortamında kalan gençlerin aldıkları din eğitiminde farklılıklar vardır. Aile, din eğitiminin verilmesinde başat kurumdur.” Şeklinde idi.

Dini eğitimde ailenin rolü; faktöründe; olasılık değeri (p) $0,005 < 0,05$ olduğundan yurt grubu ve aile grubu arasında fark görülmüştür. Ortalamalara bakıldığında aile grubunun ortalamasının (4,450) , yurt grubu ortalamasından

(4,325) büyük olduğu görülmektedir. Aile grubunun bu faktöre katılım oranı yurt grubundan daha yüksektir.

İlk varsayımda olduğu gibi yetiştirme yurdu gençleri ile aile ortamında kalan gençler arasında beklenenin aksine, büyük bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. Yetiştirme yurtlarında kalan gençlerin aile ortamından mahrum olmaları, onların dini konularda bilgi edinmelerinde büyük bir aksaklığa neden olmamış, bu eksiklik farklı bilgilendirme ve eğitim yollarıyla telafi edilmiştir. Elde edilen sonuçlar varsayımı destekler nitelikte değildir.

Üçüncü varsayım; “SHÇEK yurtlarında kalan gençler ile aile ortamında kalan gençlerin dini sosyalleşme süreçlerinde farklılıklar vardır. Dini sembollerin kullanımı (dil açısından), dini günlerin idrak edilmesi konularında farklılıklar olduğu beklenmektedir.” Şeklinde idi.

Dini sosyalleşme ve dini değerleri uygulama isteği; faktöründe; olasılık değeri (p) $0,055 > 0,05$ olduğundan Yurt grubu (4,280) ve Aile grubu (4,201) arasında fark görülmemiştir. Dini sosyalleşme ve dini değerleri uygulama isteği faktörü' ne katılım açısından aile grubu ve yurt grubu aynı görülebilir. Yetiştirme yurdu gençlerinin dini sembollerin kullanımı, dil açısından sosyalleşme, dini değerlere karşı tutum ve dini günlerin idraki bakımından aile ortamında kalan gençlere göre daha ilgili oldukları ve pozitif yönde farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Bu varsayımı da destekleyecek sonuçlar elde edilememiştir.

Dördüncü varsayım; “Aile ortamının dışında yetişen gençlerin kendilerini güvende hissetmeleri ve diğer kişilere karşı güven duymaları bakımından aile ortamında yetişen gençlere göre farklılıklar olduğu düşünülmektedir.” Şeklinde idi.

Din algısı ve güven duygusu; faktöründe; olasılık değeri (p) $0,000 < 0,05$ olduğundan yurt grubu ve aile grubu arasında fark görülmüştür. Ortalamalara bakıldığında yurt grubunun ortalamasının (3,462) , Aile grubu ortalamasından

(2,90) büyük olduğu görülmektedir. Yurt grubunun bu faktöre katılım oranı aile grubundan daha yüksektir. Araştırmanın verilerine göre yetiştirme yurdu gençlerinin kendilerine ve başkalarına olan güven duygularının, aile ortamında kalan gençlere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yurt grubu ve aile grubu arasındaki farklılık, varsayımı doğrulamamaktadır. Aksine yetiştirme yurdu gençlerinde güven duygusu, dindar insanlara karşı güven duyma, dindar insanlardan zarar-kötülük gelmeyeceği yönündeki beklenti, aile ortamında yetişen gençlere göre daha yüksek düzeydedir.

Beşinci ve son varsayım; “Yetiştirme yurtlarında kalan gençler tutumlarında özellikle helal-haram, günah-sevap gibi dini değerleri esas almamaktadırlar. İki grubun tutumları arasında farklılıklar vardır.” Şeklinde idi.

Tutumlarda dinin önemi; faktöründe; olasılık değeri (p) $0,750 > 0,05$ olduğundan yurt grubu ve Aile grubu arasında fark görülmemiştir. Tutumlarda dinin önemi faktörü’ ne katılım açısından aile grubu (3,896) ve yurt grubu (3,877) aynı görülebilir. Varsayımda iddia edildiğinin aksine yetiştirme yurdu gençleri sosyal ilişkilerinde günah-sevap, helal-haram gibi dini değerleri esas almakta ve aile grubunu oluşturan aile ortamında yetişen gençlerden bu konuda herhangi bir farklılık göstermemektedir.

Varsayımlarımızın tamamında beklenen sonuçlara ulaşılacak yeterlilikte farklılıklara rastlanmamıştır. Din algısı, aile ve din ilişkisi, dini sosyalleşme ve sosyal ilişkiler, güven duygusu, tutum ve davranışlar şeklinde gruplandırılan faktörlerde her iki grupta da benzer nitelikte sonuçlar elde edilmiştir. Farklılıkların ortaya çıktığı bazı durumlarda yurt grubunun lehinde sonuçlara ulaşılmıştır. Özellikle din algısı ve güven duygusu faktöründe yurt grubu, aile grubundan yüksek oranda farklılık göstermiş, fakat bu fark varsayımı doğrulayan istikamette olmamıştır.

4.3 GRUPLARIN YAŞ VE CİNSİYETE GÖRE ANALİZİ

Tablo 61 : Yurt grubunun cinsiyete göre ortalamaları arasında farklılık

YURT GRUBU	cinsiyet	N	Ortalama	Standart sapma	T puanı	df	P
F1 din algısı	Kız	163	3,83	,53	-1.429	.430	.154
	Erkek	269	3,90	,52	-1.424	388.494	.155
F2 dini eğitim	Kız	163	4,31	,70	-.311	430	.756
	Erkek	269	4,33	,65	-.306	322.111	.760
F3 dini sosyalleşme	Kız	163	4,34	,56	1.634	430	.103
	Erkek	269	4,24	,59	1.651	353.440	.100
F4 güven algısı	Kız	163	3,44	,91	-.440	430	.660
	Erkek	269	3,48	,77	-.423	298.554	.673
F5 tutumlar ve din	Kız	163	4,02	,84	2.577	430	.010
	Erkek	269	3,80	,91	2.626	362,407	.009

Din algısı faktöründe kızların puan ortalaması $X=3.83 \pm .53$, erkeklerin puan ortalaması $X=3.90 \pm .52$ olarak bulunmuştur. Uygulanan t - testinde cinsiyete göre din algısı puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark saptanmamıştır. ($t=1.424$, $df=388.494$, $P=.155$)

Din eğitimi faktöründe kızların puan ortalaması $X=4.31 \pm .70$ erkeklerin puan ortalaması $X=4.33 \pm .65$ olarak elde edilmiştir. Yapılan t-testinde kız ve erkeklerin dini eğitim faktöründe istatistiksel bir fark bulunmamıştır. ($t=.311$, $df=430$, $P=.76$)

Dini sosyalleşme faktöründe kızların puan ortalaması $X=4.34 \pm .59$ olarak hesaplanmıştır. Kız ve erkeklerin arasında dini sosyalleşme açısından farklılık olup olmadığı t-testi ile karşılaştırılmış ve istatistiksel olarak anlamlı bir fark belirlenmemiştir. ($t=1.64$, $df=430$, $P=.103$)

Güven algısı faktöründe kızların puan ortalaması $X= 3.44 \pm .91$, erkeklerin puan ortalaması ise $X= 3.48 \pm .77$ olarak saptanmıştır. Bu iki grup

arasında fark olup olmadığı karşılaştırılmıştır. T-testi ile anlamlı bir fark bulunmamıştır. ($t=-.440$, $df=430$, $P=.660$)

Tutularda dinin önemi faktöründe kızların puan ortalaması $4.02\pm.84$, erkeklerin puan ortalaması ise $3.80\pm.91$ olarak saptanmıştır. Yapılan t-testine göre dini yasaklara karşı her iki cinsiyetin puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. ($t=2.58$, $df=430$, $P=.01$).

Yurtta kalan gençlere cinsiyete göre T-Testi yorumu yapılacak olursa kızların ve erkeklerin din algısı, dini eğitim, dini sosyalleşme ve güven ilişkisi açısından benzer oldukları ancak dini yasaklara karşı erkeklerin kızlara göre daha katı tutum sergiledikleri, kızların ise daha esnek tutum sergiledikleri söylenebilir.

Tablo 62: Yurt grubu içinde yaş grubuna göre ortalamalar karşılaştırması

YURT GRUBU	Yaş	N	Ortalama	Standart sapma
F1 din algısı	12-14	117	3.89	.47
	15-17	264	3.89	.52
	18-üzeri	51	3.77	.62
F2 dini eğitim	12-14	117	4.29	.73
	15-17	264	4.34	.62
	18-üzeri	51	4.35	.77
F3 dini sosyalleşme	12-14	117	4.21	.63
	15-17	264	4.31	.55
	18-üzeri	51	4.28	.58
F4 güven algısı	12-14	117	3.64	.76
	15-17	264	3.39	.83
	18-üzeri	51	3.40	.87
F5 tutumlar ve din	12-14	117	3.80	.93
	15-17	264	3.92	.84.
	18-üzeri	51	3.81	1.00

Yurt grubundakilerin yaş grupları arasında bir farklılık olup olmadığı incelemek için din algısı ve dine yönelik tutumlar yaş gruplarına göre tek yönlü varyans analizi ile karşılaştırılmıştır. Bu nedenle ergenlik evrelerine göre yaş sınırları temel alınmış ve 12-14, 15-17 ve 18-üstü biçiminde 3 grup oluşturulmuştur. Din algısı ve dine yönelik tutumların puan ortalamaları tek yönlü varyans analizi ile test edilmiştir.

Tablo 63 : Tek Yönlü Varyans Analizi

Yurt grubu	Varyans kaynağı	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	P
F1 din algısı	Gruplar arası	.565	2	.283	1.022	.361
	Grup içi	118.659	429	.277		
	Toplam	119.224	413			
F2 dini eğitim	Gruplar arası	.228	2	.114	.252	.777
	Grup içi	193.852	429	.452		
	Toplam	194.080	413			
F3 dini sosyalleşme	Gruplar arası	.896	2	.448	1.328	.266
	Grup içi	144.803	429	.338		
	Toplam	145.700	413			
F4 güven algısı	Gruplar arası	5.303	2	2.652	3.934	.020
	Grup içi	289.190	429	.674		
	Toplam	294.494	413			
F5 tutumlar ve din	Gruplar arası	1.425	2	.713	.896	.409
	Grup içi	341.072	429	.795		
	Toplam	342.498	413			

Tablo 62' de yurtda kalanların yaş gruplarına göre F1din algısı puanları ortalamalarının en yüksek 12-14 (3.89)ve 15-17(3.89), en düşük ise 18 ve üzeri(3.77) yaşlara ait olduğu belirlenmiştir. Yaş gruplarına göre din algısı puan ortalamaları arasında gözlenen bu farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi uygulanmış ve sonuçlar tablo 63 'de gösterilmiştir. Tablo 63 incelendiğinde din algısı puan ortalamaları arasında yaş gruplarına göre anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.($F_{2,429}=1.022$, $P=.361$)

Tablo 62' de yurtda kalanların yaş gruplarına göre F2din eğitimi puanları ortalamalarının en yüksek 18 ve üzeri yaş grubuna (4.35), en düşük ise 12-14 yaş grubuna (4.29)ait olduğu bulunmuştur. Yaş gruplarına göre din eğitimi puan ortalamaları arasında farkın anlamlı olup olmadığını tek yönlü varyans analizi ile bakılmış ve sonuçlar tablo 63' de verilmiştir. Tablo 62' de görüldüğü gibi, dini eğitim puan ortalamaları arasında yaş gruplarına göre anlamlı düzeyde bir fark elde edilmemiştir. ($F_{2,429}=.252$; $P=.777$)

Tablo 62' de yurttta kalanların yaş gruplarına göre F3dini sosyalleşme puanları ortalamalarında en yüksek ortalamanın (4.31) 15-17 yaş grubuna, en düşük ortalamanın (4.21) ise 12-14 yaş grubuna ait olduğu görülmektedir. Yaş gruplarına göre puan ortalamaları arasında farkın anlamlı olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakılmış ve sonuçlar tablo 63' de verilmiştir. Tablo 63 incelendiğinde dini sosyalleşme puan ortalamaları arasında yaş gruplarına göre istatistiksel bir fark bulunmamıştır. ($F_{2,429}=1.328$; $P=.27$)

Tablo 62' de yurttta kalanların yaş gruplarına göre F4 güven algısı puanları ortalamalarında en yüksek ortalamanın 12-14 yaş grubuna (3.64) , en düşük ortalamanın ise 15-17 yaş grubuna (3.39) ait olduğu saptanmıştır. Yaş gruplarına göre güven algısı puan ortalamaları arasındaki fark tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş ve sonuç tablo 63' de gösterilmiştir. Tablo 63 incelendiğinde güven algısı puan ortalamaları arasında yaş gruplarına göre anlamlı bir fark saptanmıştır. ($F_{2,429}=3.924$; ; $P=.020$) Gruplar arasında elde edilen anlamlı düzeydeki bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere yapılan Tukey HSD testi yapılmıştır. Buna göre 12-14 yaş grubu 15-17 yaş grubuna göre güven algısı faktöründe daha yüksek ortalamaya sahiptir. İki yaş grubunun ortalamalar farkı .25120 olduğu ve bunun .05 düzeyinde anlamlı olduğu bulunmuştur.

Tablo 62' de yurttta kalanların yaş gruplarına göre F5 tutumlar ve din puan ortalamalarının en yüksek 15-17 yaş grubuna (3.92), en düşük ise 12-14 yaş grubuna (3.80) ait olduğu görülmüştür. Tutumlar ve din puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş ve sonuçlar tablo 63' de verilmiştir. Tablo 63 incelendiğinde tutumlar ve din puan ortalamaları arasında yaş gruplarına göre istatistiksel bir fark olmadığı elde edilmiştir($F_{2,429}=.896$; $P=.409$).

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre din algısı, dini eğitim, dini sosyalleşme ve tutumlar ve din faktörleri yaş gruplarına göre incelendiğinde

yaşın ayırt edici bir özelliği öne çıkmamıştır. Ancak güven ilişkisi faktöründe yaş gruplarının ayırt edici bir rolü olduğu, 12-14 yaş grubu ve 15-17 yaş grubundan farklı güven ilişkisine sahip olduğu bulunmuştur. Çünkü 12-14 yaş grubu ağırlıklı olarak bedensel değişikliklerin yoğun olduğu fakat dışarıdan gelen kuralların henüz çok fazla sorgulanmadığı bir dönemdir. Oysa 15-17 yaş grubu kimlik arayışının ve ahlaki gelişimin en yoğun olduğu bir dönem olduğu için gençlerin kafasının karışık ve sorgulamaları fazladır. Bu nedenle 15-17 yaş grubu ilişkilere daha az güvenle yaklaşıyor olabilirler.

Tablo 64 : Aile grubunun cinsiyete göre ortalamalar karşılaştırması

AİLE GRUBU	cinsiyet	N	ortalama	Standart sapma	T puanı	df	P
F1 din algısı	Kız	245	3,67	.64	-,159	425	.874
	Erkek	182	3,68	.64	-,158	387.928	.874
F2 dini eğitim	Kız	245	4,47	.63	,888	425	.375
	Erkek	182	4,42	,65	,883	382.137	.378
F3 dini sosyalleşme	Kız	245	4,25	.62	1.861	425	.063
	Erkek	182	4,13	,64	1.850	381.092	.065
F4 güven algısı	Kız	245	2,90	.86	,072	425	.942
	Erkek	182	2,90	,82	,073	399,051	.942
F5 tutumlar ve din	Kız	245	3,95	,87	2.577	425	.136
	Erkek	182	3,82	,79	2.626	407,512	.131

Tablo64'e göre Ailesiyle kalan gençlerden F1 din algısı faktöründe kızların puan ortalaması 3.67, erkeklerin ise 3.68 olarak bulunmuştur. Bu iki grup arasında istatistiksel bir fark olup olmadığına t testi ile bakılmıştır. T-testi sonucuna göre her iki grup arasında istatistiksel bir fark saptanmamıştır. ($t = -,158$, $df=387.928$, $P = .87$)

Tablo64'e göre Ailesiyle kalan gençlerden F2 dini eğitim faktöründe erkeklerin puan ortalaması 4.42, kızlarınki ise 4.47 olarak bulunmuştur. Bu iki grup arasında istatistiksel bir fark olup olmadığına t testi ile bakılmıştır. T-testi sonucuna göre her iki grup arasında istatistiksel bir fark saptanmamıştır. ($t = .888$, $df=425$, $P = .37$)

Tablo 64'e göre Ailesiyle kalan gençlerden F3 dini sosyalleşme faktöründe kızların puan ortalaması 4.25, erkeklerin ise 4,13 olarak bulunmuştur. Bu iki grup arasında istatistiksel bir fark olup olmadığına t testi ile bakılmıştır. T-testi sonucuna göre her iki grup arasında istatistiksel bir fark saptanmamıştır.($t= 1,850$, $df=381,092$, $P= .65$)

Tablo 64'e göre Ailesiyle kalan gençlerden F4 güven ilişkisi faktöründe kızların ve erkeklerin puan ortalaması 2.90 olarak bulunmuştur. Bu iki grup arasında istatistiksel bir fark olup olmadığına t testi ile bakılmıştır. T-testi sonucuna göre her iki grup arasında istatistiksel bir fark saptanmamıştır. ($t= ,072$ $df=425$, $P= .942$)

Tablo 64' e göre Ailesiyle kalan gençlerden F5 tutumlar ve din faktöründe kızların puan ortalaması 3.95, erkeklerin puan ortalaması ise 3.82 olarak bulunmuştur. Bu iki grup arasında istatistiksel bir fark olup olmadığına t-testi ile bakılmıştır. T-testi sonucuna göre her iki grup arasında istatistiksel bir fark saptanmamıştır.($t= 1,493$ $df=425$, $P= .136$)

Tablo 65 : Aile grubu içinde yaş grubuna göre ortalamalar karşılaştırması

AİLE GRUBU	Yaş	N	Ortalama	Standart sapma
F1 din algısı	12-14	105	3.75	.63
	15-17	203	3.68	.65
	18-üzeri	119	3.60	.64
F2 dini eğitim	12-14	105	4.34	.63
	15-17	203	4.50	.63
	18-üzeri	119	4.44	.65
F3 dini sosyalleşme	12-14	105	4.24	.67
	15-17	203	4.19	.60
	18-üzeri	119	4.17	.64
F4 güven algısı	12-14	105	3.39	.80
	15-17	203	2,82	.81
	18-üzeri	119	2,60	.74
F5 tutumlar ve din	12-14	105	3.72	1.00
	15-17	203	3.94	.81
	18-üzeri	119	3.96	,84

Tablo 66 : Tek yönlü varyans analizi

Yurt grubu	Varyans kaynağı	Kareler toplamı	Serbestlik derecesi	Kareler ortalaması	F	P
F1 din algısı	Gruplar arası	.565	2	.640	1.554	.213
	Grup içi	118.659	424	.412		
	Toplam	119.224	426			
F2 dini eğitim	Gruplar arası	.228	2	.926	2,280	.104
	Grup içi	193.852	424	.406		
	Toplam	194.080	426			
F3 dini sosyalleşme	Gruplar arası	.896	2	.180	,450	.638
	Grup içi	144.803	424	.401		
	Toplam	145.700	426			
F4 güven algısı	Gruplar arası	5.303	2	18,512	26,632	.000
	Grup içi	289.190	424	.625		
	Toplam	294.494	426			
F5 tutumlar ve din	Gruplar arası	1.425	2	2,161	3,104	.046
	Grup içi	341.072	424	.696		
	Toplam	342.498	426			

Tablo 65' de evde kalanların yaş gruplarına göre F1din algısı puanları ortalamalarının en yüksek 12-14 (3.75)ve 15-17(3.68), en düşük ise 18 ve üzeri(3.60) yaşlara ait olduğu belirlenmiştir. Yaş gruplarına göre din algısı puan ortalamaları arasında gözlenen bu farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi uygulanmış ve sonuçlar tablo 66' da gösterilmiştir. Tablo 66 incelendiğinde din algısı puan ortalamaları arasında yaş gruplarına göre anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. ($F_{2,424}=1.554$, $P=.213$)

Tablo 65' de aile yanında kalanların yaş gruplarına göre F2 din eğitimi puanları ortalamalarının en yüksek 15-17 yaş grubuna (4.50), en düşük ise 12-14 yaş grubuna (4.34)ait olduğu bulunmuştur. Yaş gruplarına göre din eğitimi puan ortalamaları arasında farkın anlamlı olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakılmış ve sonuçlar tablo 66' da verilmiştir. Tablo 66' da görüldüğü gibi, dini eğitim puan ortalamaları arasında yaş gruplarına göre anlamlı düzeyde bir fark elde edilmemiştir. ($F_{2,424}=2.280$; $P=.104$)

Tablo 65' de aile yanında kalanların yaş gruplarına göre F3 dini sosyalleşme puanları ortalamalarında en yüksek ortalamasının (4.24) 12-14

yaş grubuna, en düşük ortalamaların (4.17) ise 18 yaş ve üzeri grubuna ait olduğu görülmektedir. Yaş gruplarına göre puan ortalamaları arasında farkın anlamlı olup olmadığına tek yönlü varyans analizi ile bakılmış ve sonuçlar tablo 65' de verilmiştir. Tablo 66 incelendiğinde dini sosyalleşme puan ortalamaları arasında yaş gruplarına göre istatistiksel bir fark bulunmamıştır. ($F_{2,424}=.450$; $P=.638$)

Tablo 65' de aile yanında kalanların yaş gruplarına göre F4 güven algısı puanları ortalamalarında en yüksek ortalamaların 12-14 yaş grubuna (3.39) ,en düşük ortalamaların ise 18 yaş ve üstü grubuna (2,60) ait olduğu saptanmıştır. Yaş gruplarına göre güven algısı puan ortalamaları arasındaki fark tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş ve sonuç tablo 66' da gösterilmiştir. Tablo 66 incelendiğinde güven algısı puan ortalamaları arasında yaş gruplarına göre anlamlı bir fark saptanmıştır. ($F_{2,424}=26,632$; $P=.000$) Gruplar arasında elde edilen anlamlı düzeydeki bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere yapılan Tukey HSD testi yapılmıştır. Buna göre 12-14 yaş grubunun 15-17 yaş grubuna göre güven algısı faktöründe daha yüksek ortalamaya sahiptir. İki yaş grubunun ortalamalar farkı .56782 olduğu ve bunun .05 düzeyinde anlamlı olduğu bulunmuştur.

Tablo 65' de aile yanında kalanların yaş gruplarına göre F5 tutumlar ve din puan ortalamalarının en yüksek 18 ve üstü yaş grubuna (3.96), en düşük ise 12-14 yaş grubuna (3.72) ait olduğu görülmüştür. Tutumlar ve din puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiş ve sonuçlar tablo 66' da verilmiştir. Tablo 66 incelendiğinde aile yanında kalanların yaş gruplarına göre istatistiksel bir fark olduğu anlaşılmaktadır ($F_{2,424}=3,104$; $P=.046$). Gruplar arasında elde edilen anlamlı düzeydeki bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek üzere yapılan Tukey HSD testi uygulanmıştır. Buna göre 12-14 yaş grubu (3.72) ile 18 ve üstü yaş grubu (3.96) arasında bakıldığında 18 yaş ve üstü grubun daha yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmektedir. 18 yaş ve üstü

yaş grubunda artık kimliklerin oluştuğu, kendi ahlaki değerlerinin oluştuğu ve bunu toplumun değerleriyle karşılaştırılarak özümsemiği, irdelendiği bir dönem olduğu için 18 yaş ve üstü dini yasaklarda daha net kurallar oluşturduklarının göstergesidir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın teorik kısmında da belirtildiği üzere sosyolojik açıdan aile ve din kurumu arasında önemli bir ilişki söz konusudur. Özellikle dini sosyalizasyon sürecinde ailenin tartışılmaz bir rolü vardır. Bireyin içinde bulunduğu topluma uyum sağlaması, sosyal norm ve değerlerden haberdar olması için aile eğitici fonksiyonu gereği bireyi topluma hazırlar. Bunun gerçekleşmediği durumlarda birey uyum sorunu ile karşılaşacak, bireyin toplumla bütünleşememe durumu olarak tanımlanan sosyal mesafe sorunu baş gösterecektir.

Daha önce de ifade edildiği gibi dini sosyalizasyon bireyin dindarlaştırılması, belli bir dinin empoze edilmesi değil, içinde bulunduğu toplumun norm ve değerlerinden haberdar edilmesidir. Toplumsal kurumların amacı bireyleri baskı altında tutmak, onları aynılaştırmak değil, aksine sosyal yapıyı uyum içerisinde ve bütünlük halinde sürdürmektir. Bu nedenle sosyal kurumlar toplumun birlik, beraberlik ve bütünlüğü için vazgeçilmez unsurlardır. Bu kurumların herhangi birinde ortaya çıkacak sorun ya da işlevsizlik diğer kurumları doğrudan etkileyecektir.

Aile ortamından herhangi bir bu şekilde uzak kalmış, dolayısıyla aileden edinilebilecek tecrübelerden mahrum olan gençler üzerinde yapmış olduğumuz bu araştırmada, yetiştirme yurtlarında kalan gençlerin din algısı, dini tutum ve davranışları ve özellikle de dini sosyalizasyon sürecinde diğer gençlerden ne derece farklılıklar gösterdiği sorusuna cevap aranmaya çalışılmıştır. Elde edilen veriler göstermektedir ki, yetiştirme yurtlarında kalan gençler tezimizde iddia ettiğimiz gibi içinde buldukları toplumun dini değerlerine karşı ilgisiz değil, aksine daha da ilgilidirler. Gençlerin büyük çoğunluğu din konusunda olumsuz tutumlar göstermemekte, dinin sosyal bütünlüğü sağlamada, yardımlaşma ve dayanışmada önemli bir etken olduğunu ifade etmektedirler. Yetiştirme yurtlarında kalan gençlerin sosyo-ekonomik bakımdan homojen bir yapıda olmaları yardımlaşma ve dayanışma konusundaki düşüncelerinin benzerlikler göstermesinde etkili olduğu

düşünülmektedir. Bununla birlikte araştırma yapılan yetiştirme yurdu gençlerinin 13-18 yaş grubunda oldukları dikkate alındığında, bu yaş grubu gençlerinin ergenlik döneminde oldukları ve kimlik kazanma süreçlerinin bu dönemde gerçekleştiği unutulmamalıdır. Bu nedenle dini konulardaki duygu ve düşüncelerinde ergenlik döneminin etkisi göz ardı edilmemelidir. Bu yaş grubundaki gençler tutumlarda aşırılık sergilemek, duygu ve düşüncelerinde aşırı hassasiyet gösterme eğiliminde olabilirler. Ayrıca yetiştirme yurtlarında kalan gençlerin diğer akranlarına göre daha fazla hassas olmaları anlaşılır bir durumdur.

Dini sosyalizasyon süreci bakımından değerlendirildiğinde aile ortamından uzakta yetişen bu gençlerin aile ile birlikte yaşayan gençler kadar sosyalleştikleri, toplumun norm ve değerleriyle uyumlu tutum ve davranışlar sergileme eğiliminde oldukları anlaşılmaktadır. Sosyal ilişkilerinde dini değerleri göz önünde bulundurdıkları, diğer insanların inançlarına değer verdiklerini ifade etmektedirler. Bununla birlikte yetiştirme yurdu gençlerinin din konusunda, diğer akranlarına göre, çevrelerinden daha çok etkilendikleri anlaşılmaktadır. Kendilerini güvende hissetme ve çevrelerindeki insanlara karşı güven duyma seviyesi aile grubuna göre daha yüksektir. Yurtta veya aile de kalmak güven ilişkisi açısından incelendiğinde 12-14 yaş ile 15-17 yaş gruplarının ortalamalarının benzerlik gösterdiği dikkati çekmiştir. Yani bu yaş grubunda güven ilişkisi hem yurt hem ailesiyle kalanlarda benzer bir oluşum süreci göstermektedir. Bunun nedeninin ergenlik dönemi özellikleriyle açıklanabilir olduğu düşünülmektedir. 12-21 yaşlar arasında yaşanan ergenlik dönemi başı ve sonu itibarıyla farklı özelliklere sahiptir. Burada ele alınan yaş grupları dünyayı algılama, kurallara uyma, kimlik oluşturma ve topluma hazırlanma yönleriyle farklıdır. Bu nedenle istatistiksel farklılık elde edilmesi beklenebilir.

Dini sosyalizasyon sürecinde aile kurumunun işlevsiz kaldığı yetiştirme yurdu gençlerinin dine karşı ilgililikleri, din konusunda toplumun diğer fertlerinden farklılık arz etmemelerinin nedeni, bu kurumun görevini bir başka

kurumun yani eğitim kurumunun üstlenmiş olması olarak değerlendirilmektedir. Yetiştirme yurtlarında barınan gençlerin sosyo-ekonomik bakımdan aynı düzeyde olmaları tutum ve davranışlarında da benzerliklere neden olabilmektedir. Araştırmamızı gerçekleştirdiğimiz yetiştirme yurtlarından elde edilen bilgilere göre yurtlarda kalan gençlere din konusunda herhangi bir eğitim verilmemektedir. 26.02.2007 tarihinde Diyanet İşleri Başkanlığı ile Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü arasında imzalanan işbirliği protokolü gereğince yetiştirme yurtlarında barınan gençlere ilahiyat eğitimi almış uzman kişilerce bilgilendirme çalışmalarının yapılması kararlaştırılmış, ancak bu çalışma beklenen düzeyde gerçekleşmemiştir. Burada özellikle değinilmesi gereken bir konu şudur; araştırmamızın verilerine göre yetiştirme yurtlarında barınan gençlerin büyük çoğunluğu zannedildiğinin aksine dini konulara karşı ilgilidirler. Bu ilgililik durumuna bağlı olarak dini konularda bilgi sahibi olmadıklarını söylemek mümkün değildir. Her ne kadar yetiştirme yurtlarında din eğitimi verilmese de gençlerin öğrenim gördükleri okullarda müfredat çerçevesinde din kültürü eğitimi verilmektedir. Bununla birlikte toplumun, özellikle dini vesilelerle, bu tür kurumları hatırlaması, maddi ve manevi yönden bu kurumlarda barınan gençlere ilgi göstermesi, dini vecibelerin ve günlerin dolaylı da olsa öğretilmesine katkı sağlamaktadır. Ancak dikkat edilmesi gereken nokta bu gençlerin dini konulara olan ilgi düzeylerinin yüksek oluşu dolayısıyla dini konularda elde ettikleri bilgilere meşru yollardan ulaşmalarıdır. Gençlerin dini konularda yanlış bilgilendirilmeleri ya da ilgilerinin istismar edilmesi telafisi güç sorunlara neden olacaktır. Bu nedenle aile ortamından uzakta yetişen gençlerin dini konularda doğru bilgilendirilmesine özel bir önem gösterilmelidir. Bu bilgilendirme, gençlere belli bir dini öğretinin empoze edilmesi şeklinde değil, aksine kendi akıl süzgeçlerinden geçirerek eleştirel bir bakış açısıyla dini konuları değerlendirmelerine yardımcı olacak şekilde yapılmalıdır. Bunun gerçekleşmesi için de yetiştirme yurtlarında görev yapan öğretmenler ve uzmanların yanı sıra, gençlerin öğrenimlerini sürdürdükleri okullardaki eğitimcilere de büyük görev düşmektedir. Gençlerin sosyalleşmelerinde

yurtlarda görev yapan eğitcilerin ve idarecilerin sorumlulukları oldukça büyüktür. Yetiştirme yurdu gençleri özellikle model alarak ve sosyal öğrenme yoluyla yurt görevlilerinden ve idarecilerinden etkilenmektedir. Yetiştirme yurdu gençlerinin dini konulardaki ilgi düzeyleri dikkate alındığında 2007 yılında imzalanan protokolün isabetli bir karar olduğu ve uygulanmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

Değinilmesi gereken bir başka konu da, aile ortamından ayrı yetişmiş yetiştirme yurdu gençlerinin dini konulardaki düşünce duygularının değerlendirilirken yaş gruplarının dikkate alınmasıdır. Yetiştirme yurtlarında barınan gençlerin yasal olarak on sekiz yaşından küçük olması gereklidir. Bu yasal sınırlama aynı zamanda araştırmanın da sınırlandırılmasına neden olmaktadır. Bu ve benzer konularda yapılan araştırmaların on sekiz yaş üzeri gruplarda da gerçekleştirilmesi daha sağlıklı sonuçlara ulaşılmasını sağlayacaktır. Özellikle kimlik kazanımının gerçekleştiği ileri yaş gruplarında ve hatta yetiştirme yurtlarında büyüdükten sonra meslek sahibi olmuş, aile kurmuş kişilere yönelik yapılacak bir araştırma daha verimli sonuçlar elde edilmesini sağlayabilir.

KAYNAKÇA

- AKARSU, Bedia, **Dil-Kültür Bağlantısı**, İnkılap yay. İstanbul, 1998
- ALTIKARDEŞ, İsmet, **Din Sosyalleşme ve Hoşgörü**, Rağbet Yay. , İst. , 2003
- ARKONAÇ, Sibel, **Psikoloji Zihin Süreçleri Bilimi**, Alfa yay. , İst.1998
- ARKONAÇ, Sibel, **Grup İlişkileri**, Alfa yay., İst.,1993
- ARSLANTÜRK, Zeki, **Sosyal Bilimler İçin Araştırma metod ve Teknikleri**, İFAV İst., 1997
- ARSLANTÜRK Zeki, **Kutsalın Dönüşü**, Ayışığı kitapları, İST., 1998
- AYDIN, Mustafa, **Kurumlar Sosyolojisi**, Vadi Yay. Ankara, 1997
- Ballachey, Crutchfield, Krech, **Cemiyet İçinde Fert**, Çev: Mümtaz TURHAN, Devlet Kitaplar, İst. 1971
- BERGER, Peter, L., **Kutsal Şemsiye**, Çev: Ali COŞKUN, Rağbet Yay. İst. 2000
- ÇELEN, Nermin, **Öğrenme Psikolojisi**, İmge Yay. , Ank.. , 1999
- DEMİR, Orhan, **Yetiştirme Yurdu Gençliği ve Din Eğitimi**, Düşünce Kitabevi, İstanbul,2004
- DOĞAN, İsmail, **Sosyoloji, kavramlar ve sorunlar**, Sistem yay. İST. 1998
- ER, İzzet, **Din Sosyolojisi**, Akçağ Yay., Ankara, 1998.

FREEADMAN, J.L. , SEARS, D.O. , CARLSMITH, J.M. , **Sosyal Psikoloji**, Çev: Ali DÖNMEZ, İmge yay., 1998

GIDDENS, Anthony, **Modernliğin Sonuçları**, Çev: Ersin KUŞDİL, Ayrıntı Yay. , İst. 1994

GÜNAY, Ünver, **Din Sosyolojisi**, İnsan Yay. İstanbul, 1998

KIZILÇELİK, Sezgin, **Sosyoloji Teorileri**, Emre Yay. Konya, 1994

KIZILÇELİK, S. ERJEM. Y., **Açıklamalı Sosyoloji Sözlüğü**, Saray Kitabevleri İZMİR 1996

OKÇAY, Hale, **Çocuğun Dinsel Sosyolojideki Ailenin İşlevi**, Ege Üniv. Edebiyat Fak. Sosyoloji dergisi, İZMİR,1992

ÖZDEMİR, Saadettin, **Korunmaya Muhtaç Gençlerin Din Öğretim İhtiyaçları**, Fakülte yay. Isparta, 2002

POLOMA, Margaret M. , **Çağdaş Sosyoloji Kuramları**, Çev: Hayriye ERBAŞ, Gündoğan Yay. Ank. , 1993

SEZEN Yümni, **Sosyoloji Açısından Din**, İfav Yay. İST. 1993

ŞAHİN, Adem, **Yetiştirme Yurtlarındaki Gençlerin Dini Duygu, Düşünce, Tutum ve Davranışları Üzerine Bir Araştırma** (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi – 1993)

EKLER

AÇIKLAMA : Değerli arkadaşlar, öncelikle anket çalışmamıza katıldığınız için teşekkür ederim. Bu anket aile, sosyal ilişkiler ve din konulu bilimsel bir çalışmada kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Bu sorulara vereceğiniz cevaplar çalışmamız için oldukça önemlidir. Elde edilen bilgiler kesinlikle başka bir amaçla kullanılmayacak ve kimseyle paylaşılmayacaktır. Sizden ricam soruları dikkatlice okuyup, size en uygun şıkkı (x) işareti ile işaretlemenizdir. Anket formuna kesinlikle isminizi yazmayınız.

Yardımlarınız için tekrar teşekkür eder, saygılar sunarım.

Fatih ÇELİK

1 - Yaşınız

- 12 -14
- 15 – 17
- 18 - üzeri

2 - Cinsiyetiniz

- Kız
- Erkek

3 - Öğrenim durumunuz

- İlköğretim 1. Kademe
- İlköğretim 2. Kademe
- Lise
- Üniversite

4 – SHÇEK’ de kaç yıldır kalıyorsunuz? *

- 1 yıldan az
- 1 – 3 yıl
- 4- 6 Yıl
- 7- 10 yıl ve üzeri

5 - Anne-babanızın durumu

- Anne-Baba sağ birlikte yaşıyor
- Anne – Baba sağ ayrı yaşıyor
- Anne hayatta- Baba yaşamıyor
- Baba hayatta- Anne yaşamıyor
- Her ikisi de yaşamıyor
- Diğer

6 - Herhangi bir işte çalışıyor musunuz ?

- Evet
- Hayır

*Aile grubunda bu soru; “ Ailenizden ayrı kaldığınız süre” şeklinde sorulmuştur

“Din Algısı ve Dine Yönelik Tutumlar Ölçeği”

1- Kendimi daima güvende hissedirim.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
2- Bir kişinin dindar olması onun güvenilir olduğunu gösterir	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
3- Dini bilgilere yeteri kadar sahip olduğumu düşünüyorum	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
4- Din hakkındaki düşüncelerim çevremdeki diğer insanlardan farklıdır	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
5- Din ile ilgili konularda tartışmaktan hoşlanırım.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
6- Din insanların tutum ve davranışlarını olumlu ya da olumsuz yönde etkiler.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
7- Aynı inancı paylaşmak insanları birbirine yakınlaştırır.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
8- İnsanların birbirleri ile yaklaşması için dine ihtiyaç yoktur.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
9- Din insanlar arasındaki ilişki açısından önemlidir.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
10- Dindar olmasam da başkalarının inancına değer veririm.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
11- Din konusunda çevremdekiler beni daima etkilemiştir.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum

12- Çevremdeki insanlar ibadet ettiklerinde ben de ibadet etmek zorunda hissediyorum.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
13- Çevremdeki insanlar ne kadar dindar olursa olsun ben hayatımı dilediğim gibi yaşarım.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
14- Oruç tutmasam da başkalarına bunu belli etmem.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
15- Bayramlar sadece oruç tutanlar ya da kurban kesenler için değildir. Herkes bayram yapmalıdır.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
16- İbadet etmemek dindar insanlar tarafından dışlanmaya neden olur.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
17- İnsanların yardımlaşma ve dayanışmasında din önemli bir etkidir.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
18- Din insanları kötülüklerden uzak tutar.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
19- Dindar insanlardan zarar/kötülük gelmez.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
20- Günah/sevap – Helal/haram gibi kavramlar ilk önce ailede öğrenilir.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
21- Din hakkındaki bilgilerin öğrenilmesinde ailenin rolü büyüktür.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum

22- İbadetlerin nasıl yapılacağını öğrenmede ailenin rolü büyüktür.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
23- Dini konularda bilgi sahibi değilim ve bu yüzden bu konularda konuşmam.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
24- Dini ibadetler hakkında bilgi sahibi değilim ama öğrenmek isterim.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
25- İbadetlerin nasıl yapıldığı hakkında bilgim olmadığı için diğer insanlarla birlikte ibadet etmekten kaçınırım.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
26- Bana göre Yanlış olduğunu düşündüğüm bir dini konuda düşüncelerimi sonuna kadar savunurum.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
27- İnançsız birisiyle arkadaş olmanın hiçbir mahzuru yoktur.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
28- Dindar olduğunu düşündüğüm insanlarla iletişim kurmakta zorlanmam.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
29- Dini sohbetlerin yapıldığı bir toplulukta bulunmak istemem.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
30- Dinen yasak olan bir şeyi yapmak dinsiz olmak değildir.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
31- İbadetleri yerine getirmemek dinsizlik değildir.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum

32- Allah'a inanmak yeterli değildir, O'nun emir ve yasaklarına da uymak gerekir.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
33- Din insanların birbirleriyle kaynaşmasını sağlar.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
34- İnsanların bu dünyada mutlu olmak için dine ihtiyaçları yoktur.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
35- İnsanlar dinin gereklerine uysalar dünyada kötülük diye bir şey kalmaz.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
36- Din diye bir şey olmasaydı insanlar birbirlerine karşı daha merhametsiz ve anlayışsız olurdu.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
37- Kötülüklerden uzak kalmak için dindar olmak gerekmez.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
38- Bu dünya varsa ahiret de vardır.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
39- Yapılan iyilikler ve kötülükler karşılıksız kalmaz herkes hak ettiğini er-geç görür.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
40- İnsan önce kendini düşünmeli sonra başkalarını.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
41- Günümüzde insan ilişkilerinde samimiyet ve sadakat yok.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
42- Din, insanların dilediği gibi özgürce yaşamalarına imkan vermez onları sınırlar.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
43- Ramazan ayında oruç tutmayan birisi özgürce yiyip içebilmelidir.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum

44- İnsan inanmasa da dini konularda bilgi sahibi olmalıdır.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
45- Allah korusun, İnşallah, Allaha ısmarladık, Allaha şükür gibi kelimeleri sık sık kullanırım.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
46- Mezhepler hakkında bilgi sahibiyim ve bir mezhebe mensubum.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
47- Dini değerleri sorgulamak yanlıştır. Olduğu gibi kabul edilmesi gerekir.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
48- Başkaları tarafından önemsendiğimi düşünüyorum.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
49- Yalnızken kendimi daha rahat hissediyorum.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
50- İçinde bulunduğum ortama çok kolay uyum sağlarım.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
51- Kimsenin beni anlamadığımı düşünüyorum.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
52- İnsanlar belli bir dine inanmak zorunda değildir, inançsız da olabilmelidir	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
53- Kimse bana zorla günah olduğunu düşündüğüm bir şeyi yaptırılmaz.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
54- Benim yararım olduğunu düşündüğüm bir şeyin haram ya da günah olması önemli değildir.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum

ANKET SONU

EYLÜL-EKİM 2009

ÖZET

Fatih ÇELİK, “DİNİ SOSYALİZASYON SÜRECİNDE AİLE KURUMUNUN ÖNEMİ, Yetiştirme Yurtlarında Kalan Gençler ile Aile Ortamında Kalan Gençlerin Din Algısı, Dini Tutum ve Davranışları ve Sosyal İlişkileri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma”. Yüksek Lisans Tezi Ankara 2010.

Bu çalışma dini sosyalizasyon sürecinde aile kurumunun önemini sosyolojik bakış açısıyla incelemeyi konu edinmiştir. Araştırmanın temel varsayımı, aile ortamından ayrı kalan gençler ile aile ortamında kalan gençler arasında dini sosyalleşme açısından farklılıklar olduğu şeklindedir. Aile ortamından ayrılmış ve yetiştirme yurtlarında bakım ve koruma altına alınmış gençler ile aile ortamında kalan gençlerin sosyalleşmelerinde ve özellikle dini sosyalizasyon süreçlerinde farklılıklar olacağı düşüncesinden hareketle, Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu'na bağlı yetiştirme yurtlarında barınan 13-18 yaş grubunda toplam 431 kişi ile aile ortamında kalan toplam 428 genç arasında mukayeseli bir araştırma yapılmıştır.

Araştırmamız dört bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde çalışmanın amacı, önemi, kullanılan yöntem ve teknikler ile anket hakkında bilgiler içermektedir. İkinci bölüm kavramsal çerçeveden oluşmaktadır. Üçüncü bölümde ise araştırmanın evreni, örneklem grubu ve kontrol grubu hakkında bilgiler yer almaktadır. Dördüncü bölümde bulgular tablolar halinde verilmiş ve varsayımlarımız test edilmiştir.

Araştırmamızdan elde edilen verilere göre aile ortamından ayrı kalan gençlerin, dini sosyalleşme açısından, aile ortamında kalan gençler ile büyük benzerlikler gösterdiği ortaya çıkmıştır. Yetiştirme yurtlarında kalan gençlerin din konusuna karşı ilgi düzeyleri, aile ortamında kalan akranlarından daha yüksek olduğu anlaşılmıştır.

ANAHTAR KELİMELER

- 1 Aile
- 2 Din
- 3 Sosyalleşme
- 4 Dini sosyalizasyon
- 5 Yetiştirme yurtları

ABSTRACT

Fatih ÇELİK, THE IMPORTANCE OF FAMILY INSTITUTIONS TO THE PROCESS OF RELIGIOUS SOCIALIZATION A Comparative Research on Social Relations, Religious Perception and Attitudes and Behaviors of Young people growded in Orphanage and young people in the family environment, Master Thesis, Ankara 2010

This study wants to examine that the importance of religious socialization in the process of the family institution has adopted a sociological perspective. Basic hypothesis of the study is, there are differences in religious socialization between young people who are separated from family environment and who are in family environment. There are differences of religious socialization of young people who are separated from the family environment and received under the care and protection in orphanages and young people who are living with family, a comparative study was made between 428 young people who are living with families and 431 people who are between 13-18 years old and lived in Social Services and Child Protection Institution (SHÇEK) affiliated to the orphanages.

Our research consists of four parts. First part of the study contains, purpose of the study, importance, methods and techniques and information about the survey. The second part consists of the conceptual framework. The third section includes of the research universe, the sample group and control group information. The fourth part belongs for findings.

According to the data obtained from our research living separate from the family environment of young people, in terms of religious socialization, young people remaining in the family environment that has emerged with great similarities. Young people lived in orphanages levels of interest in matters of religion is greater than young people who lived with their family.

Key Words

1 Family

2 Religion

3 Socialization

4 Religious socialization

5 Orphanages